

İlham Əliyev bölgələrin iqtisadi potensialının möhkəmlənməsinə xüsusi önəm verir

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 26-da İsmayıl rayonuna səfər edib. Səfər çərçivəsində Prezident Bakı-Şamaxı-Muğanlı-İsmayıl-Qəbələ avtomobil yolunun Muğanlı-İsmayıl-Qəbələ hissəsində görülən işlərlə tanış olub.

Sonra Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Ümummilli Lider Heydər Əliyevin İsmayıl şəhərinin mərkəzində ucaldılmış abidəsini ziyarət edib.

Daha sonra Prezident İlham Əliyev Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü ilə İsmayıl şəhərində inşa olunan internat tipli "Talistan" liseyinin binasının açılışında iştirak edib.

Həmin gün "Azerbaijan Coca-Cola Bottlers" MMC-nin İsmayıl-da yeni istehsal müəssisəsinin açılışı olub. Prezident İlham Əliyev açılışda iştirak edib.

3-4

Unudulmaz görüşlər

1. İTMİŞ İNAMIN QAYITMASI

Hər görüş bir tarixdir!

Söhbət adı görüşlərdən deyil, dövlət rəhbərləri ilə baş tutan görüşlərdən gedir!

Xüsusən də belə görüşlər qeyri-adi hadisələrlə bağlı olduqda...

Adətən, görüşlərdə ötən dövrdə baş verənlər xatırlanır, qarşıda duran vəzifələrdən danışılır, uğur və nailiyyətlərlə bərabər, buraxılan səhvlərdən də söhbət açılır.

Ən əsası, hadisələrə obyektiv və düzgün qiymət verilir.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azərbaycan rəhbərliyinə qaydıxı çox çətin, ağır və müəkkəb dövrə təsadüf etmişdi.

Azərbaycan bir dövlət kimi məhv olma astanasında idi!

Belə bir çıxılmaz məqamda Ulu Öndər xalqın çağırışına biganə qala bilmədi.

Necə ki 20 yanvar 1990-cı il hadisələrində qırmızı imperiyanın Azərbaycan xalqına qarşı törətdiyi qanlı qırğına öz etirazını açıq şəkildə, uca dan bildirmişdi, yenə eyni addımı atdı!

Bu dəfə də ordusuz və silahsız, yalnız siyasi dühası, zəngin dövlətçilik və idarəetmə təcrübəsi, Vətən eşqilə döyünən ürəyi ilə gəriyə dönərək xalqına xidmətin növbəti mərhələsinə başladı.

Yeni missiyanın əvvəlində təxirəsalınmaz vəzifələrin icrasına nail oldu:

* Müharibədə atəşkəs yaradılaraq yeni ərazilərin işğalının qarşısı alındı;

* Qeyri-qanuni hərbi birləşmələr ləğv edildi, əhəliyə küllü miqdarda silah-sursat toplanıldı;

* AXC-Müsavat cütliyyətinin yaratdığı xaos, anarxiya və özbaşınalıq son qoyuldu;

* Ölkədə möhkəm və dönməz sabitlik yaradıldı!

Hərki-hərlik dövründə ölkə iqtisadiyyatı da pozulmuş, kolxoz və sovxozların əmlakı, fabrik və zavodların anbarlarındakı mal-material dağıdılaraq mənimşənilmiş, dövlət büdcəsi boş qalmışdı.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin uzaqgörən siyasəti və dövləti idarəetmə məharəti sayəsində daha bir ilk imza atıldı:

Azərbaycan nefti birinci dəfə olaraq qeyri-ənənəvi marşrutla, Bakı-Tbilisi-Ceyhan xətti ilə dünya bazarına çıxarıldı!

"Əsrin müqaviləsi" neft kontraktının çətinlikləri dəf edərək imzalanması nəticəsində ölkə iqtisadiyyatının gələcək inkişafı təmin edildi!

Ulu Öndər Heydər Əliyev yeni ordu quruculuğuna da başladı.

Bütün imkanları səfərbər edərək ilk uğurlu hücum əməliyyatı keçirdi!

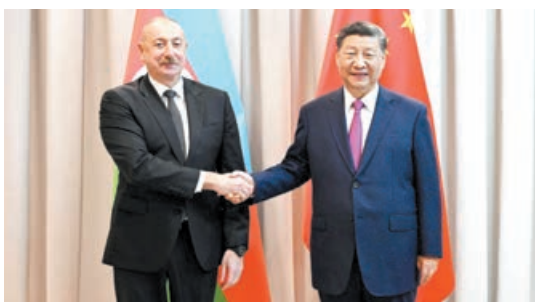
Nəticədə 1994-cü ilin yanvarında Horadiz qəsəbəsi də daxil 22 yaşayış məntəqəsi düşmən işğalından azad olundu!

Lakin görüşləsi əsas işlər hələ qabaqda idi...

10-11

Si CİNPİN: "Mən Çin-Azərbaycan münasibətlərinin inkişafına böyük əhəmiyyət verirəm"

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti zati-aliləri cənab İlham Əliyevə

Hörmətli cənab Prezident!

Sizə və Sizin şəxsinizdə dost Azərbaycan xalqına ölkə-nizin Müstəqillik Günü münasibətilə səmimi təbriklərimi və ən xoş arzularımı ifadə etməkdən şərəf duyuram.

Siz keçən ay Çində uğurlu dövlət səfərinə oldunuz və biz birlikdə Çin-Azərbaycan hərtərəfli strateji tərəfdaşlıq münasibətlərinin qurulmasını elan etdik, bununla da ikitərəfli əlaqələrin inkişafı üçün yeni perspektivlər açdıq, yeni vəzifələr müəyyənləşdirdik.

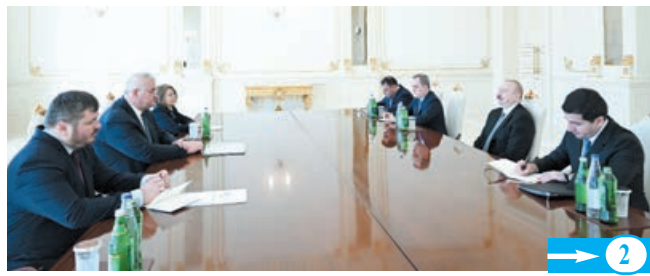
Mən Çin-Azərbaycan münasibətlərinin inkişafına böyük əhəmiyyət verirəm və çoxvektorlu qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığın möhkəmlənməsi, ikitərəfli əlaqələrin yeni səviyyəyə yüksəlməsi, Çin və Azərbaycan xalqlarının rifahı naminə ölkələrimizin inkişafına dəstək verilməsi üzrə Sizinlə birgə söyləy göstərməyə hazıram.

Sizə möhkəm cansağlığı və uğurlar, dost Azərbaycana tərəqqi və qüdrət, onun xalqına isə xoşbəxtlik və əmin-amanlıq arzulayıram.

Si CİNPİN,
Çin Xalq Respublikasının Sədri

Azərbaycan Ukraynaya humanitar yardımı bundan sonra da davam etdirəcək

Prezident İlham Əliyev Ukraynanın xarici işlər nazirini qəbul edib

2

Azərbaycan islamofobiya ilə üzləşmiş və bu gün də ondan əziyyət çəkən ölkələrdən biridir

Prezident İlham Əliyev "İslamofobiya: qərəzin ifşa olunması və stiqlərin dağıdılması" mövzusunda beynəlxalq konfransın iştirakçılarına müraciət ünvanlayıb

5

Rəcəb Tayyib ƏRDOĞAN: "Türkiyə Can Azərbaycanın əldə etdiyi nailiyyətlərdən qürur duyur"

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti zati-aliləri cənab İlham Əliyevə

Hörmətli cənab Prezident, əziz Qardaşım!

Can Azərbaycanın Müstəqillik Günü münasibətilə Zati-alinizi və qardaş Azərbaycan xalqını xalqım adından və şəxsən öz adımdan səmimi-qəlbən təbrik edirəm.

Bu əlamətdar bayramın ildönümündə Türkiyə kədərli və sevincli günlərdə hər zaman birlikdə olduğu Can Azərbaycanın həm regionda, həm də onun hüdüdlərindən kənarda əldə etdiyi nailiyyətlərdən qürur duyur və yüksək səviyyəli əlaqələrimizi "Bir millət, iki dövlət" ruhunda daha da möhkəmləndirmək istiqamətindəki qarşılıqlı iradəmizdən böyük məmnunluq hissi keçiririk. Qardaşlıq əlaqələrimizin və bənzərsiz əməkdaşlığımızın bizi ortaq inkişaf hədəflərimizə gündən-günə daha çox yaxınlaşdırdığını, ölkələrimizi daha da güclü və firavan etdiyini məmnuniyyətlə müşahidə edirik.

Fürsətdən istifadə edərək, Zati-alinizə möhkəm cansağlığı və xoşbəxtlik, dost və qardaş Azərbaycan xalqına rifah və firavanlıq arzulayıb, Can Azərbaycanın Müstəqillik Günü bir daha ürəkdən təbrik edirəm.

Rəcəb Tayyib ƏRDOĞAN,
Türkiyə Respublikasının Prezidenti

Azərbaycan ilə Misir beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində bir-birini dəstəkləyirlər

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Misir Senatının Sədrini qəbul edib

2

Bağışlamaq qəlbin böyüklüyüdür

Prezident İlham Əliyev növbəti əfv sərəncamı imzalayıb. Sərəncam 220 şəxsə şamil edilib.

Bu sərəncamla 175 şəxs tam azad olunub, 25-nin cəzası yarıya endirilib. Digərləri Probasiya xidmətinin nəzarətində olan şəxslərdir.

12-14

Azərbaycan Ukraynaya humanitar yardımını bundan sonra da davam etdirəcək

Prezident İlham Əliyev Ukraynanın xarici işlər nazirini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 25-də Ukraynanın xarici işlər naziri Andrey Sibiqaı qəbul edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Andrey Sibiqa Ukrayna Prezidenti Volodimir Zelenskinin salamlarını dövlətimizin başçısına çatdırdı. Qonaq Azərbaycan dövləti tərəfindən Ukraynaya göstərilən humanitar yardımlara görə təşəkkürlərini bildirdi, xüsusilə İrpen şəhərində həyata keçirilən layihələrin əhəmiyyətini vurğuladı.

Andrey Sibiqa Azərbaycanın Ukraynanın ərazi bütövlüyünə və suverenliyinə göstərdiyi dəstəyə görə bir daha minnətdarlığını ifadə etdi.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Ukrayna Prezidentinin salamlarına görə minnətdarlığını bildirdi, onun da salamlarını Volodimir Zelenskiyə çatdırmağı xahiş etdi.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycan tərəfindən Ukraynaya humanitar yardımını bundan sonra da davam etdiriləcəyini bildirdi.

Söhbət zamanı Azərbaycanın və Ukraynanın bir-birinin ərazi bütövlüyünü və suverenliyini daim dəstəklədikləri qeyd olundu.

Ölkələrimiz arasında energetika, bərpaolunan enerji, nəqliyyat, ticarət, kənd təsərrüfatı sahələrində əlaqələrin perspektivlərinə dair fikir mübadiləsi aparıldı.

Azərbaycan ilə Misir beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində bir-birini dəstəkləyirlər

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Misir Senatının Sədrini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 25-də Misir Ərəb Respublikası Senatının Sədri Abdel Vahab Abdel Razeqi qəbul edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, qonaq Misir Ərəb Respublikasının Prezidenti Əbdülfəttah əs-Sisinin salamlarını Prezident İlham Əliyevə çatdırdı.

Abdel Vahab Abdel Razeq vurğuladı ki, Misir Prezidenti dövlətimizin başçısı ilə görüşlərini məmnunluqla xatırlayır.

Prezident İlham Əliyev salamlara və xoş sözlərə görə minnətdarlığını bildirdi, onun da salamlarını Misir dövlətinin başçısına çatdırmağı xahiş etdi.

Senatın sədri Azərbaycanla Misir arasında əlaqələrin tarixi və dostluq xarakteri daşdığını deyərək, ölkələrimizin beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində bir-birini dəstəklədiklərini qeyd etdi.

Dövlətimizin başçısı İlham Əliyev Prezident Əbdülfəttah əs-Sisinin Azərbaycanı, özünün isə Misirə səfərini, bu səfərlər çərçivəsində Misir Prezidenti ilə görüşlərini və apardığı mü-

zakirələri məmnunluqla xatırladı. Görüşdə əlaqələrimizin inkişafında iki ölkənin qanunverici orqanlarının əməkdaşlığının və parlament nümayəndə heyətlərinin qarşılıqlı səfərlərinin

mühüm rola malik olduğu vurğulandı. Söhbət zamanı Azərbaycanla Misir arasında iqtisadi, ticari, mədəni, humanitar əlaqələrin inkişaf perspektivlərinə dair fikir mübadiləsi aparıldı.

Azərbaycan ilə Gürcüstan etibarlı strateji tərəfdaşdırlar

Gürcüstanın Prezidenti zati-aliləri cənab Mixeil Kavelaşviliyə

Hörmətli cənab Prezident!

26 May - Müstəqillik Günü münasibətilə Sizə və dost Gürcüstan xalqına öz adından və Azərbaycan xalqı adından ən səmimi təbriklərimi çatdırıram.

Azərbaycan və Gürcüstanı əsrlər boyu mehriban qonşuluq, dostluq və qarşılıqlı anlaşma şəraitində yaşayan xalqlarımızın iradəsindən qaynaqlanan möhkəm münasibətlər birləşdirir. Sağlam təməllər üzərində qurulmuş dövlətlərarası əlaqələrimizin və əməkdaşlığımızın bugünkü səviyyəsi bizi sevindirir.

Etibarlı strateji tərəfdaş olan ölkələrimizin energetika sahəsində əməkdaşlığı, birgə reallaşdırdığımız layihələr həm xalqlarımız, həm də daha geniş coğrafiya üçün xüsusi əhəmiyyət kəsb edərək bu gün bir çox ölkənin enerji təhlükəsizliyinin əsasını təşkil edir.

Hazırda ikitərəfli gündəliyimizdə duran məsələlərin əhatə dairəsi genişdir. Fəal siyasi dialoqumuz iqtisadi-ticari, enerji, nəqliyyat, sərmayə qoyuluşu, humanitar və digər sahələrdə

əməkdaşlığımızın yeni məzmunla zənginləşməsi üçün yaxşı zəmin yaratmışdır.

Sizin bu yaxınlarda Azərbaycana rəsmi səfəriniz çərçivəsində səmimiyyət və qarşılıqlı anlaşma şəraitində keçən görüşümü-zü və apardığımız fikir mübadiləsinə ən xoş təəssürlərlə xatırlayıram.

Əminəm ki, bir-birinə qırılmaz tellərlə bağlı olan ölkələrimizin və xalqlarımızın firavanlığı, regionumuzun təhlükəsizliyi və rifahı naminə Azərbaycan-Gürcüstan ənənəvi dostluğu və strateji tərəfdaşlığı bundan sonra da birgə səylərimizlə dərinləşməyə və möhkəmlənməyə davam edəcəkdir.

Bu bayram günündə Sizə möhkəm cansağlığı, xoşbəxtlik, işlərinizdə uğurlar, dost Gürcüstan xalqına daim əmin-amanlıq və firavanlıq diləyirəm.

Hörmətlə,

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 23 may 2025-ci il

İordaniyanın Kralı Əlahəzrət II Abdullah ibn Al Hüseynə

Əlahəzrət!

İordaniya Haşimilər Krallığının milli bayramı - Müstəqillik Günü münasibətilə Sizə və Sizin simanızda bütün xalqınıza öz adından və Azərbaycan xalqı adından ən səmimi təbriklərimi və xoş arzularımı çatdırıram.

Bu ələmətdar gündə Sizə möhkəm cansağlığı, xoşbəxtlik, işlərinizdə uğurlar, dost İordaniya xalqına daim əmin-amanlıq və rifah arzulayıram.

Hörmətlə,

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 22 may 2025-ci il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti zati-aliləri cənab İlham Əliyevə

Hörmətli cənab Prezident!

Azərbaycan Respublikasının Müstəqillik Günü münasibətilə Sizi Serbiya Respublikasının vətəndaşları adından və şəxsən öz adımdan səmimi-qəlbədən təbrik edir, ölkənizin firavanlığı və xalqınızın rifahı naminə ən xoş arzularımı çatdırıram.

Serbiya Respublikası Azərbaycan Respublikası ilə ilk gündən qarşılıqlı etimada, ehtirama və hörmətə, beynəlxalq hüququn fundamental prinsiplərinə ardıcıl şəkildə riayət olunmasına sadıqlığı əsaslanan münasibətlərin inkişafına böyük əhəmiyyət verir.

Ölkələrimiz arasında əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsi istiqamətində fəaliyyətinizi yüksək qiymətləndirirəm. Görüşümüzü səbirsizliklə gözləyirəm və fəxr edirəm ki, bizi dostluq münasibətləri ilə yanaşı, strateji tərəfdaşlıq da birləşdirir. Əminəm ki, Strateji Tərəfdaşlıq Şurasının qarşından gələn Birinci Sessiyası qarşılıqlı maraq doğuran bütün sahələrdə əməkdaşlığın möhkəmlənməsinə tökan verəcəkdir.

Bu xoş fürsətdən istifadə edərək, Serbiya Respublikasının bütövlüyünü qorumaq, Kosovo və Metoxiya məsələsinin sülh yolu ilə və diplomatik vasitələrlə həll etmək istiqamətində səylərini prinsiplə qəti şəkildə dəstəklədiyiniz üçün Azərbaycan Respublikasına və şəxsən Sizə bir daha minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm.

Zati-aliləri, əmin olun ki, Serbiya Respublikası da öz növbəsində Azərbaycan Respublikasının suverenliyinə və ərazi bütövlüyünə dəstəyini davam etdirəcəkdir.

Möhtərəm cənab Prezident, ən yüksək ehtiramımı qəbul etməyinizi xahiş edirəm.

Hörmətlə,

Aleksandar VUČIĆ,
Serbiya Respublikasının Prezidenti

Zati-aliləri!

Azərbaycan Respublikasının Müstəqillik Günü'nün 107-ci ildönümü münasibətilə Zati-alinizə və Azərbaycan xalqına İndoneziya Respublikasının Hökuməti və xalqı adından, şəxsən öz adımdan ən səmimi təbriklərimi çatdırmaqdan böyük şərəf və məmnunluq duyuram.

Bu ələmətdar gün Azərbaycanın tarixində xalqın qətiyyətinin, birliyinin və firavanlığını əks etdirən qüdrətli bir səhifədir.

İcazə verin, bu tarixi gündə İndoneziya ilə Azərbaycan arasında əlaqələrin daha da inkişaf edəcəyinə ümidvar olduğumu bildirim. Əminəm ki, Zati-alinizin rəhbərliyi ilə ölkələrimiz enerji, ticarət, investisiya, təhsil, mədəniyyət və insanlarla arasında mübadilə kimi sahələrdə əməkdaşlığın yeni yollarını araşdıraraq tərəfdaşlığı inkişaf etdirəcək və möhkəmləndirəcək. Əməkdaşlıq ruhu, həmçinin global sülh, sabitlik və davamlı inkişaf kimi ümumi məqsədlərimizi dəstəkləməkdə davam edəcəkdir.

Sizə möhkəm cansağlığı və uğurlar, Azərbaycan xalqına isə əmin-amanlıq, firavanlıq və rifah arzulayıram.

Zati-aliləri, ən yüksək ehtiramımı qəbul etməyinizi xahiş edirəm.

Prabovo SUBIANTO,
İndoneziya Respublikasının Prezidenti

Zati-aliləri!

Ukrayna xalqı adından və şəxsən öz adımdan Sizi Azərbaycan Respublikasının milli bayramı - Müstəqillik Günü münasibətilə təbrik edirəm.

Azad Ukrayna və Azərbaycan həmişə öz münasibətlərini ortaq dəyərlərə, qarşılıqlı dəstəyə, hörmətə və hərtərəfli əməkdaşlığa əsaslanan strateji tərəfdaşlıq ruhunda inkişaf etdirməyə çalışmışlar.

Əminəm ki, strateji tərəfdaşlıq münasibətlərinin dinamika yalnız qorunub saxlanılmayacaq, eyni zamanda Ukrayna və Azərbaycan xalqlarının maraqları naminə daha da möhkəmləndiriləcəkdir.

Bu gün Rusiyaya qarşı mübarizədə Ukrayna beynəlxalq dəstəyi yüksək qiymətləndirir və biz Azərbaycanın dövlətimizin suverenliyini və ərazi bütövlüyünü beynəlxalq hüququn əsas prinsiplərinə uyğun ola-

raq dəstəkləməsinə, eləcə də humanitar yardım göstərilməsinə görə minnətdarıq.

Bu fürsətdən istifadə edərək, Sizə, çox hörmətli cənab Prezident, möhkəm cansağlığı və ali dövləti fəaliyyətinizdə uğurlar, dost Azərbaycan xalqına isə sülh, rifah və firavanlıq arzulayıram.

Hörmətlə,

Volodimir ZELENSKI,
Ukraynanın Prezidenti

Zati-aliləri!

Ələmətdar bayram - ölkənizin müstəqilliyinin 107-ci ildönümü münasibətilə Zati-alinizə, hörmətli ailənizə və Azərbaycan xalqına səmimi təbriklərimi və ən xoş arzularımı çatdırıram.

Bu mühüm bayram Cümhuriyyətin yaradılmasının qeyd olunması ilə yanaşı, xalqın zəngin irsi və həyretəməz tərəqqisi ilə də səciyyələnir.

Əminəm ki, Zati-alinizin müdrik və uzaqgörən rəhbərliyi ilə Azərbaycan Respublikası sülh, firavanlıq və sürətli inkişaf yolunda irəliləməkdə davam edəcəkdir.

Qoy Malayziya ilə Azərbaycan Respublikası arasında çoxillik dostluq münasibətləri və genişlənən əlaqələr bundan sonra da xalqlarımıza qarşılıqlı fayda gətirərək inkişaf etsin və möhkəmlənsin!

Hörmətlə,

Əlahəzrət Sultan İBRAHİM,
Malayziyanın Kralı

Zati-aliləri, möhtərəm Prezident İlham Əliyev!

Dost ölkənizin Müstəqillik Günü münasibətilə Bəhreyn Krallığının xalqı və hökuməti adından və öz adımdan Zati-alinizə səmimi təbriklərimizi, ən xoş arzularımızı çatdırmaqdan məmnunluq duyuruq.

Sizə möhkəm cansağlığı və xoşbəxtlik, Azərbaycan xalqına isə tərəqqi və firavanlıq arzulayıraq.

Zati-alinizə məmnuniyyətlə ən yüksək ehtiramımı bildirirəm.

Hörmətlə,

Həməd bin İsa Al XƏLİFƏ,
Bəhreynin Kralı

Zati-aliləri!

Ələmətdar bayram - Azərbaycan Respublikasının Müstəqillik Günü münasibətilə Pakistan xalqı və Hökuməti adından, şəxsən öz adımdan ən səmimi təbriklərimizi qəbul etməyinizi xahiş edirəm.

Pakistan Azərbaycanla bütün vacib məsələlərdə qarşılıqlı etimada, nümunəvi səmimi münasibətlərə və bir-birinə qətiyyətli dəstəyə əsaslanan tarixən çox gözəl qarşılıqlı əlaqələrini yüksək qiymətləndirir. Məmnunluqla bildirmək istərdim ki, Sizin müstəsna liderliyiniz və güclü dəstəyiniz sayəsində dostluq münasibətlərimiz müsbət istiqamətdə inkişaf edir və biz onları daha geniş qarşılıqlı faydalı iqtisadi tərəfdaşlığa çevirmək üçün birlikdə işləyirik.

Hindistanla yaşanan son böhran zamanı Pakistana davamlı dəstəyinizə görə Zati-alinizə bir daha dərin minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm. Pakistana davamlı həmrəylik nümayiş etdirdiklərinə görə azərbaycanlı qarşdaşlarımıza da təşəkkür edirik. Həqiqətən əsl qardaşlar olaraq, xüsusilə də talelərimiz bir-birinə oxşar olduğu üçün qəlblərimiz həmişə bir döyünür. Mən yaxın günlərdə gözəl ölkənizə səfər edəcəyimi səbirsizliklə gözləyirəm.

Gözəl Bakı şəhərinə 2025-ci ilin fevralında səfərim zamanı ən səmimi və məhsuldar müzakirələrimizi böyük məmnunluqla xatırlayıram. Zati-alinizin Pakistan-Azərbaycan münasibətlərini daha da möhkəmləndirmək istiqamətində yemləmə qətiyyətini yüksək qiymətləndirirəm.

Əminəm ki, yüksək səviyyəli əməkdaşlıq dinamika tezliklə qarşılıqlı maraq kəsb edən bütün sahələrdə nəzərəcaracaq nəticələrin əldə olunmasına tökan verəcək. İnşallah! Mən ən qısa zamanda Sizi münasib vaxtda Pakistanda qarşılamağı səbirsizliklə gözləyirəm.

Zati-alinizə cansağlığı, uğurlar və xoşbəxtlik, qardaş Azərbaycan xalqına isə davamlı sülh, tərəqqi və firavanlıq diləyirəm.

Zati-aliləri, Sizə olan ən yüksək ehtiramımı qəbul etməyinizi xahiş edirəm.

Məhəmməd Şahbaz ŞƏRİF,
Pakistan İslam Respublikasının Baş naziri

Hörmətli İlham Heydər oğlu!

Azərbaycan Respublikasının Müstəqillik Günü münasibətilə səmimi təbriklərimi qəbul edin.

Sizə bütün qəlbimlə ölkənizin daha da sürətlə inkişaf etməsinə və firavanlaşmasına, həmçinin rəhbərliyinizlə xalqınızın xeyrixah məqsəd və istəklərinə nail olmasını arzulayıram.

Qətiyyətlə inanıram ki, Qazaxıstan və Azərbaycan arasında yaradılmış möhkəm dostluq və əməkdaşlıq bundan sonra da xalqlarımızın rifahı naminə səmərəli şəkildə möhkəmlənəcək və inkişaf edəcəkdir. Ümidvaram ki, aramızda yaranmış qarşılıqlı hörmət hələ uzun illər davam edəcəkdir.

Hörmətli İlham Heydər oğlu, bu ələmətdar gündə Sizə möhkəm cansağlığı və böyük uğurlar, qardaş Azərbaycan xalqına sülh və xoşbəxtlik diləyirəm.

Səmimi arzularla,

Nursultan NAZARBAYEV,
Qazaxıstan Respublikasının birinci Prezidenti

Möhtərəm cənab Prezident!

Sizi və Azərbaycan xalqını 28 May - Müstəqillik Günü münasibətilə səmimi-qəlbədən təbrik edir, ölkənizin suverenliyi və rifahı naminə gördüyünüz böyük işlərə görə ən dərin ehtiramımı bildirirəm.

Uzaqgörən və müdrik siyasətiniz nəticəsində Azərbaycan son illərdə əhəmiyyətli inkişaf yolu keçmiş, siyasi sabitlik, iqtisadi tərəqqi və beynəlxalq nüfuz baxımından mühüm nailiyyətlərə imza atmışdır. Xüsusilə 44 günlük Vətən müharibəsində qazanılmış tarixi Zəfər Azərbaycanın gücünü, eləcə də xalqınızın birliyini və iradəsini bütün dünyaya nümayiş etdirmişdir. Bu il həmin şanlı Qələbənin beşinci ildönümünün qeyd olunması Azərbaycanın müasir tarixinin parlaq səhifəsidir.

Sizin təşəbbüsünüzle yaradılan Türk Mədəniyyəti və İrsi Fondu türk dünyasının mədəni irsinin qorunması, təbliği və gələcək nəsillərə ötürülməsi baxımından misilsiz platformaya çevrilmişdir. Təşkilatımız Zati-alinizin diqqət və qayğısını hər zaman hiss edir, bunu ortaq mədəni irsimizin inkişaf etdirilməsi yolunda göstərilən səylərə verilən mühüm dəstək kimi dəyərləndirir.

Sizi bir daha bu ələmətdar gün münasibətilə təbrik edir, Zati-alinizə möhkəm cansağlığı, Azərbaycanın inkişafı naminə ali dövləti fəaliyyətinizdə davamlı uğurlar, doğma Azərbaycan xalqına sülh və firavanlıq arzulayıram.

Dərin hörmətlə,

Aktotı RAİMKULOVA,
Türk Mədəniyyəti və İrsi Fondunun prezidenti

Hörmətli İlham Heydər oğlu!

Azərbaycan Respublikasının Müstəqillik Günü münasibətilə ən səmimi təbriklərimi qəbul edin.

Bu bayram suveren Azərbaycanın uğurlu sosial-iqtisadi inkişafının, çoxəsrlik zəngin tarixinin, ənənələrinin, nəsillərin qırılmaz əlaqəsinin rəmzidir.

Sizin müdrik rəhbərliyiniz sayəsində Azərbaycan Respublikası iqtisadiyyatın bütün sahələrində inamla irəliləyir, regional və dünya gündəminin aktual məsələlərinin həllində mühüm rol oynayır.

Avrasiya İqtisadi Komissiyası adından və şəxsən öz adından Sizə möhkəm cansağlığı, Azərbaycan xalqına isə firavanlıq və tərəqqi arzulayıram.

Hörmətlə,

Bakucan SAQINTAYEV,
Avrasiya İqtisadi Komissiyası Kollegiyasının sədri

Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti xanım Mehriban Əliyevaya

Zati-aliləri!

Azərbaycan Respublikasının Müstəqillik Günü'nün 107-ci ildönümü münasibətilə Sizə və Azərbaycan xalqına ən səmimi təbriklərimi çatdırmaqdan şərəf duyuram. İndoneziya bu mühüm tarixi Azərbaycanla birgə qeyd edir və ölkənizin inkişafına bağlı əldə etdiyi nailiyyətləri, həmçinin regional və beynəlxalq sülhə töhfələrinin yüksək qiymətləndirir.

İndoneziya və Azərbaycan qarşılıqlı hörmət, ortaq dəyərlər və konstruktiv dialoqa sadıqlıq əsasında qurulan səmimi və inkişaf edən tərəfdaşlığa malikdir. Müxtəlif mədəni irslər və ümumi

istəklərlə zənginləşən ölkələr kimi bir sıra sahələr üzrə əməkdaşlığımızı dərinləşdirmək və genişləndirmək üçün böyük potensial mövcuddur. Əminəm ki, ölkələrimiz arasında dostluq və həmrəylik gələcək illərdə də inkişaf edəcəkdir.

Sizə uğurlar və rifah, Azərbaycan xalqına isə davamlı sülh və firavanlıq arzu edirəm.

Zati-aliləri, xahiş edirəm, ən yüksək ehtiramımı qəbul edin.

Gibran Rakabuningq RAKA,
İndoneziya Respublikasının vitse-prezidenti

◆ Prezident İlham Əliyevin
İsmayilli rayonuna səfəri

İlham Əliyev bölgələrin iqtisadi potensialının möhkəmlənməsinə xüsusi önəm verir

Bakı-Qəbələ avtomobil yolunun Muğanlı-İsmayilli-Qəbələ hissəsində görülən işlərlə tanışlıq

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 26-da Bakı-Şamaxı-Muğanlı-İsmayilli-Qəbələ avtomobil yolunun Muğanlı-İsmayilli-Qəbələ hissəsində görülən işlərlə tanış olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyi İdarə Heyətinin sədri Saleh Məmmədov dövlətimizin başçısına görülən işlər barədə məlumat verdi.

Bildirildi ki, layihə üzrə ümumilikdə işlərin 70 faizi icra edilib. İkinci texniki dərəcəyə uyğun qurulan yolun ümumi uzunluğu 85,6 kilometrdir. Yenidənqurma nəticəsində yol 8,8 kilometr qısılacaq. Yolbo-
yu Ağsuçay çayı üzərində as-

ma körpü inşa olunur. Körpüdə işlərin 40 faizi yerinə yetirilib. Körpüdən sonra yolun davamı olaraq uzunluğu 885 metr olan tunelin tikintisi aparılır. Ümumilikdə yeni layihə üzrə yolbo-
yu tunel və biri asma olmaqla 17 körpü layihələndirilib.

Bakı-Şamaxı-Muğanlı-İsmayilli-Qəbələ avtomobil yolu əhalinin rahat gediş-gəlişində xüsusi əhəmiyyətə malik olmaqla paytaxt Bakını İsmayilli, Qəbələ, Oğuz, Şəki, Qax, Zaqatala və Balakən rayonları ilə birləşdirən ən qısa magistral hesab edilir. Respublikanın mühüm turizm bölgələrinə gedən və ilk dəfə ötən əsrin 70-ci illərində Ulu Öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə salınmış bu yolun yenidən qurulması Prezident İlham Əliyevin tapşırığına əsasən layihələndirilib.

Prezident İlham Əliyev Ümummilli Lider Heydər Əliyevin İsmayilli şəhərinin mərkəzində ucaldılmış abidəsini ziyarət edib

Mayın 26-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Ümummilli Lider Heydər Əliyevin İsmayilli şəhərinin mərkəzində ucaldılmış abidəsini ziyarət edib.

Prezident İlham Əliyev İsmayilli şəhərində "Talistan" liseyinin binasının açılışında iştirak edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 26-da Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü ilə İsmayilli şəhərində inşa olunan internat tipli "Talistan" liseyinin binasının açılışında iştirak edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, İsmayilli Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Nahid Bağirov dövlət başçısına təhsil ocağında yaradılmış şərait barədə məlumat verdi.

Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü ilə reallaşdırılan "Yeniləşən Azərbaycana yeni məktəb" proqramı çərçivəsində ölkəmizin bir çox regionlarında beynəlxalq tələblərə cavab verən yeni məktəb binalarının inşasına, onların müasir avadanlıqla təchiz olunmasına xüsusi diqqət yetirilir, bir sıra köhnə məktəb binalarının əsaslı təmiri istiqamətində mühüm işlər görülür. 1296 şagird yerlik lisey də "Yeniləşən Azərbaycana yeni məktəb" proqramı çərçivəsində inşa olunub. Dörd mərtəbədən və 5 korpusdan ibarət binada 56 sinif otağı, kimya, fizika və biologiya laboratoriyaları, informatika, texnologiya, gənclərin çağırışa qədərki hazırlıq kabinetləri, kitabxana, 300 yerlik akt zalı, idman zalı və yeməxana yaradılıb.

Bu layihənin icrası Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən dövlət si-

yasətimdə təhsil sahəsinə ayrılan diqqətin göstəricisidir. Ölkəmizdə təhsilin inkişafında, onun maddi-texniki bazasının möhkəmlənməsində Heydər Əliyev Fondunun da müstəsna xidmətləri var. Fond Azərbaycanın sosial-iqtisadi inkişafının ən mühüm və zəruri sahələrindən biri kimi müəyyən edilmiş təhsilin inkişafına daim xüsusi diqqət və qayğı ilə yanaşıb, bu istiqamətdə bir neçə vacib layihə həyata keçirib. Müasir məktəblərin qurulması həm də Azərbaycan dövlətinin prioritetləri sırasında başlıca yer tutur. Ölkəmizdə təhsil müəssisələrinin əsaslı təmiri, yenidən qurulması və yenilərinin inşası, onların zər-

ruri tədris avadanlığı ilə təchiz olunan gənclər daha savadlı və bilikli yetişməsinə olduqca mühüm rol oynayır.

"Talistan" liseyində yaradılan şəraitlə tanışlıqdan sonra dövlət başçısına son illərdə rayonda həyata keçirilən sosial-iqtisadi layihələr, o cümlədən 2020-2025-ci illərdə istifadəyə verilən istehsal müəssisələri və istirahət mərkəzləri barədə məlumat verildi. Həmin dövrdə rayonda fəaliyyətə başlamış bu obyektlərdə 400-ə yaxın iş yeri açılıb.

Prezident İlham Əliyevə rayonun Tircən kəndində su istehsalı müəssisəsinin inşası ilə bağlı məlumat verildi. İllik istehsal gücü 25 milyon litr

olan müəssisədə 80 nəfər işlə təmin ediləcək.

Qeyd edək ki, ölkəmizin turizm mərkəzlərindən biri olan İsmayilli rayonu son illərdə sürətlə inkişaf edib. İndiyədək dövlətimizin başçısı bu rayonda 10 dəfə olub. Azərbaycan Prezidentinin İsmayilliyə hər səfəri rayonun ictimai-siyasi həyatında mühüm hadisəyə çevrilməklə, yeni sosial-iqtisadi inkişaf mərhələsinin təməlini qoyub. Bütün bunlar rayonda aparılan tikinti-quruculuq işlərinin, məhsul buraxılışının, sənaye və kənd təsərrüfatı məhsulunun həcmində, yeni iş yerlərinin açılmasında özünü aydın göstərir.

◆ Prezident İlham Əliyevin
İsmayilli rayonuna səfəri

İlham Əliyev bölgələrin iqtisadi potensialının möhkəmlənməsinə xüsusi önəm verir

"Azerbaijan Coca-Cola Bottlers" MMC-nin İsmayılıda yeni istehsal müəssisəsi açılıb

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mayın 26-da "Azerbaijan Coca-Cola Bottlers" MMC-nin İsmayılıda yeni istehsal müəssisəsinin açılışında iştirak edib.

AZƏRTAC bildirir ki, iqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbbarov, Türkiyənin "Anadolu Grubu"nun

İdarə Heyətinin fəxri sədri Tuncay Özlühan və "Azerbaijan Coca-Cola Bottlers" MMC-nin baş

direktoru Rəna Məmmədova dövlət başçısına müəssisə barədə məlumat verdilər.

İsmayilli rayonunun Topçu kəndində yerləşən bu müəssisə 15 hektar ərazidə inşa edilib və illik 165 milyon litr istehsal gücünə malikdir. Layihənin investisiya

dəyəri 80 milyon manatdır. Beynəlxalq keyfiyyət və təhlükəsizlik standartlarına cavab verən müəssisədə 100-dən çox yerli sakin daimi işlə təmin olunub. Bu, "Coca-Cola Bottlers" MMC-nin ölkəmizdə ikinci istehsal müəssisəsidir. Yeni müəssisə tərəfindən

istehsal olunacaq məhsulların əsasən daxili bazarda satışı nəzərdə tutulub. Müəssisə iqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən təqdim edilən investisiya təşviqi sənədi çərçivəsində 7 il müddətində mənfəət və gəlir vergisindən 50 faiz güzəşt əldə edib. Bundan əlavə, əm-

lak və torpaq vergisindən, texnika, texnoloji avadanlıq və qurğuların idxalına görə ÖDV-dən və gömrük rüsumlarından azad olunub. Azərbaycan Biznesinin İnkişafı Fondu tərəfindən layihənin maliyyələşdirilməsinə 10 milyon manat güzəştli kredit ayrılıb. "Azerbaijan Coca-Cola Bottlers" MMC ətraf mühitin mühafizəsi üzrə öhdəliklərə sadıq qalaraq istehsal zamanı sərf olunan enerjinin bir qismini günəş panelləri vasitəsilə əldə olunan "yaşıl enerji" ilə təmin etməyi nəzərdə tutur. İsmayilli rayonunda belə bir istehsal müəssisəsinin açılması bölgənin sosial-iqtisadi inkişafının sürətləndirilməsi, sənaye potensialının reallaşdırılması baxımından böyük əhəmiyyət kəsb edir. Yeni müəssisənin açılması istehsalın lokallaşdırılmasını, texnologiya transferini və idxalın əvəz edilməsini stimullaşdırır. Qeyd edək ki, regionların davamlı inkişafı, istehsal və ixrac imkanlarının artırılması, əhalinin məşğulluq səviyyəsinin yüksəldilməsi dövlət başçısı tərəfindən həyata keçirilən sosial-iqtisadi inkişaf strategiyasının önəmli istiqamətlərindədir. Davamlı inkişafatla investorlar üçün yaradılan əlverişli işgüzar şərait, güzəşt və imtiyazlar onları ölkəmizə daha çox sərmayə yatırmağa sövq edir. "Coca-Cola"nın Azərbaycana investisiyalarının artırılması da ölkədə əlverişli biznes mühitinin və cəlbədicə investisiya şəraitinin mövcudluğundan irəli gəlir. Paytaxtla yanaşı, regionlarımıza yatırılan sərmayələr sayəsində yeni istehsal müəssisələrinin açılması ölkəmizdə qeyri-neft sektorunun inkişafının göstəricisi olmaqla bərabər, bölgələrimizin iqtisadi potensialının daha da möhkəmləndirilməsində çox böyük rol oynayır. "Azerbaijan Coca-Cola Bottlers" MMC ölkəmizdə istehsal 1996-cı ildə başlayıb. Şirkət indiyədək Azərbaycan iqtisadiyyatına 200 milyon dollar sərmayə yatırır.

Azərbaycan islamofobiya ilə üzləşmiş və bu gün də ondan əziyyət çəkən ölkələrdən biridir

"İslamofobiya: qərəzin ifşa olunması və stiqmaların dağıdılması" mövzusunda beynəlxalq konfransın iştirakçılarna

Hörmətli konfrans iştirakçıları!

Sizi "İslamofobiya: qərəzin ifşa olunması və stiqmaların dağıdılması" mövzusunda Bakıda keçirilən beynəlxalq konfransda salamlayıram.

Bugünkü konfrans BMT tərəfindən "İslamofobiya ilə Beynəlxalq Mübarizə Günü"nün təsis olunmasının üçüncü ildönümünə həsr olunub. Ölkəmizdə artıq önəvi olaraq təşkil edilən bu vacib tədbir boşəriyyəti narahat edən islamofobiya probleminə diqqətin artırılmasına xidmət edir.

Azərbaycan islamofobiya ilə mübarizəyə dair BMT Baş Assambleyası tərəfindən qəbul olunmuş qətnamələri alqışlayır və səndərlərdə qeyd olunan tədbirlərin tətbiqə salınması qaydada həyata keçirilməsinə çağırır.

Təəssüflər olsun ki, islamofobiya son dövrdə global müstəvidə daha qabarıq və sistemli xarakter almağa başlamışdır. Hazırda bu mənfi tendensiya hər hansı konkret ölkədə deyil, dünyanın bir çox yerlərində müşahidə olunur. İslama qarşı düşmənçilik, müsəlmanlara qarşı nifrət və dözümsüzlük, antiislam əhvali-ruhiyyəsi getdikcə böyük vüsət almağa başlayır və daha da kəskinləşir.

İslamofobiya müxtəlif formalarda, o cümlədən gündəlik həyatda müsəlmanlara qarşı irqçilik və ayrı-seçkilik, nifrət nitqi, fiziki hücumlar, media və sosial media platformalarında stigmatizasiya, institusional diskriminasiya və digər formalarda təzahür edir. Bu cür ədalətsiz və qərəzli münasibət müsəlmanların cəmiyyətdə inteqrasiya olunmalarına və özlərini onun bərabər hüquqlu üzvü kimi hiss etmələrinə böyük maneə yaradır.

Vaxtilə qul ticarəti ilə məşğul olan, işğalçılıq və müstəmləkəçilik siyasəti yürüdən, soyqırımları törədən, indi isə özlərini insan hüquqlarının keşiyində duran demokratik ölkələr qismində təqdim edən bəzi ölkələrdə bu gün islamofobiya bir növ dövlət siyasətinə çevrilmişdir. Bu ölkələrdə dünyəvi dəyərlərin müdafiəsi adı altında müsəlmanların hüquqlarına və etiqad azadlığını məhdudlaşdıran qanunlar qəbul edilir, onların təhsil almaq, mənzilə sahib olmaq, işlə təmin olunmaq və digər hüquqları tapdalanır.

Eyni zamanda Məhəmməd Peyğəmbəri (s.ə.s) təhqir edən hərəkətlər, müqəddəs Quranı-Kərimin yandırılması, məscidlərə və ibadət yerlərinə qarşı hücumlar, müsəlman qəbiristanlıqlarının vandalizmə məruz qalması və digər hərəkətlər müsəlmanların hissələrini təhqir etməyə yönəlmiş və sayı getdikcə artan anti-müsəlman hadisələri sırasındadır. "Söz azadlığı" adı altında islam dininə və müsəlmanlara qarşı hücumlar qəbul ediləməzdir.

Məyusədicə haldır ki, islamofobiya kimi ümumbəşəri beləyə və təhlükəyə qarşı neinki mübarizə aparılır, hətta bir sıra ölkələrdə onun yayılması təşviq edilir. İslam dinini və müsəlmanları Qərb kimliyinə və dəyərlərinə təhdid kimi göstərərək insanların hissələrini və düşüncələrini yönəltməyə çalışan radikal cərəyanların və ifrat sağçı partiyaların pərəstişkarlarının sayı getdikcə artır, onların nümayəndələri parlamentlərdə daha çox yer qazanmağa başlayırlar. Eyni zamanda Avropa Parlamenti və Avropa Şurası Parlament Assambleyası kimi təsisatlar qərəz və ikili standartlara üstünlük verərək anti-müsəlman əhvali-ruhiyyəsini təlqin edirlər.

İslamofobiyanın yayılmasına təkan verən digər faktorlardan biri də ictimai rəyin formalaşdırılmasında və müsəlmanların mənfi obrazının yaradılmasında dağıdıcı rol oynayan bəzi media orqanlarının fəaliyyətidir. Bu media qurumları məqsədyönlü şəkildə ekstremizm, terrorizm və bu kimi anlayışları islamla eyniləşdirərək dinimizə qarşı qərəzli təsəvvür yaradır, dinimizi təhlükə mənbəyi kimi aşılır və ona terror damğası vurmağa çalışırlar. Ölkənin ictimai-siyasi və sosial-iqtisadi həyatında mövcud problemləri islam və müsəlmanlarla əlaqələndirərək cəmiyyətdə etimadsızlıq və qorxu hissələrini alovlandırırırlar.

Azərbaycan islamofobiya ilə üzləşmiş və bu gün də ondan əziyyət çəkən ölkələrdən biridir.

Torpaqlarımızın otuzillik işğalı dövründə xalqımıza qarşı Xocalı soyqırımı törədilmiş, etnik təmizləmə aparılmış və bunun nəticəsi olaraq bir milyondan artıq soydaşımız qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətinə salınmışdır. Ərazilərimizdə milyona yaxın mina basdırılmış, urbisid, kultural və ekosisid cinayətləri törədilmişdir. Ancaq əfsuslar olsun ki, Qərbdə bəzi dairələr sırf dini təəssübkeşlik və islamofob mövqedən çıxış edərək Ermənistan tərəfindən torpaqlarımızın işğalına göz yummuş, münafişonin əsl mahiyyətini təhrif etmiş, onu dini zəmində münafiş kimi təqdim etməyə çalışmışlar.

İşğal dövründə bəşəri əhəmiyyətə malik çoxəsrlik tarixi-mədəni abidələrimiz, o cümlədən islam dininə aid abidələr, ziyarətəgahlar, məscidlər, türbələr, məzarlıqlar dağıdılmış, təhqir edilmiş, yerlə yeksan edilmişdir. Bir sıra mədəni irs obyektləri qəzet edilmiş, onların təyinatı dəyişdirilmiş, mənsubiyyəti saxtalaşdırılmışdır. Hazırda işğaldan azad olmuş torpaqlarımızda aparılan genişmiqyaslı yenidənqurma işləri çərçivəsində dağıdılmış məscidlərimiz və dini abidələrimiz bərpa edilir, yeniləri inşa edilir.

Əfsuslar olsun ki, soydaşlarımızın qovulduğu və tarixi torpaqlarımız olan Qərbi Azərbaycanda da xalqımızın zəngin maddi-mənəvi irsini şüurlu və planlı şəkildə tamamilə məhv etmək və ya saxtalaşdırmaq, azərbaycanlıların tarixi-etnik torpaqlarındakı izlərini yox etmək siyasəti aparılır.

Bir neçə gün əvvəl Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin Qazılar Şurasının iclasında İrəvan qazılığının fəaliyyətinin bərpası barədə qərarın qəbul edilməsi tarixi ədalətin təmin olunması, Qərbi Azərbaycanda yerləşən mədəni və dini-mənəvi irsimizin məhv edilməsi haqqında həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması istiqamətində atılan vacib addımdır.

Məhdud sayda monoetnik ölkə istisna olmaqla, dünya ölkələrinin əksəriyyəti çoxmillətli və çoxkonfessiyalı cəmiyyətlərdən ibarətdir. Bunu nəzərə alaraq müxtəlif millətlərin, etnik qrupların və dinlərin nümayəndələrinin qarşılıqlı dialoq və anlaşma şəraitində yaşaması ölkədə vətəndaş sülhü və vətəndaş həmrəyliyi baxımından xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Azərbaycan bu sahədə müsbət təcrübəsi bir sıra ölkələr üçün nümunə ola bilər.

İslam dünyasının ayrılmaz parçası olan Azərbaycan müxtəlif dinlər, mədəniyyətlərin nümayəndələrinin tarix boyu qarşılıqlı və dostluq şəraitində yaşadığı ölkədir. Bu cür nümunəvi münasibətlərin təşəkkülündə və inkişafında ümumbəşəri dəyərlərin daşıyıcısı kimi islam dini müstəsna rol oynamışdır. Azərbaycan xalqı bu gün də özünün zəngin tolerantlıq və multikulturalizm ənənələrini qoruyur, sivilizasiyalararası dialoqa, islam həmrəyliyinə öz töhfələrini verir, islam dəyərlərinin dünyada təbliği istiqamətində ciddi addımlar atır.

İslam sülh, həmrəylik və mərhəmət dinidir. Ona qarşı aparılan qarayaxına kampaniyalarına baxmayaraq, islam yüksək əxlaqi dəyərləri, ədalət, xeyirxahlığı təcəssüm edən və milyardlarla insan üçün mənəvi dəyər və bələdçi rolunu oynayan din olaraq qalmaqda davam edir.

Hazırkı global çağırışlar və böhranlar, islam dünyasının üzvləşdiyi yeni sınaqlar və çətinliklər, habelə islamofobiya meyillərinin artması, dinimizi gözənd salmaq cəhdləri müsəlman ölkələri arasında həmrəyliyin və birliyin möhkəmləndirilməsini, qarşılıqlı dəstəyin göstərilməsini olduqca ləbəldir. Bütün müsəlman dünyasını narahat edən islamofobiya ilə mübarizə aparmaq üçün vahid cəhəddən çıxış etmək, bir ədalətsizliyə və zərərli təmayüllərə etiraz səsimizi birgə uralmaq lazımdır.

Konfransın işinə uğurlar diləyir və onun islamofobiya ilə mübarizəyə, islam dini ilə bağlı qərəzin aşkarı çıxarılması və stiqmaların dağıdılması işinə dəyərli töhfə verəcəyinə dair əminliyimi ifadə edirəm.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 26 may 2025-ci il

Mayın 26-da Bakıda "İslamofobiya: Qərəzin ifşa olunması və stiqmaların dağıdılması" mövzusunda iki-günlük beynəlxalq konfrans işə başlayıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, konfrans Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzi, Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzi və Bakı Təşəbbüs Qrupunun birgə təşkilatçılığı ilə İslamofobiya ilə Beynəlxalq Mübarizə Günü-nün 3-cü ildönümünə həsr olunub. G20 Dirlərərası Forumu (İF20), İƏT, ICESCO, Doha Beynəlxalq Dirlərərası Dialoq Mərkəzi (DICID), İnsan Qarışılıqlının Ali Komitəsi, Müsəlman Ağsaqqallar Şurası, Almaniya Müsəlmanlarının Mərkəzi Şurası, EULEMA - Avropa Müsəlman Liderləri Məclisi və Beynəlxalq Müsəlman Forumu konfransın xarici tərəfdaşları sırasında yer alır.

Açılış mərasimində Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev Prezident İlham Əliyevin beynəlxalq konfransın iştirakçılarna müraciətini oxuyub.

Daha sonra islamofobiya haqqında qismətərajlı filmin təqdimatı olub.

Tədbirdə çıxış edən Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin icraçı direktoru **Rəvan Həsənov** bildirib ki, islamofobiya bu dövrün narahat edici reallıqlardan biri və ayrı-seçkiliyin açıq təzahürüdür. Təəssüf ki, bir çox Qərb cəmiyyətində bu ayrı-seçkilik forması artıq normallaşıb. Xüsusilə Fransa kimi ölkələrdə sekulyarizmin adı altında müsəlman icmalarının damğalanması ciddi narahatlıq doğurur. Eyni şəkildə Hindistanda dini millətçiliyin yüksəlişi nəticəsində müsəlmanlara qarşı artan təcrid və düşmənçilik müşahidə olunur.

"İslamofobiya global miqyasda artan təhlükəli tendensiyanın tərkib hissəsidir. Bəziləri islamofobiyanı ayrı bir diskriminasiya forması kimi tanıyır, digərləri isə onu anti-müsəlman nifrəti və ya dini irqçilik kimi adlandırmaya təklif edir. Mən düzgün terminologiyayın əhəmiyyətini anlayıram və dilin önəmini dərk edirəm. Ancaq inanıram ki, bu fenomenin müxtəlif kontekstlərdəki dərinliyini tam əks etdirəcək tək bir termin yoxdur. Əsas odur ki, islamofobiyanın acı bir reallıq olduğunu və müxtəlif bölgələrdə fərqli formalarda sosial və siyasi sahələrdə getdikcə daha çox yer aldığını qəbul edək. O, birmənalı şəkildə diskriminasiya forması kimi tanınmalıdır. Ancaq bu yolla ona qarşı effektiv mübarizə apara bilərik", - deyər R.Həsənov vurğulayıb.

Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzinin (BMTM) İdarə Heyətinin sədri **Fərid Şəfiyev** qeyd edib ki, nifrət cinayətləri və müsəlman irsinə məxsus abidələrin məhv edilməsi də daxil olmaqla, müsəlman icmalarına qarşı həm dövlət tərəfindən, həm də cəmiyyət daxilində baş verən ayrı-seçkilik halları ilə mübarizə aparmaq üçün beynəlxalq səviyyədə təcili tədbirlərin görülməsi zərurəti daha da aktuallaşıb.

O bildirib ki, Avropada ifrat sağçı siyasət qüvvələrin yüksəlişi islam ənənələrini məhdudlaşdıran tədbirlərin görülməsinə səbəb olur. Bunu da tez-tez "assimilyasiya" və ya "inteqrasiya"nı təşviq et-

mək bəhanəsi ilə pərdələməyə çalışırlar. Milli diskurslar getdikcə daha çox müsəlmanları hədəf alan və onların dini kimliyini ekstremizmlə eyniləşdirən populist ritorikanın təsiri altına düşür. Cənubi Asiyada qıcıqlandırıcı ritorika və nifrət cinayətlərinin artması dövlət səviyyəsində təşviq edilən anti-müsəlman millətçiliyinin narahatlıq doğuran tendensiya çevrildiyini göstərir. Bu tendensiyanı mədəni və hidliyin qorunması narrativləri ilə əsaslandırırırlar.

Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin (QMI) sədri Şeyxülislam **Allahşükür Paşazadə** diqqətə çatdırıb ki, Azərbaycan dini müxtəlifliyi verdiyi dəyər, multikulturalizm ənənələri və islamofobiya qarşı tutduğu prinsipial mövqe bütün dünya üçün nümunəvidir. Şeyxülislamın sözlərinə görə, Prezident İlham Əliyev bu mənavi irsin qorunmasına və inkişafına xüsusi diqqət yetirir. Onun rəhbərliyi ilə islam mədəniyyəti və dini azadlıqlar ölkəmizdə daim yüksək səviyyədə dəstəklənib. Prezident İlham Əliyevin islam dünyasında həmrəylik və əməkdaşlıq istiqamətində atdığı addımlar digər islam ölkələri üçün nümunə təşkil edir.

"Din adı ilə siyasi məqsədlər güdən, dini dəyərlərdən sui-istifadə edən şəxslərə və qruplara qarşı həm ölkə daxilində, həm də beynəlxalq müstəvidə ciddi mübarizə aparmaq vacibdir. Bu məsələdə Azərbaycan fəal və prinsipial mövqə tutur. Biz dirlərərası əməkdaşlıq sahəsində nümunəvi təcrübəyə sahibik və bu model dünya üçün də aktuallıq kəsb edir. Lakin təəssüflə qeyd etməliyik ki, bu gün dünyanın bir çox yerində, xüsusilə də bəzi Qərb ölkələrində islamofobiya narahat edici dərəcədə artmaqdadır. Fransada müsəlmanlara qarşı qeyri-insani münasibət, Məhəmməd Peyğəmbərin karikaturlarının çəkilməsi, "Qurani-Kərim" in yandırılması və digər təhqirəməzliklər ürəkəğrı doğurur. Bu cür halların azad söz adı altın-

da leqallaşdırılması, əslində, islamofobiyanın dərin köklərinin göstəricisidir.

Konfransın açılış mərasimində BMT Baş katibinin müavini, BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansının ali nümayəndəsi **Migel Anxel Moratinos** tədbir iştirakçılarna videomüraciəti nümayiş etdirilib. Müraciətdə bildirilib ki, müsəlmanlar institusional ayrı-seçkilik və sosial-iqtisadi məhdudiyyətlərlə üzləşirlər. Bu cür qərəzli yanaşmalar müsəlmanların damğalanmasında və əsasız irqi profiləşdirilməsində özünü göstərir və qərəzli media təmsilçiliyi, bəzi siyasət liderlərin anti-müsəlman ritorikası və siyasəti ilə gücləndirilir.

Migel Anxel Moratinos deyib ki, insanlara hər yerdə dinc şəkildə, qorxmada inancılarını həyata keçirmələrinə icazə verilməlidir: "Dünyanın hər yerində dini obyektlərə hücum edilib. Bütün ibadət yerləri terror və qan tökülmə yeri deyil, təhlükəsiz sığınacaq olmalıdır. Biz hamımız hər cür nifrət və ayrı-seçkiliyə qarşı çıxmalıyıq".

İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının (İƏT) Baş katibinin xüsusi elçisi Mehmet Paqacı Baş katib **Hissin İbrahim Tahann** konfrans iştirakçılarna müraciətini oxuyub. Bildirilib ki, islamofobiya təkə dini ayrı-seçkilik deyil, həm də qərəzli münasibətin, yanlış təsəvvürlərin və nifrət ritorikasının təzahürüdür. Ona qarşı aparılan mübarizə isə yalnız bir bölgəyə deyil, bütövlükdə bəşəriyyətin ortaq dəyərlərinə xidmət edən universal çağırışdır. Bu baxımdan, bu cür beynəlxalq tədbirlər islamofobiya qarşı mübarizədə uğurlu və təsirli platforma rolunu oynayır.

Baş katib vurğulayıb ki, Azərbaycan bu istiqamətdə daim prinsipial və ardıcıl mövqə sərgiləyib. Azərbaycanın davamlı səyləri yüksək qiymətləndirilir və təqdir edilir. İstər dövlət səviyyəsində, istərsə də beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlıq çərçivəsində aparılan işlər islamofobiya qarşı global

həmrəyliyin formalaşmasına mühüm töhfə verir.

"Xüsusilə beynəlxalq məlumatlandırma istiqamətində Azərbaycan böyük nailiyyətlərə imza atıb. Dünya ictimaiyyətinin diqqətini bu məsələyə yönəltmək, ictimai rəy yaratmaq və dini ayrı-seçkiliyin fəsadlarını ifşa etmək baxımından görülən işlər olduqca dəyərlidir. Bu, təkə islamofobiya qarşı mübarizə deyil, eyni zamanda dirlərərası harmoniya və multikultural dəyərlərin qorunması istiqamətində atılan uğurlu addımlardır. Azərbaycanın bu sahədəki rolu bir çox ölkələrə nümunə ola bilər", - deyər müraciətdə qeyd edilib.

Doha Beynəlxalq Dirlərərası Dialoq Mərkəzinin sədri **İbrahim Saleh Əl Naimi** diqqətə çatdırıb ki, islamofobiya qarşı stereotiplərin kökündən sarsıdılması üçün hamımız məsuliyyət daşıyıq. Bu, praktiki tədbirlərin görülməsini zəruri edir. İslamofobiya dünyada artıq universal məsələyə çevrilib. Tənqidi fikirlərin səsləndirilməsinin nəticəsi olaraq müsəlmanlara qarşı hücumlar baş verir. Naimi bildirib ki, bu tədbirin əsas məqsədi bütün sübutları toplamaq, siyasi məsələləri gündəmə gətirmək və kənarda qalan səsləri ucaldıraraq eşitdirməkdir: "Bu konfrans kollektiv deklarasiya rolunu oynayacaq. İslamofobiya ilə mübarizə eyni zamanda dinc və yanaşı yaşamaq məsələsidir. İslamofobiya təkə dini məsələ deyil, bu, insan hüquqları ilə bağlı problemdir. Hazırda yaşadığımız dünyada islamofobiya əxlaqi deyil, insani məsələyə çevrilib. İslamofobiya insan hüquqlarının alçaldılmasıdır. Biz bütün formalarda buna qarşı mübarizə aparmalıyıq".

İnsan Qarışılıqlının Ali Komitəsinin Baş katibi **Xalid Əl Qaiti** bildirib ki, bu gün keçirilən beynəlxalq konfransda biz yalnız bir problemi müzakirə etmirik, eyni zamanda humanist, ədalətli və tolerant bir dünyanın qurulması üçün ortaq hədəflərimizi nəzərdən kə-

çiririk. Bu kontekstdə Azərbaycanın multikulturalizmə, dirlərərası harmoniyaya yanaşması, həmçinin islamofobiya qarşı apardığı ardıcıl və səmərəli mübarizə olduqca nümunəvidir.

Onun sözlərinə görə, birgəyaşayış təşviq etmək, xüsusilə də müxtəlif dinlərə mənsub icmalar arasında anlayış və hörmət mühitini yaratmaq əsas vəzifələrdən biridir. Bu proses təməlinəndən - məktəblərdən başlaymalıdır. Gənc nəsil formalaşarkən onlara tolerantlıq, qarşılıqlı və birgəyaşayış dəyərləri aşılanmalıdır. Maarifləndirmə tədbirləri, dərsləklərdə verilən mesajlar və tədris proqramları bu baxımdan böyük rol oynayır.

Qeyd edək ki, beynəlxalq elmi konfransın keçirilməsində məqsəd beynəlxalq və milli səviyyədə müsəlmanları və əhalisi müsəlman olan ölkələri hədəf alan həyəcandırıcı tendensiyanı müzakirə etmək üçün akademik platforma yaratmaqdır. Konfransda 40-a yaxın ölkədən alimlər, beynəlxalq təşkilatların ekspertləri, din xadimləri və qeyri-hökumət təşkilatlarının nümayəndələri iştirak edirlər. Yüzdən artıq xarici qonağın iştirak etdiyi konfransda "İslamofobiya qlobal tendrler: Çağırışlar və cavablar", "Siyasətdə müsəlmanlara qarşı nifrət: Hüquqi çərçivələr və vəkillik strategiyaları", "Fərqli kontekstlərdə islamofobiya: Regional perspektivlər", "İslamofobiya media və rəqəmsal platformalar: Süni intellekt sistemləri islamofob qərəzi necə yaya və gücləndirə bilər", "Qadınlar, kimlik və stereotiplər: Dini və mədəni önyarğaların kəşiməsində naviqasiya", "Avropada müsəlmanlara qarşı qanunvericiliyin institusionalaşdırılması: İslamofob təbliğatın radikallaşması fonunda müsəlmanlara qarşı ritorika", "Dəyişən dünyada islam mədəni irsinin qorunması", "Gənclərin inklüzivliyə doğru çağırışı: Qərəzə və yanlışlara qarşı mübarizə" mövzularında müzakirələr aparılacaq.

İslamofobiya: Qərəzin ifşa olunması və stiqmaların dağıdılması

Süni intellekt sistemlərinin rolu müzakirə edilib

Bakıda "İslamofobiya: Qərəzin ifşa olunması və stiqmaların dağıdılması" mövzusunda beynəlxalq konfrans açılış mərasimindən sonra işini panel və plenar iclaslarla davam etdirib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, "TRT World" Tədqiqat Mərkəzinin direktoru, "TRT World" Forumunun memarı Tarek Çərkəvinin moderatorluğu ilə keçirilən panel iclasda "İslamofobiya media və rəqəmsal məkanlarda: Süni intellekt sistemləri islamofob qərəzi necə yaya və gücləndirə bilər" mövzusu müzakirə edilib.

Qətr Hükumət Media Mərkəzinin direktoru **Eyman Əl-Kaabi** süni intellektin alqoritmlər əsasında işləyən sistem olduğunu diqqət çəkib. Onun sözlərinə görə, bu, bəzən insanlardakı qərəzləri təkrar edir və daha geniş şəkildə yayır. Əgər bir model islamofob məzmunla öyrədilibsə, o zaman bu qərəzli informasiyanı sosial mediada, xəbərlər xəbərlərində və hətta hüquq-mühafizə sistemlərində təkrar istehsal edə bilər. Müsəlman adları ilə bağlı xəbərlərdə mənfi məlumatların önə çıxması və ya avtomatik filtrlərdə müsəlman geyimi və simvollarının "şübhəli" kimi işarələnməsi artıq qeydə alınmış hallardır. Bu hallar süni intellektin neytral deyil, insan qərəzlərindən təsirləndiyini sübut edir.

"Bunun qarşısını almaq üçün etik alqoritmlər, diversifikasiya olunmuş təlim məlumatları və nəzarət mexanizmləri vacibdir. Rəqəmsal məkan yalnız texnologiya ilə deyil, ədalət və bərabərlik prinsipləri ilə də idarə olunmalıdır. Unutmayaq ki, texnologiya bizi bölmək üçün deyil, birləşdirmək üçün olmalıdır", - deyər Qətr Hükumət Media Mərkəzinin direktoru bildirib.

İOT Xəbər Agentlikləri Birliyinin Media müşaviri və məsləhətçisi **Alzubir Al-Ansari** qeyd edib ki, Azərbaycanda multikulturalizm təkcə rəsmi konsepsiya deyil, həm də real həyatın bir parçasıdır. Dinindən, milliyyətindən asılı olmayaraq hər bir insan cəmiyyətin ayrılmaz hissəsi kimi qəbul olunur. Bu model təkcə regionda deyil, bütün dünyada tədqiqatçıların nümunə ola bilər. Onun sözlərinə görə, Fransada bunun tam əksi müşahidə edilir. Orada islamofobiya təkcə sosial münasibətlər səviyyəsində deyil, həm də siyasi ritorikada və qərar qəbulətmə proseslərində özünü göstərir. Bu ideologiyanın

artmasının əsas səbəblərindən biri, bəzi dairələrin islamofobiya siyasətini alət kimi istifadə etməsidir. Populist siyasətçilər müsəlman azlıqların hədəfə alınması ilə ictimai narazılığa yönəldirməyə və seçici dəstəyini qazanmağa çalışırlar. "Biz inanırıq ki, dini və mədəni müxtəliflik zəiflik deyil, cəmiyyətin güc mənbəyidir. Sühl və qarşılıqlı hörmət əsasında qurulan birgəyənlik mümkündür və davamlı inkişaf üçün əsasdır", - deyər Alzubir Al-Ansari əlavə edib.

AnewZ TV-nin icraçı direktoru **Rüfət Həmzəyev** vurğulayıb ki, müasir dövrdə informasiya texnologiyaları və süni intellekt sistemləri informasiya yayımında mühüm rol oynayır. Təəssüf ki, bu texnologiyalar bəzən insan hüquqlarına və dini dözümlüliyə qarşı təhlükəyə çevrilir.

Onun sözlərinə görə, süni intellekt sistemləri müəyyən dairələrin hazırladığı qərəzli və nifrət dolu çıxışları təkrar istehsal edir və geniş auditoriyaya yayır. Sosial şəbəkələrdə islamofobiya ilə zəngin paylaşımlar artıq adi hala çevrilib. Bu isə cəmiyyətlər arasında parçalanmanı dərinləşdirir, nifrət nitqini və dezinformasiyanı təşviq edir.

R.Həmzəyev qeyd edib ki, Ermənistanından istifadə etməsi və son münafişlər zamanı bu çərçivədə yaydığı saxta xəbərlər bunun bariz nümunəsidir. Onlar dezinformasiya yolu ilə beynəlxalq ictimaiyyətdə yanlış rəy formalaşdırmağa çalışırlar. "Belə tənqidatçı yanaşmalara qarşı yalnız faktlarla, obyektivliklə və birlikdə mübarizə aparmaq mümkündür. İnformasiya savaşında doğru və ədalətli mövqə ən güclü silahımızdır", - deyər Rüfət Həmzəyev əlavə edib.

Əl-Cəzirə Araşdırmalar Mərkəzinin direktoru **Məhəmməd Muxtar Əl-Xəlil** bildirib ki, süni intellekt, təbii ki, obyekt

tiv və ədalətli olmalıdır. Ancaq təəssüf ki, realtyda belə deyil. Bu sahədə qərəzli hallara rast gəlirik. Müsəlman sözü tez-tez "terror", "şiddət" və digər neqativ anlayışlarla əlaqələndirilir. Alqoritmlərin qurulmasında istifadə olunan dini məlumatlar çox zaman islamofobik təsəvvürlərə əsaslanır. Bu da nəticədə, müsəlmanlara qarşı yanlış və zərərli fikirlərin yaranmasına səbəb olur.

Onun sözlərinə görə, daha narahat edici məqam odur ki, bu cür qərəz yalnız müsəlmanlara qarşı müşahidə olunur. Digər dinlər və icmalarla bağlı bu dərəcədə sistemli ayrı-seçkilik görünmür. Bu isə süni intellektin məqsəddli şəkildə istifadə olunduğuna işarədir. Xüsusilə Hindistan kimi bəzi ölkələrdə süni intellekt vasitəsilə müsəlmanlara qarşı qərəzli və təhlükəli təsəvvürlərin yayılması müşahidə olunur.

Fransız jurnalist, geopolitoloq **Jan-Mişel Brun** isə islam anlayışının bəzən yanlış şəkildə terrorçuluqla əlaqələndirildiyinə diqqət çəkib. O qeyd edib ki, bu, cəmiyyətdə islamla qarşı qorxu və şübhə yaradır. "Müsəlmanlar hazırda Fransada say baxımından beşinci əhali qrupudur. Azlıq onların səsinin eşidilməsinə səbəb olur. Təəssüf ki, fransız müsəlmanlarını müdafiə etmək üçün göstərilən səylər tez-tez nəticəsiz qalır, çünki ictimai fikirdə qərəz dərin kök salıb. Bu vəziyyəti dəyişmək üçün bizə güclü və obyektiv media lazımdır. Media vasitəsilə biz mərifətləndirməni artırma, islamın və müsəlman cəmiyyətinin incoəliklərini, zəngin mədəni və mədəni irsini cəmiyyətdə düzgün şəkildə təqdim edə bilərik. İnsanlar fərqlilikləri qorxmamalı, onu anlamalı və qəbul etməyi öyrənməlidirlər", - deyər fransız jurnalist əlavə edib.

Panel iclas mövzu ətrafında müzakirələrə davam etdirilib.

"Siyasətdə müsəlmanlara qarşı nifrət: hüquqi çərçivələr və vəkiliyyət strategiyaları"

Bakıda "İslamofobiya: Qərəzin ifşa olunması və stiqmaların dağıdılması" mövzusunda beynəlxalq konfrans açılış mərasimindən sonra işini panel və plenar iclaslarla davam etdirib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Bakı Təşəbbüs Qrupunun İcraçı direktoru Abbas Abbasovun moderatorluğu ilə keçirilən panel iclasda "Siyasətdə müsəlmanlara qarşı nifrət: hüquqi çərçivələr və vəkiliyyət strategiyaları" mövzusu müzakirə edilib.

ICESCO-nun Hüquqi işlər və beynəlxalq standartlar departamentinin direktoru **Məhəmməd Hədi Şili** islamofobiya qarşı mübarizə yollarının müzakirə edilməsini olduqca vacib və aktual mövzu olaraq qiymətləndirib. O qeyd edib ki, müsəlmanlara qarşı düşmənçilik halları yeni bir məsələ deyil, lakin son illərdə bu halların intensivliyində ciddi artım müşahidə olunur. İslamofobiya yalnız fərdi səviyyədə deyil, sistemli formada - media, mədəniyyət, təhsil və əmək sahələrində də təzahür edir. Əsaslı məqamlar göstərir ki, müsəlmanların 39 faizi ümumi diskriminasiyaya məruz qaldığını bildirib. 35 faiz müsəlman iş mühitində, 35 faiz isə yaşayış sahəsi tapmaqda ayrı-seçkiliklə üzləşib. Daha da narahat edici fakt odur ki, hicablı qadınların 45 faizi vəzifələrə qəbulda ayrı-seçkiliklə üzləşir. Təhsil sahəsində isə 35 faiz müsəlman dini kimliyinə görə diskriminasiya gördüyünü deyir.

İOT-in Baş katibinin xüsusi elçisi **Mehmet Paçacı** islamofobiyanın artıq sistematik yaşamağa çevrildiyini diqqətə çatdırıb. Onun sözlərinə görə, nifrətə əsaslanan fikirlər və qərəzli münasibətlər cəmiyyətlərdə vəhdətin və birgəyənliyin pozulmasına səbəb olur. Bəzi Qərbdəki ölkələrdə müsəlman qadınları, xüsusilə hicablı xanımlara qarşı münasibət ayrı-seçkiliyin daha da dərinləşdiyini göstərir.

"Daha narahat edici məqam odur ki, İOT-in Baş katibinin xüsusi elçisi **Mehmet Paçacı** islamofobiyanın artıq sistematik yaşamağa çevrildiyini diqqətə çatdırıb. Onun sözlərinə görə, nifrətə əsaslanan fikirlər və qərəzli münasibətlər cəmiyyətlərdə vəhdətin və birgəyənliyin pozulmasına səbəb olur. Bəzi Qərbdəki ölkələrdə müsəlman qadınları, xüsusilə hicablı xanımlara qarşı münasibət ayrı-seçkiliyin daha da dərinləşdiyini göstərir.

"Daha narahat edici məqam odur ki, İOT-in Baş katibinin xüsusi elçisi **Mehmet Paçacı** islamofobiyanın artıq sistematik yaşamağa çevrildiyini diqqətə çatdırıb. Onun sözlərinə görə, nifrətə əsaslanan fikirlər və qərəzli münasibətlər cəmiyyətlərdə vəhdətin və birgəyənliyin pozulmasına səbəb olur. Bəzi Qərbdəki ölkələrdə müsəlman qadınları, xüsusilə hicablı xanımlara qarşı münasibət ayrı-seçkiliyin daha da dərinləşdiyini göstərir.

və ləyaqəti üçün vacibdir", - deyər Mehmet Paçacı əlavə edib.

İslam Tarixi, İncəsənəti və Mədəniyyəti Araşdırma Mərkəzinin (IRICA) baş direktoru **Mahmut Erol Kılıç** qeyd edib ki, islamofobiya artıq, sadəcə, fərdi nifrət və ya qərəzli münasibət deyil. Biz ondan ideoloji və siyasi məqsədlər üçün istifadə olunduğunu müşahidə edirik. Təəssüf ki, bəzi hallarda seçki kampaniyalarında, beynəlxalq böhranlar zamanı, xüsusilə də terror hadisələrindən sonra islamofobiya alətə çevrilir. Bəzi dairələr islamofobiya ictimai dəstək toplamaq üçün istifadə edir.

"Bundan əlavə, təhsil sahəsində və dövlət xidmətlərində müsəlmanlara qarşı ayrı-seçkilik halları artıb. Gənc müsəlman tələbələrini şəxsiyyətlərinə görə təzyiqlərə məruz qalması və ya müsəlman dövlət qulluqçularının karyeralarında maneələrə üzləşməsi cəmiyyətin ən vacib sahələrində belə bərabərliyin pozulduğunu göstərir", - deyər Mahmut Erol Kılıç bildirib.

G20 Dövlətləri Forumunun baş hüquqşünası, "Covington və Burling LLP" şirkətinin müşaviri **Timoti P.Stratford** qeyd edib ki, bu cür ayrı-seçkiliklə mübarizə aparmaq üçün bir sıra yollar mövcuddur. Lakin əsas mübarizə üsulu mərifləndirmədir.

"İslamofobiya çox zaman yanlış məlumatlardan və stereotiplərdən qaynaqlanır. Bu səbəbdən mərifləndirici tədbirlər, ictimai məlumatlandırma kampaniyaları, təhsil proqramları və media vasitəsilə aparılan obyektiv təqdimatlar cəmiyyətin yanlış təsəvvürlərini aradan qaldırmaqda əsas rol oynaya bilər. Ancaq təkcə mərifləndirmə kifayət deyil. Hüquqi yanaşma da bu mübarizənin vacib sütunlarından biridir. Lakin bu sahədə çətinlik var: hər bir ölkənin hüquqi sistemi və yanaşması fərqlidir. Bəzi ölkələrdə islamofobi-

ya açıq şəkildə cinayət kimi tanınsa da, digərlərində bu, hələ də qanunvericilikdə konkret şəkildə ifadə olunmayıb", - deyər Timoti P.Stratford bildirib.

Beynəlxalq insan hüquqları üzrə professor, "Qlobal islamofobiya ilə mübarizə" layihəsinin direktoru **Əhməd Şahidin** sözlərinə görə, islamofobiya ilə mübarizədə hüquqi müdafiə mexanizmlərinin gücləndirilməsi, məarifləndirmə, mədəniyyətlərarası dialoq və həmrəylik əsas istiqamətlərdir. Stereotiplər və qərəz çox zaman cahillikdən yaranır. "Təhsil və informasiya vasitəsilə insanların fərqli din və mədəniyyətlər haqqında doğru məlumat almaşı cəmiyyətin toleranlığını artırır. Unutmayaq ki, islamofobiya qarşı çıxmaq təkcə müsəlmanların deyil, insan hüquqları və sosial ədalətə inanan hər kəsin məsuliyyətidir", - deyər professor bildirib.

Mərakeş Beynəlxalq Münasibətlər İnstitutunun prezidenti **Kerduodi Cavad** isə son illər bir çox ölkədə müsəlmanların siyasi ritorikada mənfi stereotiplərlə hədəfə alındığını bildirib.

O qeyd edib ki, bu kontekstdə hüquqi çərçivənin gücləndirilməsi vacibdir. İnsan hüquqları haqqında beynəlxalq konvensiyalar islamofobik ifadələrin və siyasi təşviqatın qarşısını almaq üçün mühüm hüquqi əsaslar yaradır. Qanunvericilik sənədlərində nifrət nitqinin cinayət kimi tanınması və ayrı-seçkiliyin qarşısını alan mexanizmlər daha səmərəli tətbiq oluna bilər. "İslamofobiya ilə mübarizə cəmiyyətdə təsir edən güclü ictimai kampaniyalarla müşayiət oluna bilər. Media ilə əməkdaşlıq, hüquqi mərifləndirmə və qərarvericilərlə dialoq mübarizənin əsas daşıqlarıdır", - deyər Mərakeş Beynəlxalq Münasibətlər İnstitutunun prezidenti vurğulayıb.

Panel iclas müzakirələrlə davam edib.

"Qadınlar, kimlik və stereotiplər: Din və mədəni önyarğılardan kəşşməsində naviqasiya"

"İslamofobiya: Qərəzin ifşa olunması və stiqmaların dağıdılması" adlı beynəlxalq konfrans çərçivəsində "Qadınlar, kimlik və stereotiplər: Din və mədəni önyarğılardan kəşşməsində naviqasiya" adlı panel müzakirələri olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Doha Dövlətləri Dialoq üzrə Beynəlxalq Mərkəzinin İdarə Heyətinin sədr müavini Aişə Yusif Əl-Mannainin moderatorluğu ilə keçirilən sessiyada qərəzli təsəvvürlərin necə yarandığını, davam etdiyi və onları necə dəyişdirilə bilər barədə fikir mübadiləsi aparılıb.

Belçika Müsəlmanlar Şurasının prezidenti **Esma Uçanın** sözlərinə görə, dinlərarası dialoq simvolik xarakter daşıyamalıdır. Qadınlar bu prosesdə xüsusi rol oynamalıdır. O bildirib ki, Avropada bir sıra qadınlar ciddi problemlərlə üzləşirlər və bu realtydan qaçmaq mümkün deyil. Müsəlman qadın deyildikdə ya qurban, ya da radikal obrazı göz önünə gəlir. Onlar geri qalmış kimi təqdim olunurlar. Baş örtüyünə görə müsəlman qadınlar ayrı-seçkilik və qışnarma ilə üzləşirlər. Müsəlman qadınlar cəmiyyətdən təcrid olunurlar ki, bu da bir növ çarəsizliyi əks etdirir.

Milli Məclisin deputatı **Gülşən Paşayeva** qeyd edib ki, qadınlar, xüsusilə hicab geyinən xanımlar hansı dinə mənsub olduq

ların gizlədə bilmirlər. Baş örtüyü bir simvoldur.

Deputat bildirib ki, islamofobiya fonunda Qərbdə cəmiyyətlərdə baş örtüyünə qorxuducu bir element kimi baxılması geniş yayılmış yanlış təsəvvüddür. Elə bir mif formalaşmış ki, gənc müsəlman qadınları cəmiyyətdən təcrid olunurlar ki, bu da bir növ çarəsizliyi əks etdirir.

Gülşən Paşayeva vurğulayıb ki, siyasi gündəlik getdikcə daha da mürəkkəbləşir, media isə müsəlman qadınlarla bağlı mənfi stereotiplər formalaşdırır. Nəticədə bu xanımlar müxtəlif formalarda ayrı-seçkiliyə məruz qalırlar - iş yerlərində, istərsə də təhsil müəssisələrində. Onlar karyeralarında bu çətinliklərlə üz-üzə qalırlar, geyimlərinə görə qınanırlar və bu hallar onların sosial təcridinə sə

bəb olur. Bəzən özlərini cəmiyyətə aid hiss etmədiklərini düşünür ki, bu da onlarda uzaqlaşma hissiini daha da dərinləşdirir.

Hassan II Universitetinin professoru, BMT-nin Terrorizmin və Ekstremizmin üzrə eksperti **Bahicə Camal** isə dini məarifləndirmənin son dərəcə vacib olduğunu deyib. Diqqətə çatdırıb ki, əgər bu istiqamətdə fəaliyyət göstərilməzsə, hər hansı bir nəticə əldə etmək mümkün deyildir. İman ilə ekstremizim arasında fərq açıq şəkildə izah edilməlidir. Bir şəxsin imanı olması, onun ekstremist olması anlamına gəlmir.

Professor Bahicə Camal əlavə edib ki, müsəlman qadınların səsləri mediada kifayət qədər eşidilmir, onların obyektiv və ədalətli şəkildə təmsil olunması hələ də ciddi problemlərdən biridir. "Bu gün müsəlman qadınları imkanı qədər müzakirələrə davam etdirilib.

"Fərqli kontekstlərdə islamofobiya: Regional perspektivlər"

"İslamofobiya: Qərəzin ifşa olunması və stiqmaların dağıdılması" adlı beynəlxalq konfrans çərçivəsində "Fərqli kontekstlərdə islamofobiya: Regional perspektivlər" mövzusunda panel sessiyası təşkil edilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Səudiyyə Ərəbistanının İran Araşdırmaları Beynəlxalq İnstitutunun rəhbəri Məhəmməd Əl Sulaminin moderatorluğu ilə keçirilən panel sessiyada islamofobiyanın tarixi və müasir təzahür formaları, onun siyasi, dini və ictimai təsirləri müzakirə edilib.

İclasda çıxış edən "Multi-Faith Neighbours Network"ün həmtəsisçisi, "Institute for Global Engagement"ün prezidenti **Bob Roberts** deyib ki, islamofobiya təkcə müsəlmanlara qarşı deyil, həm də xristianlar üçün zərərli, çünki bu, insanların inancını sarsıdır. Onun sözlərinə görə, hazırda beşeriyə hər 80-100 ildən bir yaşanan tarixi dönüş nöqtələrindən birindədir. "Dünyada mədəni, sosial və siyasi baxımdan ciddi problemlərlə qarşı-qarşıyıq. Bu da islamofobiya məsələsinə daha da dərinləşdirir".

Vatikanın Dövlətləri Dialoq Dikasteriyasının Dini Münasibətlər Komissiyasının sabiq katibi **Xəlil Akəş** qeyd edib ki, bu gün biz islamofobiya qarşı mübarizə aparırıq, qərəzi ifşa etməyə çalışırıq. Müsəlmanlarla dialoqa daim açıq olduq

larımız deyən Xəlil Akəş bildirib: "Müsəlman dostlarımız bizə daim sevgi və diqqətlə yanaşırlar. Bu tədbirin təşkilatçılarına təşəkkür edirəm. Biz özümüzə düşən vəzifəni layiqincə yerinə yetirməyə hazırıq".

O qeyd edib ki, insanlar arasında qarşılıqlı etimad çox vacibdir. Qərəzli yanaşmalar nəticəsində insanlar cəmiyyətdən təcrid olunur, hüquqlarından məhrum edirlər. Biz müsəlmanlarla birgə, çiyin-çiyinə bu təhlükəyə qarşı mübarizəyə hazırıq.

"İslamofobiya yalnız müsəlmanlara deyil, bütün insanlığa qarşı yönəlməmiş təhlükədir. Bu, dünyada əmin-amanlığın pozulmasına səbəb olur", - deyər Xəlil Akəş vurğulayıb.

Milli Məclisin deputatı **Tural Gəncəliyev**in fikrincə, dünyanın müxtəlif bölgələrində islamofobiya

ciddi narahatlıq doğurur. Xüsusilə Avropada və digər Qərbdəki ölkələrdə cəmiyyətlərə, yerli əhaliyə islam və müsəlmanlara qarşı təcrid nifrət aşılamağa yönəlməmiş meyillərin artdığını müşahidə edirik. İslamofobiya müsəlmanlara qarşı yönəlməmiş qərəz və nifrət formasıdır.

T.Gəncəliyev bildirib ki, müsəlmanların hədəfə alan mənfi emosional və kognitiv reaksiyalar son dövrlərdə daha da artıb. İslamofobiya ilə irqçilik arasında sıx əlaqənin mövcud olduğunu deyən deputat əlavə edib: "Əfsuslar olsun ki, Avropada ifrat sağçı siyasi hərəkatların fəallığı müşahidə edirik. Onlar irqçilik zəminində insanlara hücum etmək üçün islamofob cərəyanlardan da istifadə edirlər".

İslamofobiya: Qərzin ifşa olunması və stiqlmaların dağıdılması

"Fərqli kontekstlərdə islamofobiya: Regional perspektivlər"

Əvvəli 6-cı sahə.

Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin İnsan Qardaşlığının Ali Komitəsinin müşaviri **Herizal Həzrin** sözlərinə görə, bir araya gələrək birgə yaşayışın əhəmiyyətini və onun bəşəriyyət üçün nə qədər vacib olduğunu müzakirə etmək çox önəmlidir.

"Bu, sadəcə, mədəni argument deyil, hazırda yaşadığımız və mövcud olan sistematiik problemdir. Bu səbəbdən ona qarşı mübarizə də sistemli olmalıdır. Biz bilirik ki, birgə yaşayışı təbliğ etmək təkcə mənəvi prinsiplərlə məhdudlaşmama-

lıdır. Bununla yanaşı, elmi yanaşmamız da olmalıdır. Çünki birgə yaşayış bəşəriyyətin sağ qalması üçün vacibdir", - deyər müşavir qeyd edib.

Fransız və Ərəb Dilçilik və Etimoloji Araşdırmalar Cəmiyyətinin prezidenti, Orient XXI Qrupunun rəhbəri **Roland Laffitte** çıxış edərək deyib ki, islamofobiya termini bəzi dairələrdə çətinliklə qarşılır, çünki tənqid və nifrət arasındakı hüquqi fərq bilərəkdən nəzərdən qaçırılır. O qeyd edib ki, əslində, islamofobiya yalnız dinə deyil, müsəlmanlara və islam mədəniyyətinə qarşı

nifrəti də əhatə edir. Bu isə statistikada və gündəlik həyatda müşahidə olunan ayrı-seçkiliklərlə təsdiqlənir.

Misir Xarici İşlər Nazirliyinin təqəddə olan səfiri **Badurrahman Sla-həddin** isə bildirib ki, dini dialoq maarifləndirici olsa da, birgə yaşayış üçün ən ideal üsul deyil. Onun fikrincə, mədəniyyət əsas körpü rolunu oynamalı və digər dinlərin nümayəndələrinə qarşı təhqirəməz ifadələrdən imtina edilməlidir.

Panel sessiyası mövzu ətrafında müzakirələrlə davam etdirilib.

İslamofobiya ilə mübarizədə global həmrəylik vacibdir

Bakıda keçirilən konfrans bu baxımdan mühüm əhəmiyyətə malikdir

Mayın 26-27-də Bakı şəhərində keçirilən "İslamofobiya: Qərzin ifşası və stiqlmaların dağıdılması" mövzusunda beynəlxalq elmi konfrans İslamofobiya ilə Beynəlxalq Mübarizə Günü'nün üçüncü ildönümünə həsr olunub. Konfrans Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin və Beynəlxalq Mənasibətlərin Təhlili Mərkəzinin təşkilatlığı ilə baş tutur.

Milli Məclisin deputatı Pərvanə Vəliyeva qəzetimizə açıqlamasında bildirib ki, islamofobiyanın siyasi və sosial kökləri, rəqəmsal mediada yayılması və ali təhsil mühitindəki təsirləri dünyada aktual problemə çevrilib. Azərbaycanın bu konfransa evsahibliyi etməsi, ölkənin multikulturalizm və dini tolerantlıq prinsiplərinə sadıqlığını bir daha nümayiş etdirir. Prezident İlham Əliyevin konfrans iştirakçılarının ünvanladığı müraciətdə islamofobiyanın artan təzahürlərinə qarşı beynəlxalq səviyyədə birgə mübarizənin vacibliyi vurğulanıb. "Konfransda dünyanın 30 ölkəsindən 130-dan çox alim, ekspert, din xadiminin və qeyri-hökumət təşkilatlarının nümayəndələrinin iştirak etməsi onun mühüm əhəmiyyətindən xəbər verir. İslamofobiyanın global miqyasda artan təzahürlərinin aradan qaldırılması və bu fenomenlə mübarizə yollarının

məhz Azərbaycanda ənənə halını almış tədbirdə müzakirəsi ölkəmizin global problemlərə həssas yanaşmasının göstəricisidir. Konfransda qəbul edilən sənəddə islamofobiya ilə mübarizədə siyasi səviyyədə və ictimai təbliğat yolu ilə əməkdaşlığın gücləndirilməsi, diskriminasiya xarakterli nitqlə mübarizə üçün proqram və layihələrin həyata keçirilməsi kimi tədbirlər nəzərdə tutulub. Konfrans iştirakçılarının Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı Şuşaya səfər edərək burada mədəniyyət və dini abidələrin dağıdılmasının şahidi olması bir daha erməni vandalizminin dünya ictimaiyyətinə tanıtılması istiqamətində doğru addım idi", - deyər deputat bildirib.

P.Vəliyeva qeyd edib ki, XX əsrdə 300 mindən çox azərbaycanlının üç dəfə bir zamanlar eksorivyyət təşkil etdikləri Ermənistan ərazisindən zorla çıxarılması birəsrlik

müharibənin acınacaqlı yekunu idi. Müsəlman mədəni irsinin, qəbiristanlıqların vandəlizmə məruz qalması, məscidlərin dağıdılması, Ermənistanın etnik təmizləmə yolu ilə ölkəsini mono-etnik və "mono-din" ölkəyə çevirməsi islamofobiyanın bariz nümunəsidir. Münaqişə ocaqlarından Avropaya pənəh gətirən qaçqınların taleyi göz qəbulundadır. Bu insanlara xarici müdaxilələrin, müharibə, aqlı və digər səbəblərdən öz yurdlarından köç edər, çətin müharibə şəraitinə dözməyərək Avropaya üz tuturlar. İtililmiş Avropa döyərlərinin olduğu bir zamanda isə onlar burada irqçilik, ksenofobiya, islamofobiya ilə rastlaşırlar. Bir çox Avropa liderləri isə öz ölkələrində ayrı-seçkilik

olmasını istisna etmir, hətta təsdiq edirlər. Bu, öncə aparılan siyasi kursdan asılıdır. Qanunlar, qaydalar, hətta mədəni dəyərlər diskriminativ olmamalıdır. Siyasi rəhbərlər məhz tolerantlıq, multikulturalizmi aşlamalıdır. Lakin mığrasiya siyasəti ilə bağlı bir çox neqativ halları insanların dini inanclarına bağlamaq doğru deyil. İnsanlara qarşı ayrı-seçkilik qanunla qadağan olunmalıdır.

P.Vəliyeva bildirib ki, multikulturalizmin və tolerantlığın vətəni olan ölkəmiz və xalqımız bütün dinlərə, irqlərə və mədəniyyətlərə hörmətli yanaşır və müxtəlif etnik mənsubiyyəti olan insanların konstitusion hüquqları dövlət tərəfindən qorunur: "Bu beynəlxalq tədbir islamofobiya ilə mübarizədə global həmrəyliyin və əməkdaşlığın gücləndirilməsi baxımından mühüm əhəmiyyət kəşb edir. Azərbaycan global əhəmiyyətli mövzularda öz mövqeyini daim ortaya qoyur və bu mövzuların müzakirə olunduğu platformaların yaradılmasında lokomotivə çevrilir".

Əsmər QARDAŞXANOVA, "Azərbaycan"

"İslamofobiya global meyillər: Çağırışlar və cavablar"

Bakıda "İslamofobiya: Qərzin ifşa olunması və stiqlmaların dağıdılması" mövzusunda beynəlxalq konfrans açılış mərasimindən sonra işini panel və plenar iclaslarla davam etdirir.

AZƏRTAC xəbər verir ki, ADA Universitetinin prorektoru, Milli Məclisin deputatı Fariz İsmayilzadənin moderatorluğu ilə keçirilən plenar iclasda "İslamofobiya global meyillər: Çağırışlar və cavablar" mövzusu müzakirə edilib.

Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri **Rəmin Məmmədov** qeyd edib ki, islamofobiya meyillilik son illərdə bütün dünyada artır və bu, artıq tək-cə fərdi münasibətlər səviyyəsində deyil, rəqəmsal media platformalarında da müşahidə olunur. Onun sözlərinə görə, islamofobiya, sadəcə, dini dözümsüzlük deyil. Bu, eyni zamanda sosial-psixoloji problemdir, cəmiyyətlərdə gərginlik və qarşıdurma toxumu səpər. Siyasi və ideoloji məqsədlərlə istifadə olunduqda isə daha təhlükəli forma alır. Qeyri-tolerantlıq bir millətin və ya fərdin problemi deyil, bu, ölkələri geri salan, cəmiyyətlərin inkişafını ləngidən zərərli yanaşmadır.

"İslamofobiya ilə mübarizə apararkən onun yalnız təzahürlərinə deyil, eyni zamanda köklərinə də nəzər salmalıyıq. Bu kökləri anlamaq, onları ifşa etmək və aradan qaldırmaq üçün daha genişmiqyaslı, strateji yanaşmalar təbiiq edilməlidir. Bu məsələdə multikulturalizm təcrübəsi olan ölkələrdən nümunə götürmək böyük əhəmiyyət daşıyır. Azərbaycan bu baxımdan nümunəvi ölkələrdən biridir. Ölkəmizdə yaşayan hər bir şəxs dini və etnik mənsubiyyətindən asılı olmayaraq özünü tamhüquqlu vətəndaş kimi hiss edir. Azərbaycan cəmiyyətində hökm sürən qarşılıqlı hörmət və tolerantlıq, multikultural dəyərlər dövlət siyasətinin ayrılmaz hissəsi olması islamofobiya əg güclü cavablardan biridir", - deyər R.Məmmədov vurğulayıb.

G20 Dirlərərası Dialoq Forumunun prezidenti **Kol Durham** bu cür konfransın təşkili və belə bir fürsətin yaradılmasına görə Azərbaycana minnətdarlığını bildirib. Onun sözlərinə görə, islamofobiya mürokkəb və dərin kök salıb. Bu, eyni zamanda sivilizasiyalar toqquşmasına gətirib çıxarır. Son illərdə ardıcıl olaraq G20-yə evsahibliyi edən ölkələr daha humanitar yanaşma ilə digər məsələlərə daha çox diqqət yetirirlər. Məsələn, ötən il Braziliya dayanıqlı inkişaf, enerji keçidləri, iqlim fəaliyyətləri və global idarəetmə institutlarında islahatlarla yanaşı, aqlı və yoxsulluqla mübarizədə sosial inklüzivliyə diqqət yetirib. Bu isə Cənubi Afrika həmrəylik, bərabərlik və davamlılığı özünün əsas mövzuları kimi müəyyənleşdirib.

KAICIID-in icraçı Baş katibi vəzifəsini icra edən **Antonio De Almeiday Ri-beiro** beynəlxalq konfransın global səviyyədə artmaqda olan islamofobiya ilə

mübarizəyə, həm də rəqəmsal dövrün yaratdığı yeni çağırışlara qarşı ortaq mövqe ifadə etmək üçün mühüm fürsət olduğunu deyib. Onun sözlərinə görə, rəqəmsal platformalar, əslində, maarifləndirmə və təbliğat üçün böyük potensial daşısa da, təəssüf ki, nifrət nitqi üçün də əlverişli zəminə çevrilib. Sosial şəbəkələrdə islam qarşı nifrət dolu ifadələr 21 faiz artıb.

"Bu vəziyyətlə mübarizə aparmaq üçün rəqəmsal platformalarda maarifləndirmə tədbirlərinin sayını artırmaq, dini liderlərin iştirakı ilə dialoq mühitləri formalaşdırmaq, beynəlxalq əməkdaşlığı gücləndirmək və ortaq mexanizmlər yaratmaq mütləqdir. Dini liderlər ictimai vicdanın formalaşmasında və dəyərlərin qorunmasında mühüm rol oynayırlar. Onların bir araya gətirilməsi, müxtəlif dinlər arasında anlaşma və hörmətin təşviqi, ayrı-seçkililiyə qarşı mübarizədə güclü təsir vasitəsi ola bilər", - deyər Baş katib əlavə edib.

ICESCO-nun Sivilizasiyalararası Dialoq Mərkəzinin direktoru **Xalid Fəthəlrəhman** konfransın beynəlxalq arenada ayıqlıqın və dözümlülüəyin təşviqi baxımından mühüm əhəmiyyət daşıdığını vurğulayıb. O, Azərbaycan Respublikasını ICESCO-ya verdiyi dəstəyə görə Prezident İlham Əliyevə və Azərbaycan xalqına yüksək ehtiramını çatdırıb.

Xalid Fəthəlrəhman bildirib ki, Qərbdə bəzi hökumətlər islamofobiya qarşı mübarizə aparsalar da, müsəlman icmaları hələ də ciddi problemlərlə üzləşirlər.

"İslamofobiya elə bir məsələdir ki, ona qarşı ortaq səylər göstərilməlidir. Mühafizəkar qüvvələrə qarşı birgə fəaliyyət vacibdir. Bu məsələdə ICESCO-nun üzünə böyük məsuliyyət düşür, maarifləndirmə işləri geniş şəkildə aparılmalıdır. Qərbdə insanlar İslam dini ilə bağlı kifayət qədər məlumata malik deyillər. Bu istiqamətdə həyata keçiriləcək tədbirlərin onların düşüncə tərzinin dəyişməsinə töhfə verə bilər. Bu iş bütün insanlara əhatə etməlidir. Sivilizasiyalar arasında heç kim kənarda qalmamalıdır", - deyər mərkəzin direktoru vurğulayıb.

Efiopiya İslam İşləri Ali Şurasının prezidenti, Efiopiya İslam Alimləri və Dinlərərası Şurasının sədri **İbrahim Tufa** islamın qarşılıqlı anlayış, bərabərlik, ədalət və kamillik üzərində qurulmuş din ol-

duğunu diqqətə çatdırıb. O qeyd edib ki, bu dinin təməlinə insanlara humanist və mərhəmətli yanaşma dayanır. Təəssüf ki, hazırda bir çox ölkələrdə müsəlmanlara qarşı nifrət və şübhə ilə yanaşma tendensiyası artır. İslam dininin islam və ekstremizmi ilə əlaqələndirilməsi yalan və qərəzli yanaşmaların nəticəsidir. Xüsusilə də bu iddialar "söz azadlığı" adı altında təqdim olunur ki, bu da, əslində, azadlığın mahiyyətinə ziddir.

"Bəzi ölkələrdə etnik və dini ayrı-seçkilik davam edir. Kiçik müsəlman icmalarına qarşı psixoloji və fiziki zorakılıq artır, onların hüquqları tapdınır, mədəni və dini azadlıqları məhdudlaşdırılır.

Beynəlxalq hüquq və insan hüquqları prinsipləri isə bu cür davranışları qəti şəkildə rədd edir. Təəssüf ki, bəzi dairələr bu prinsiplərə əməl etmir və ayrı-seçkililiyi təşviq edən siyasət yürüdürlər. Bu səbəbdən biz müsəlmanlar islamın əsl mahiyyətini, onun gözəlliklərini, dəyərlərini və sülh çağırışını daha çox yaymalıyıq. Maarifləndirici tədbirlərin, mədəniyyətlərarası dialoqun və dini tolerantlığın təşviqi bizim üçün seçim deyil, tarixi və mədəni borcumuzdur", - deyər Efiopiya İslam İşləri Ali Şurasının prezidenti vurğulayıb.

Ümumdünya Fətvə Təşkilatlarının Baş katibi **İbrahim Nəcm** bildirib ki, Qərbdə dünyasında "fətvə" anlayışı məni əlavə daşıyır və çox zaman ölüm hökmü ilə əlaqələndirilir. Qeyri-müsəlmanlar "fətvə" deyiləndə bunu sanki cəza və ya ölüm hökmü kimi qəbul edirlər. Bu da əsas problemlərdən biridir.

"Fətvanın nə olduğu barədə maarifləndirmə aparılmalıdır. Biz məlumat bolluğu içində yaşayırıq, amma eyni zamanda bilik və müdriklilik, təəssüf ki, tükənmək üzərdir. Əslində, "fətvə", sadəcə, məsləhətdir, onun hüquqi qüvvəsi yoxdur. Gənc alimlərə səlahiyyət verilməlidir ki, uca kürsülərdən çıxış etsinlər. Alimlər və mütəxəssislər islamı olduğu kimi təqdim etməlidirlər. Biz hamımız əməkdaşlıq etməliyik. İslamofobiya qarşı mübarizədə onlayn kursların təşkili faydalı ola bilər. Səsimizi daha da gücləndirib böyük auditoriyalara çatdırmalıyıq", - deyər İbrahim Nəcm əlavə edib.

Plenar iclas müzakirələrlə davam edib.

Ermənistanın Azərbaycana hərbi təcavüzü zamanı əsir götürülmüş şəxslər gördükləri işğəncələrlə bağlı məhkəmədə ifadə veriblər

Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzü nəticəsində sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər, müharibə cinayətləri, o cümlədən təcavüzkar müharibənin hazırlanması və aparılması, soyqırımı, müharibə qanunlarını və qaydalarını pozma, habelə terrorçuluq, terrorçuluğu maliyyələşdirmə, hakimiyyəti zorla ələ keçirmə, onu zorla saxlama və digər çoxsaylı cinayətlər törətməkdə təqsirləndirilən Ermənistan Respublikasının vətəndaşları Arayik Harutyunyan, Arkadi Qukasyan, Bako Sahakyan, Davit İxanyan, David Babayan, Levon Mnatsakanyan və digərlərinin barəsində olan cinayət işləri üzrə aqlıq məhkəmə prosesinin baxış iclası mayın 26-da davam etdirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Bakı Hərbi Məhkəməsində hakimlər Zeynal Ağayevin sədrliyi ilə, Cəmal Ramazanovdan və Anar Rza-yevdən ibarət tərkibdə (ehtiyat hakim Günel Səmədova) keçirilən məhkəmə iclasında təqsirləndirilən şəxslərin hər biri bildikləri dildə tərcüməçi, həmçinin müdafiələri üçün vəkillərlə təmin olunub.

İclasda təqsirləndirilən şəxslər, onların müdafiəçiləri, zərərçəkmiş şəxslərin bir qismi, onların hüquqi varisləri və nümayəndələri, həmçinin dövlət ittihamını müdafiə edən prokurorlar iştirak ediblər.

Hakim Zeynal Ağayev prosesdə ilk dəfə iştirak edən zərərçəkmiş şəxslərə məhkəmə heyətini, tərcüməçiləri və s. təqdim edib, habelə onların qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş hüquqlarını və vəzifələrini izah edib.

Məhkəmədə təqsirləndirilən şəxs Arkadi Qukasyanın müdafiəsi-nə yeni vəkili qoşulduğu elan olunub. A.Qukasyan yeni vəkili-nə etiraz etmədiyini bildirib.

Əvvəlcə təqsirləndirilən şəxs Madat Babayan dindirilib. O, Bakı şəhərinin rayon məhkəmələrində dövlət ittihamının müdafiəsi üzrə şöbəsinin prokuroru Təranə Məmmədovanın suallarına cavabında Ağdəre rayonunun Qozlukörpü kəndində silahlı birləşmənin tərkibində fəaliyyət göstərdiyini, döyüş postlarına çıxdığını deyib, lakin Ağdərənin kəndlərinin işğalında iştirak etmədiyini iddia edib.

Təqsirləndirilən şəxs Bako Sahakyan videomaterialda bildirir: "Burada veteran döyüşçüləri təltif etməyimiz o deməkdir ki, indi fevralında Ağdərdən Xocalıya gəldiyini məhkəmədə bir daha təsdiqləyib. Dövlət ittihamçısı Fuad Musayevin onun Ağdərdən Xocalıya gəlməsinin səbəbi barədə sualına isə "Dəstək, kömək üçün gəlmişdim" cavabını verib.

M.Babayan Valerik Petrosyan, Davit Qriqoryan, Albert Qriqoryan adlı şəxsləri tanıdığını, Lambert Karapetyanın dəstəsində döyüşdüyünü, onların Kəlbəcər rayonunda azərbaycanlı əhaliyə qarşı qətləmdə iştirak etdiklərini təsdiqləyib.

Daha sonra prosesdə tərcüməçinin iştirakı ilə erməni dilində videomaterial tədqiq olunub. Videomaterialda Ağdərənin "azad edilməsi"nin 19-cu ildönümü ilə bağlı "bayram tədbiri" keçirildiyi, orada həmin vaxt qondarma rejimə "rəhbərlik" edən Bako Sahakyanın, Er-

mənistan nümayəndələrinin və digərlərinin iştirak etdiyi göstərilir. Tədbirdə Ağdərənin işğalında iştirak etmiş keçmiş döyüşçülərə medal və hədiyyələr təqdim olunur.

B.Sahakyan videomaterialda bildirir: "Burada veteran döyüşçüləri təltif etməyimiz o deməkdir ki, indi fevralında Ağdərdən Xocalıya gəldiyini məhkəmədə bir daha təsdiqləyib. Dövlət ittihamçısı Fuad Musayevin onun Ağdərdən Xocalıya gəlməsinin səbəbi barədə sualına isə "Dəstək, kömək üçün gəlmişdim" cavabını verib.

M.Babayan Valerik Petrosyan, Davit Qriqoryan, Albert Qriqoryan adlı şəxsləri tanıdığını, Lambert Karapetyanın dəstəsində döyüşdüyünü, onların Kəlbəcər rayonunda azərbaycanlı əhaliyə qarşı qətləmdə iştirak etdiklərini təsdiqləyib.

Daha sonra prosesdə tərcüməçinin iştirakı ilə erməni dilində videomaterial tədqiq olunub. Videomaterialda Ağdərənin "azad edilməsi"nin 19-cu ildönümü ilə bağlı "bayram tədbiri" keçirildiyi, orada həmin vaxt qondarma rejimə "rəhbərlik" edən Bako Sahakyanın, Er-

mənistan nümayəndələrinin və digərlərinin iştirak etdiyi göstərilir. Tədbirdə Ağdərənin işğalında iştirak etmiş keçmiş döyüşçülərə medal və hədiyyələr təqdim olunur.

B.Sahakyan videomaterialda bildirir: "Burada veteran döyüşçüləri təltif etməyimiz o deməkdir ki, indi fevralında Ağdərdən Xocalıya gəldiyini məhkəmədə bir daha təsdiqləyib. Dövlət ittihamçısı Fuad Musayevin onun Ağdərdən Xocalıya gəlməsinin səbəbi barədə sualına isə "Dəstək, kömək üçün gəlmişdim" cavabını verib.

M.Babayan Valerik Petrosyan, Davit Qriqoryan, Albert Qriqoryan adlı şəxsləri tanıdığını, Lambert Karapetyanın dəstəsində döyüşdüyünü, onların Kəlbəcər rayonunda azərbaycanlı əhaliyə qarşı qətləmdə iştirak etdiklərini təsdiqləyib.

Daha sonra prosesdə tərcüməçinin iştirakı ilə erməni dilində videomaterial tədqiq olunub. Videomaterialda Ağdərənin "azad edilməsi"nin 19-cu ildönümü ilə bağlı "bayram tədbiri" keçirildiyi, orada həmin vaxt qondarma rejimə "rəhbərlik" edən Bako Sahakyanın, Er-

mənistan nümayəndələrinin və digərlərinin iştirak etdiyi göstərilir. Tədbirdə Ağdərənin işğalında iştirak etmiş keçmiş döyüşçülərə medal və hədiyyələr təqdim olunur.

B.Sahakyan videomaterialda bildirir: "Burada veteran döyüşçüləri təltif etməyimiz o deməkdir ki, indi fevralında Ağdərdən Xocalıya gəldiyini məhkəmədə bir daha təsdiqləyib. Dövlət ittihamçısı Fuad Musayevin onun Ağdərdən Xocalıya gəlməsinin səbəbi barədə sualına isə "Dəstək, kömək üçün gəlmişdim" cavabını verib.

M.Babayan Valerik Petrosyan, Davit Qriqoryan, Albert Qriqoryan adlı şəxsləri tanıdığını, Lambert Karapetyanın dəstəsində döyüşdüyünü, onların Kəlbəcər rayonunda azərbaycanlı əhaliyə qarşı qətləmdə iştirak etdiklərini təsdiqləyib.

Daha sonra prosesdə tərcüməçinin iştirakı ilə erməni dilində videomaterial tədqiq olunub. Videomaterialda Ağdərənin "azad edilməsi"nin 19-cu ildönümü ilə bağlı "bayram tədbiri" keçirildiyi, orada həmin vaxt qondarma rejimə "rəhbərlik" edən Bako Sahakyanın, Er-

mənistan nümayəndələrinin və digərlərinin iştirak etdiyi göstərilir. Tədbirdə Ağdərənin işğalında iştirak etmiş keçmiş döyüşçülərə medal və hədiyyələr təqdim olunur.

B.Sahakyan videomaterialda bildirir: "Burada veteran döyüşçüləri təltif etməyimiz o deməkdir ki, indi fevralında Ağdərdən Xocalıya gəldiyini məhkəmədə bir daha təsdiqləyib. Dövlət ittihamçısı Fuad Musayevin onun Ağdərdən Xocalıya gəlməsinin səbəbi barədə sualına isə "Dəstək, kömək üçün gəlmişdim" cavabını verib.

M.Babayan Valerik Petrosyan, Davit Qriqoryan, Albert Qriqoryan adlı şəxsləri tanıdığını, Lambert Karapetyanın dəstəsində döyüşdüyünü, onların Kəlbəcər rayonunda azərbaycanlı əhaliyə qarşı qətləmdə iştirak etdiklərini təsdiqləyib.

Daha sonra M.Paşayanla eyni taborda olmuş təqsirləndirilən şəxs Qarık Martirosyan dindirilib. O, Baş prokurorluğun Dövlət ittihamının müdafiəsi üzrə idarəsinin Ağır cinayətlər məhkəmələrində dövlət ittihamının müdafiəsi üzrə şöbəsinin prokuroru Fuad Musayevin suallarına cavabında müharibədə 1993-cü ildən iştirak etdiyini bildirərək deyib: "Əsgəran müdafiə rayonu"nun tərkibində idim, komandir Vitali Balasanyan idi".

O, tərkibində olduğu taborun Ağdamda yerləşdiyini də söyləyib və əlavə edib: "Tabor əvvəlcə Əsgəranın Ağbulaq kəndində yerləşirdi. Ağdam alındıqdan sonra tabor

həmin rayona yerləşdirildi. Tabor komandiri Vilen Safaryan, taqım komandiri Armen idi. Bölük komandirini xatırlamıram".

Təqsirləndirilən şəxs tərkibində olduğu 31-ci taborun hərbiçilərinin bir hissəsinin Ağdamın işğalında iştirak etdiyini də söyləyib, lakin özünün işğaldə iştirak etmədiyini iddia edib və bildirib: "Ələ keçirilən ərazilərin müdafiəsi məqsədilə postda dururdıq".

Qarık Martirosyan təltif olunduğunu da təsdiqləyib: "İgidliyə görə" medalı ilə təltif olunmuşam. Bu, ya Arkadi Qukasyanın, ya da Bako Sahakyanın səracamı idi oldu".

Fasilədən sonra məhkəmə prosesi "İnsanların zorakılıqla yoxa çıxarılması, əsir və girovlara işğəncələrin verilməsi" fəslə üzrə sübutların tədqiqi ilə davam etdirilib.

Baş prokurorun böyük köməkçisi Vüsal Əliyev bildirib ki, işğaldan azad olunan ərazilərdə məzarlıqlar aşkarlanıb. İstintaq orqanları tərəfindən məzarlıqlara baxış keçirilib. Məhkəmədə həmin baxış protokolları tədqiq edilib.

Ardı 14-cü səh.

Azərbaycanla Misir arasında əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi üçün geniş imkanlar mövcuddur

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova Misir Ərəb Respublikası Senatının Sədri Abdel Vahab Abdel Razeq ilə görüşüb

Mayın 26-da Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova ölkəmizdə rəsmi səfərdə olan Misir Ərəb Respublikası Senatının Sədri Abdel Vahab Abdel Razeq ilə görüşüb.

Əvvəlcə Misir Ərəb Respublikası Senatının Sədri Milli Məclisin plenar iclas zalı ilə tanış olub.

Sonra qonaqlar Milli Məclisdə Heydər Əliyev Muzeyində olublar.

Misir Ərəb Respublikası Senatının Sədri Abdel Vahab Abdel Razeq Xatirə kitabını imzalayıb.

Görüşdə spiker Sahibə Qafarova iki ölkə arasında əlaqələrin yüksək səviyyədə olduğunu və səmimi dostluq üzərində qurulduğunu qeyd edib. Parlament Sədri qonağın ölkəmizdə budəfəki səfərinin ikinci olduğu xatırladaraq, bunun iki ölkə arasında dostluq əlaqələrinin daha da möhkəmlənməsi və genişlənməsi, həmçinin parlamentlər arasında münasibətlərin dərinləşməsinə töhfə verəcəyinə inamını ifadə edib.

Söhbət zamanı ölkələrimiz arasında siyasi, iqtisadi, mədəni və humanitar sahələri əhatə edən ikitərəfli əməkdaşlıq məsələləri müzakirə edilib. Bildirilib ki, ikitərəfli münasibətlərin inkişafında dövlət başçıları səviyyəsində həyata keçirilən qarşılıqlı səfərlər və görüşlər müstəsna rol oynayır. Prezidentlərimiz arasında qarşılıqlı hörmət və etimada əsaslanan münasibətlər, əldə olunmuş razılaşmalar və imzalanmış sənədlər əsa-

sında mövcud potensialdan istifadə etməyə şərait yaratmaqla yanaşı, fəal siyasi dialoqu da dəstəkləyərək iki ölkə arasındakı əlaqələrin dinamik inkişafına əhəmiyyətli töhfə verir.

Görüşdə iqtisadi əlaqələrin ikitərəfli münasibətlərdə mühüm yer tutduğunu vurğulayan qeyd edilib ki, Azərbaycan və Misir arasında əməkdaşlığın daha da inkişaf etdirilməsi üçün geniş imkanlar və kifayət qədər böyük potensial mövcuddur. Eyni zamanda xalqlarımız arasında humanitar əməkdaşlığın da xüsusi əhəmiyyət kəsb etdiyi, son illərdə bu sahədə əlaqələrin uğurla inkişaf etdiyi bildirilib.

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova Azərbaycan və Misir arasında ikitərəfli və çoxtərəfli münasibətlərə mühüm və müsbət təsir göstərən amillərdən biri kimi qanunverici orqanlar arasında qarşılıqlı fəaliyyətin əhəmiyyətini vurğulayıb. O, 2023-cü ildə Misir Ərəb Respublikasına rəsmi səfərinin məmnunluqla xatırlayaraq, bu səfər çərçivəsində keçirilən görüşlərin əhəmiyyətini qeyd edib və parlamentlərarası münasibətlərin dərinləşdirilməsi baxı-

mından dostluq qruplarının birgə fəaliyyətinin rolunu xüsusi olaraq diqqətə çatdırıb.

Azərbaycan Milli Məclisi ilə Misir Ərəb Respublikası Senatı arasında imzalanmış əməkdaşlığa dair Anlaşma Memorandumunun parlamentlərarası əlaqələrin daha da genişləndirilməsi üçün mühüm hüquqi əsas yaratdığını vurğulayan parlamentin Sədri qeyd edib ki, bu sənəd eyni zamanda parlamentlərin profil komitələri və aparatları arasında əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsinə də töhfə verəcək.

Səmimi qəbulu görə minnətdarlığını bildiren Misir Ərəb Respublikası Senatının Sədri Abdel Vahab Abdel Razeq, Azərbaycanla rəsmi səfərdən və Milli Məclisdə olmaqdan məmnunluğunu bildirib, Prezident İlham Əliyevlə keçirdiyi görüş və apardığı müzakirələr barədə təəssüratlarını bölüşüb. O, bu görüşün məhriban və səmimi şəraitdə keçdiyini vurğulayıb.

Senatın Sədri hazırda Misir və Azərbaycan arasındakı münasibətlərin özünün qızıl dövrünü yaşadığını vurğulayaraq, bunu dövlət başçılarının şəxsi münasibətləri, qarşılıqlı səfərləri və müntəzəm təmaslarının nəticəsi kimi dəyərləndirib. O, parlamentlərarası əlaqələrin inkişafında bu münasibətlərin mühüm rol oynadığını qeyd edib və qanunverici orqanlar arasında əməkdaşlığın genişləndirilməsinin vacibliyini diqqətə çatdırıb.

Söhbətdə beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində qarşılıqlı fəaliyyətin əhəmiyyəti vurğulanıb, parlamentlərimizin xüsusilə Parlamentlərarası İttifaq, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı və Qoşulmama Hərəkatı çərçivəsindəki birgə fəaliyyəti və qarşılıqlı dəstəyi məmnunluqla qeyd edilib.

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova Qoşulmama Hərəkatının Parlament Şöbəsi barədə ətraflı məlumat verərək, bu qurumun Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə təsis olunduğunu, hazırda institutlaşma prosesinin davam etdiyini diqqətə çatdırıb. O, Misir parlamentinə qurumun fəaliyyətinə göstərdiyi dəstəyə görə təşəkkürünü bildirib və Şöbənin gələcək inkişaf perspektivlərinə dair fikirlərini bölüşüb.

Söhbət zamanı Azərbaycanın 2024-cü ilin dekabrında Misirdə keçirilən D-8 İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının 11-ci sammitində təşkilata üzv seçilməsi və bu prosədə bütün üzvlərin, o cümlədən Misirin də ölkəmizin namizədliyini dəstəkləməsi iki ölkə arasında mövcud olan dostluğun bariz nümunəsi kimi dəyərləndirilib. Beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində əməkdaşlığın gələcəkdə də davam etdiriləcəyinə dair inam ifadə olunub.

Görüşdə qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər barədə də fikir mübadiləsi aparılıb.

"Azərbaycan"

MƏRKƏZİ SEÇKİ KOMİSSİYASINDA

2025-ci il üzrə daimi seçici siyahılarının tərtib edilməsi və dəqiqləşdirilməsinə yekun vurulub

Azərbaycan Respublikasının Seçki Məcəlləsinə əsasən hər il yanvarın əvvəllərindən etibarən ölkə üzrə vahid seçicilər siyahısının tərtib edilərək dəqiqləşdirilməsi başlanılır.

Siyahılar qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olaraq ilk növbədə müvafiq icra hakimiyyəti orqanları və bələdiyyə qurumlarının, hərbi hissə komandirlərinin aktiv seçki hüququna malik seçicilər barədə təqdim etdikləri məlumatlar əsasında məntəqə və dairə seçki komissiyaları tərəfindən tərtib olunur və Mərkəzi Seçki Komissiyasına təqdim edilir. Ardıcıl və sistemli şəkildə müvafiq işlər görüldükdən sonra siyahılar aşağı seçki komissiyaları tərəfindən təsdiqlənir, dövlət avtomatlaşdırılmış informasiya sisteminin istifadə olunmaqla ictimailəşdirilir. Daxili İşlər Nazirliyi və Ədliyyə Nazirliyinin müvafiq orqanları, yerli icra strukturları, bələdiyyə qurumları ilə sıx əməkdaşlıq şəraitində reallaşdırılan və aşağı seçki komissiyalarının otuz səkkiz mindən artıq üzvü cəlb olunan dəqiqləşdirmə prosesinə mayın 30-dək yekun vurulur.

AZƏRTAC xəbər verir ki, cari il üzrə seçicilər siyahısının dəqiqləşdirilməsinə başlanılması ilin əvvəlində keçirilən bələdiyyə seçkiləri ərəfəsinə təsadüf etdiyindən, Mərkəzi Seçki Komissiyası bu məsələni əsas prioritetlərdən biri kimi diqqətdə saxlayaraq prosesləri daha da intensivləşdirdi və qanunvericiliyin tələblərinə uyğun qaydada müvafiq tədbirlər görməklə səmərəli fəaliyyət sərgilədi. Sözügedən prosedə seçicilərin fəal cəlb olunması və görülən işlərin keyfiyyətinin daha da yüksəldilməsi məqsədilə müxtəlif vasitələrlə intensiv təşviqat kampaniyası həyata keçirildi, bu yöndə informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının, media subyektlərinin və sosial media platformalarının imkanlarından geniş istifadə olundu. Adların seçici siyahılarında yoxlanılması üçün Mərkəzi Seçki Komissiyası tərəfindən hazırlanan geniş tirajlı böyük ölçüli məlumatlandırma plakatları bütün ölkə ərazisinə yayılaraq əhalinin xüsusilə sıx məskunlaşdığı yerlərdə və çoxsaylı məlumat lövhələrində yerləşdirildi. Seçici siyahılarının dəqiqləşdirilməsi

si ilə bağlı komissiyanın hazırladığı video və audio çıxarlar da televiziya və radio kanallarında yayımlanmaqla, eləcə də rəsmi internet sahifəsində və sosial media platformalarında yerləşdirilməklə mütəmadi şəkildə nümayiş etdirildi. Həmçinin qurumlararası birgə layihə çərçivəsində "ASAN xidmət" mərkəzlərində reallaşdırılan müntəzəqi və innovativ layihə də davam etdirilərək, mərkəzlərdə gündəlik mürciət edən on minlərlə vətəndaşımıza adlarını seçici siyahılarında yoxlamaq, aid olduqları seçki dairəsi və məntəqəsini müəyyənəşdirmək, habelə bu məsələlərlə bağlı ehtiyac yarandıqda yerində Mərkəzi Seçki Komissiyasına operativ müraciət etmək imkanı yaratdı.

2025-ci il üzrə daimi seçicilər siyahısının tərtib edilməsi və dəqiqləşdirilməsinin başa çatması ilə əlaqədar mayın 26-da komissiyanın inzibati binasında öncə dəqiqləşdirmə prosesinin texniki və praktiki mexanizmlərinə həsr olunan təqdimat mərasimi keçirilib. Mərkəzi Seçki Komissiyasının üzvləri və media mənsublarının iştirakı ilə eyni şəkildə reallaşdırılan tədbirdə seçici siyahılarının tərtib edilməsi və dəqiqləşdirilməsində dövlət avtomatlaşdırılmış informasiya sisteminin yaratdığı imkanlar, daha da təkmilləşdirilən program təminatları, o cümlədən operativ və keyfiyyətli fəaliyyəti təmin edən xüsusi program modulları barədə ətraflı məlumat verilib.

Təqdimat mərasiminin ardınca Məzahir Pənahovun sədrliyi ilə Mərkəzi Seçki

Komissiyasının iclası keçirilib. İclasda 2025-ci ilin daimi seçici siyahılarının yenidən tərtib edilməsi, təsdiq olunması və ictimailəşdirilməsi məsələsinə baxılıb. Komissiya sədri təqribən beş ay əhatə edən irimiqəşli fəaliyyətin başlıca mərhələləri barədə danışdı, mühüm məqamları diqqətə çatdırıb. M.Pənahov həmçinin dəqiqləşdirmə prosesinə yaxından köməklik göstərən Daxili İşlər Nazirliyi, Ədliyyə Nazirliyi, yerli icra hakimiyyəti orqanları və digər aidiyyəti qurumlara təşəkkürünü bildirib.

İclasda 2025-ci ilin daimi seçici siyahılarının tərtib edilməsi və dəqiqləşdirilməsi işi başa çatmış hesab edilərək, siyahıların məntəqə və dairə seçki komissiyaları tərəfindən təsdiq olunması üçün müvafiq dairə seçki komissiyalarına göndərilməsi, Azərbaycan Respublikası üzrə seçicilərin daimi siyahısının dövlət avtomatlaşdırılmış informasiya sistemi vasitəsilə tərtib edilərək, Seçki Məcəlləsinin tələbləri nəzərə alınmaqla təsdiq olunduqdan sonra komissiyaların internet saytında yerləşdirilməklə ictimailəşdirilməsi qərarı alınıb. Qeyd etmək lazımdır ki, dəqiqləşdirmə prosesinin sonunda ölkə üzrə vahid seçicilər siyahısına 6302093 seçici daxil edilib ki, onların 47,57 faizi kişi, 52,43 faizi isə qadınlardır.

İclasda komissiyanın 2025-ci il mayın 22-də keçirilən iclasının protokolu da təsdiq olunub, həmçinin bəzi seçki dairələri dairə seçki komissiyalarının tərkibində dəyişiklik edilib.

QƏRAR № 15/69

Mərkəzi Seçki Komissiyasının 2025-ci il 22 may tarixli iclas protokolunun təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının qərarı

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyası Azərbaycan Respublikası Seçki Məcəlləsinin 19.4-cü, 19.14-cü, 28.2-ci və 28.4-cü maddələrinə uyğun olaraq **qərara alır**:

Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının 2025-ci il 22 may tarixli iclasının protokolu təsdiq edilsin.

Sədr **Məzahir Pənahov**
Katib **Arifə Muxtarova**
Katib **Mikayıl Rəhimov**

26.05.2025

QƏRAR № 15/70

Azərbaycan Respublikasında 2025-ci ilin daimi seçici siyahılarının yenidən tərtib edilməsi, təsdiq olunması və ictimailəşdirilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının qərarı

Azərbaycan Respublikası Seçki Məcəlləsinin (bundan sonra - Seçki Məcəlləsi) 46-cı maddəsinin tələblərinə əsasən hər bir seçki məntəqəsi üzrə seçicilərin daimi siyahısı məntəqə və dairə seçki komissiyaları tərəfindən tərtib edilməklə Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının (bundan sonra - Mərkəzi Seçki Komissiyası) müəyyənləşdirdiyi formada hər il mayın 30-dək təsdiq edilir.

Seçki Məcəlləsinin 46.4-cü maddəsinə görə daimi seçici siyahılarına müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının və bələdiyyə qurumunu başçıları, hərbi hissə komandirlərinin aktiv seçki hüququna malik olan seçicilər haqqında təqdim etdikləri məlumatlar daxil edilir.

Azərbaycan Respublikası üzrə seçicilərin siyahısı Mərkəzi Seçki Komissiyası tərəfindən dövlət avtomatlaşdırılmış informasiya sistemi vasitəsilə tərtib edilir.

Beləliklə, 2025-ci ilin seçici siyahılarının tərtib edilməsi işi Seçki Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş qaydada aparılaraq yekunlaşdırılmış, onların aşağı seçki komissiyaları tərəfindən təsdiq olunması və dövlət avtomatlaşdırılmış informasiya sistemi vasitəsilə tərtib edilməklə ictimailəşdirilməsi mərhələsi başlanmışdır.

Mərkəzi Seçki Komissiyası yuxarıda qeyd edilənləri əsas götürərək Seçki Məcəlləsinin 19.4-cü, 19.14-cü, 28.2-ci, 28.4-cü, 46.1-ci, 46.4-cü və 46.12-ci maddələrinə uyğun olaraq **qərara alır**:

- Azərbaycan Respublikasında 2025-ci ilin daimi seçici siyahılarının tərtib edilməsi və dəqiqləşdirilməsi işi başa çatmış hesab edilərək siyahılar məntəqə və dairə seçki komissiyaları tərəfindən təsdiq edilməsi üçün müvafiq dairə seçki komissiyalarına göndərilsin.
- Tərtib edilmiş seçici siyahılarının qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada və müddətdə təsdiq edilməsi işinin təşkili müvafiq dairə seçki komissiyalarına həvalə edilsin.
- Azərbaycan Respublikası üzrə seçicilərin daimi siyahısı dövlət avtomatlaşdırılmış informasiya sistemi vasitəsilə tərtib edilərək Seçki Məcəlləsinin tələbləri nəzərə alınmaqla təsdiq edildikdən sonra Mərkəzi Seçki Komissiyasının internet sahifəsində yerləşdirilməklə ictimailəşdirilsin.
- Qərarın icrası Mərkəzi Seçki Komissiyasının Katibliyinə və dairə seçki komissiyalarına həvalə edilsin.
- Bu Qərar dərəcədə edildiyi gündən qüvvəyə minir.

Sədr **Məzahir Pənahov**
Katib **Arifə Muxtarova**
Katib **Mikayıl Rəhimov**

26.05.2025

QƏRAR № 15/71

Bəzi dairə seçki komissiyalarının tərkibində dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının qərarı

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Seçki Komissiyası Azərbaycan Respublikası Seçki Məcəlləsinin 19.4-cü, 19.14-cü, 22.3.1-ci, 28.2-ci, 28.4-cü və 30-cu maddələrinə uyğun olaraq **qərara alır**:

1. Yetkin Cavad oğlu Mehmanov 57 sayılı Xaçmaz şəhər, Şirvan Mövsüm oğlu Məmmədov 62 sayılı Kürdəmir seçki dairəsi dairə seçki komissiyasının həlledici səs hüquqlu üzvü vəzifəsindən vaxtından əvvəl azad edilsinlər.

- Taləh Məhəmməd oğlu Həsənov 42 sayılı Sumqayıt birinci, Tərvət Ələvsət qızı Rəsulova 43 sayılı Sumqayıt ikinci seçki dairəsi dairə seçki komissiyasının həlledici səs hüquqlu üzvü təyin edilsinlər.

Sədr **Məzahir Pənahov**
Katib **Arifə Muxtarova**
Katib **Mikayıl Rəhimov**

26.05.2025

Misir Ərəb Respublikası Senatının Sədri Fəxri xiyabanı və Zəfər parkını ziyarət edib

Ölkəmizdə rəsmi səfərdə olan Misir Ərəb Respublikası Senatının Sədri Abdel Vahab Abdel Razeqin başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti mayın 26-da Fəxri xiyabana gələrək xalqımızın Ümmümilli Lideri, müasir müstəqil Azərbaycan dövlətinin memarı və qurucusu Heydər Əliyevin xatirəsini ehtiramla yad edib, məzarı önünə əkilil qoyub, tər çiçəklər düzüb.

Milli Məclisin Mətbuat və İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə verilən məlumata görə, səfər çərçivəsində nümayəndə heyəti Bakıda Zəfər parkını ziyarət edərək abidə önünə əkilil qoyub, gül dəstələri düzüb. Qonaqlara Azərbaycan xalqının Vətən müharibəsində qazandığı möhtəşəm tarixi Zəfərin yaddaşlarda yaşadılma-

sı, şəhidlərimizin əziz xatirəsinin əbədiləşdirilməsi məqsədilə yaradılmış Zəfər parkı barədə ətraflı məlumat verildi. Ziyarət zamanı nümayəndə heyətinin Milli Məclisin deputatı, Azərbaycan-Misir parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupunun rəhbəri Ceyhun Məmmədov və digər rəsmi şəxslər müşayiət ediblər.

"Azərbaycan"

Azərbaycanın xarici siyasətinin uğurları

Yeni siyasi reallıqlar kontekstində

Azərbaycanın xarici siyasət strategiyasında Avropa istiqaməti

Prezident İlham Əliyevin Avropa Siyasi Birliyinin Tirana şəhərindəki sammitində iştirakı və bu çərçivədə keçirdiyi çoxsaylı görüşlər bir daha göstərdi ki, Avropa liderləri Azərbaycanın regionda yaratdığı yeni siyasi reallıqları qəbul edir və həmin siyasi reallıqlardan irəli gələn əməkdaşlıq imkanlarına xüsusi əhəmiyyət verirlər. Azərbaycanın regionda 30 illik işğala son qoymaqla yaratdığı yeni status-kvonun üstünlüklərinə fokuslanan əməkdaşlıqda yer almaq istəyirlər. Bu əməkdaşlıq çoxşaxəlidir və regionda, onun sərhədlərini aşan bölgələrdə sabitliyə və rifaha xidmət edir. Bu, nəqliyyat-logistika, iqtisadiyyat, enerji, iqlim dəyişikliyi ilə mübarizə sahələrində əməkdaşlığı, eyni zamanda siyasi münasibətlər, təhlükəsizliklə bağlı məsələləri əhatə edir.

qeyri-rəsmi Zirvə görüşünün 2024-cü ildə Şuşada keçirilməsi, 10 dövlətli öz sərəncamına birləşdirən İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının 17-ci Sammitinin cari ilin iyul ayında Xankəndidə keçirilməsi, 57 dövlətin üzv olduğu İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının 16-cı İslam Sammitinin 2026-cı ildə ölkəmizdə keçirilməsi barədə qərarlar Azərbaycan Prezidentinin xarici siyasət kursunda çoxşaxəliliyin təzahürüdür.

Ölkəmiz qazandığı təcrübədən çıxış edərək xüsusilə mürəkkəb geosiyasi çağırışlar kontekstində dövlətlər arasında əməkdaşlığa, sülhə və təhlükəsizliyə hesablanmış gələcəyin təmin edilməsində öz nümunəsini bölüşür. Avropada dəyişməkdə olan geosiyasi landşaftı fonunda və formalaşdırılması niyyət edilən yeni təhlükəsizlik arxitekturasına gedən yolda ASB müəyyən yeni siyasi dialoq və fikir mübadiləsi platforması kimi çıxış edir. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında Azərbaycan Respublikasının 2028-ci il Avropa Siyasi Birliyinin Zirvə Görüşü üçün formalaşdırılacaq siyasi gündəliyin tərəfdaşlığa və nəticəyönlü əməkdaşlığa verəcəyi töhfə xüsusi çəkiyə malikdir. Azərbaycanın əsas hədəfi həm Avropa Siyasi Birliyi çərçivəsində, həm də global miqyasda həmrəyliyin, siyasi dialoqun gücləndirilməsi-nə dəstək verməkdir.

Azərbaycan Avropa İttifaqının regionda mühüm tərəfdaşdır

"Azərbaycan regionda mühüm tərəfdaşdır və Avropa İttifaqının münasibətlərinin möhkəmlənməsinə ümidləri var". Bu fikirləri Avropa İttifaqının xarici işlər və təhlükəsizlik siyasəti üzrə ali nümayəndəsi Kaya Kallas cari ilin aprelində sonunda Bakıda Xarici İşlər Nazirliyində mətbuat qarşısında açıqladı.

Kaya Kallasın Bakıya səfəri illərlə möhür Avropa İttifaqının ikili və qarəzli yanaşması ucubandan yığılıb qalmış məsələlərin həlli yolunda müsbət addım idi. Belə ki, Avropa İttifaqı - Azərbaycan münasibətlərini xarakterizə edən bir neçə mühüm faktor var ki, bu hər iki tərəfin münasibətlərinin inkişafında istifadə edə biləcəyi geniş potensialı özündə ehtiva edir. Birincisi, Azərbaycanın 30 illik işğala son qoymaqla regionda yaratdığı yeni siyasi reallıqlar və bu yeni status-kvonun əməkdaşlıq üçün təklif etdiyi imkanlar - bu təkcə Avropa İttifaqı - Azərbaycan üçün deyil, həm də Avropa İttifaqının digər region dövlətləri ilə sabit əsasda münasibətlərinin inkişafı və mövcud potensialın açılması namına geniş imkanlar təklif edir.

Digər vacib bir məqam Azərbaycanın malik olduğu coğrafi mövqeyin yeni siyasi reallıqlar şəraitində əməkdaşlıq üçün gətirdiyi üstünlüklərdir. Ölkəmizin yaratdığı logistika-nəqliyyat infrastrukturunu və etibarlı tranzit ölkə olması Avropa İttifaqının Çinlə, Çinin Avropa İttifaqı ilə münasibətlərində və Avropa İttifaqının Orta Asiya dövlətləri ilə münasibətlərində xüsusilə önəmlidir.

Nəzərə alsaq ki, Avropa İttifaqı Orta Asiyaya yönəlik və 2030-cu ilədək olan dövürə əhatə edən investisiya, iqtisadi və ticarət sahələrində yeni strategiya həyata keçirməkdədir. Bu strategiyanın reallaşdırılması Şərq-Qərb

Orta dölhlizdən, konkret Azərbaycanın yaratdığı çoxşaxəli infraqstrukturdan istifadə zərurətini daha da artırır. Beləliklə, Avropa İttifaqının Orta Asiya və Çinlə münasibətlərində Azərbaycanın malik olduğu infraqstrukturdan logistika-nəqliyyat sahəsində əməkdaşlıq üçün də istifadə intensivləşəcəkdir. Cari il aprel ayının evvəllərində Səmərqənddə keçirilən Avropa İttifaqı-Orta Asiya sammitində bu məsələnin əhəmiyyəti bir daha vurğulandı və qəbul edilən yekun sənəddə də öz əksini tapdı.

Azərbaycanın yaratdığı yeni siyasi reallıqlar həm Avropa ölkələrinə münasibətdə, həm də Şərqə doğru münasibətlərin inkişafında geniş potensialı olduğunu ortaya qoydu. Avropa İttifaqının Orta Asiya ilə, Çinlə münasibətlərində Azərbaycanın malik olduğu vacib coğrafi mövqə və nəqliyyat infraqstrukturunun əhəmiyyəti bir daha artır. Azərbaycan Prezidentinin Çin dövlət səfəri çərçivəsində imzalanmış hərtərəfli strateji tərəfdaşlıq əlaqələrinin yaradılması haqqında Birgə Bəyənətdə belə bir müddəə yer almışdır: Çin-Avropa-Çin Trans-Xəzər ekspres marşrutunun yaradılması, həmin marşrut boyunca birgə müəssisələrin qurulması və marşrut boyu dövlətlərlə əməkdaşlıq imkanları.

Yeni ABŞ administrasiyasının Çin və Avropa İttifaqına təbiiq etdiyi yeni tariflər dalğasında Avropa İttifaqı və Çin arasında qarşılıqlı olaraq iqtisadi-ticarəti münasibətləri daha da intensivləşdirmək istəyi və bazar kimi bir-birlərinə olan tələbatın artması da Orta dölhliz əhəmiyyətini gücləndirir. Azərbaycan yaratdığı infraqstrukturla Orta dölhliz iqtisadi imkanlarını genişləndirməkdədir. Azərbaycanın Çinlə aprelin 23-də imzaladığı hərtərəfli strateji tərəfdaşlıq əlaqələrinin yaradılması ilə bağlı birgə bəyənətdə belə bir məqam yer alır: Çin-Avropa-Çin Trans-Xəzər ekspres marşrutların yaradılması və marşrut boyunca dövlətlərlə əlaqələrin inkişaf etdirilməsi. Bu məsələ Avropa İttifaqının həm Çin, həm də Orta Asiya ölkələri ilə iqtisadi-ticarət əlaqələrinin intensivləşməsində Azərbaycanın logistika-nəqliyyat imkanlarından indi olduğundan daha çox istifadəni təbiiq edir. Nəzərə alaq ki, Avropa İttifaqı və Çin arasında ticarət dövriyyəsi 730 milyard ABŞ dollarından çoxdur və burada müsbət saldo 300 milyardan artıq ABŞ dolları olmaqla Çinin xeyrinədir.

Digər bir vacib məqam isə Avropa İttifaqı və Azərbaycan arasında enerji sahəsində olan əməkdaşlıqdır. Azərbaycan Avropa İttifaqının 8, ümumilikdə isə Avropanın 10 dövlətini qazla təchiz edir. Həttə Azərbaycan Avropa ölkələrinin qazla təchizatının coğrafi şəbəkələşməsinə görə birinci yerdədir. Enerji təhlükəsizliyinin milli təhlükəsizliyin mühüm komponenti olmasını nəzərə alsaq, bu məsələdə də Azərbaycanın etibarlı tərəfdaş kimi vacibliyi önə gəlir.

Təbii ki, Azərbaycanca münasibətdə illərlə yığılıb qalmış ikili standartlardan irəli gələn stereotiplər var ki, onlardan artıq qurtulmaq zamanıdır. İşğal dövründən qalan Avropa İttifaqı yanaşmasının Azərbaycanın yaratdığı yeni siyasi reallıqlara və əməkdaşlıq imkanlarına fokuslanan yeni strategiya ilə əvəzlənməsinin tam zamanıdır. Avropa Komissiyasının vitse-prezident Kaya Kallasın səfəri də bütün bunlara hesablanmış məsələdir: Azərbaycanın regionda yaratdığı yeni siyasi reallıqların qəbulu və yeni status-kvonun yaratdığı üstünlüklərə fokuslanan əməkdaşlığın inkişafı.

Perspektivlər

Avropa İttifaqının yeni siyasi rəhbərliyinin, Enerji məsələləri üzrə komissarın, Xarici siyasət və təhlükəsizlik məsələləri üzrə ali nümayəndənin müvafiq olaraq cari ilin mart və aprel aylarında Bakıya səfərləri, Avropa Komissiyasının Prezidenti Ursula fon der Lyayenin, Avropa Şurasının prezidenti Antonio Kostanın Prezident İlham Əliyevlə Tiranada keçirdikləri görüşlər Azərbaycanın artan siyasi və iqtisadi nüfuzunun təsdiqi və ölkəmizdə əməkdaşlığa verilən dəyərin göstəricisidir.

Avropa Siyasi Birliyi Avropa İttifaqına üzv dövlətlərlə yanaşı, ümum-Avropa məkanında ki dövlətləri də bir araya gətirir. Bu dövlətlərlə Azərbaycan həm ikitərəfli çərçivədə, həm də çoxtərəfli formatda uğurlu əməkdaşlıq həyata keçirir. Bununla belə, həmin dövlətlər arasında zaman-zaman Azərbaycana qarşı çıxan, Azərbaycanın uğurlarını qəbul etməyən dövlətlər də var idi. Amma indi aydın görünür ki, artıq həmin dövlətlər də Azərbaycanın yaratdığı yeni əməkdaşlıq imkanlarının üstünlüklərini qəbul edirlər. Onlar həmçinin Azərbaycanın təkcə regionda deyil, həm Qərbdə, həm də Şərq ölkələri ilə münasibətlərdə, eləcə də Yaxın Şərqdə Türkiyə ilə tandem çərçivəsində sabitliyə xidmət edən siyasətini dəyərləndirirlər.

Bütün bunların ümumi analizi onu deməyə əsas verir ki, Azərbaycan bu gün "orta güc" kimi özünü təsdiqləyir; malik olduğu siyasi-iqtisadi resurslar, coğrafi mövqə və ondan irəli gələn üstünlüklər, yaratdığı yeni siyasi reallıqların faydaları ilə sülhə, əməkdaşlığa, sabitliyə töhfə verir.

Rizvan NƏBİYEV,
Milli Məclisin deputatı,
siyasi elmlər doktoru

Milli maraqlarımız qətiyyətlə təmin edilir

Avropa Siyasi Birliyinin Sammitinin Azərbaycanda keçirilməsi qərarı respublikamızın beynəlxalq siyasi proseslərdə uğurlu iştirakının göstəricisidir

Azərbaycan son illərdə atdığı addımlarla diplomatiyada uğurlu xarici siyasət gündəliyi formalaşdırır. Prezident İlham Əliyev müasir diplomatiyanın modifikasiyasını və xüsusiyyətlərini qiymətləndirərək bundan irəli gələn məsələləri milli maraqların reallaşdırılması istiqamətində istifadə edir. Beynəlxalq gündəmdə gözlənilən dəyişikliklər məhz bu cür diplomatiyanın gətirəcəyi faydalar və ümidlərlə müəyyən edilir.

Milli Məclisin deputatı Azər Badamov qəzetimizə açıqlamasında bildirib ki, Azərbaycanın yürütdüyü siyasətin ölçüsü xarici möhüddiyyətə, təzyiqlərdən, müəyyən qrupların və onların aparıcı üzvlərinin istək və maraqlarından asılı olmadan müəyyənləşdirilir. Məhz buna görədir ki, bu xarici siyasət kursu daha global olur. Müasir diplomatiya xüsusilə beynəlxalq əməkdaşlıq sahəsinə bir çox yeni aktorların cəlb olunması ilə də nəzərə çarpır. "Sürətlə inkişaf edən beynəlxalq sistem bir çox yeni aktorlara, o cümlədən beynəlxalq təşkilatlara qapılar açır. Avropa Siyasi Birliyi siyasi koordinasiya platforması olmaqla, heç bir təsəvvürə, struktur və ya prosesi əvəz etməyən müzakirələr məkanı, fikir mübadiləsi meydanıdır. Avropa Siyasi Birliyi Sammitinin 2028-ci ildə Azərbaycanda keçirilməsi ölkəmizin qapılarının açıq olduğunun göstəricisidir. Bu, ölkəmizin beynəlxalq aləmdə uğurlu siyasi iştirakının və sosial etimadın, faydalı əməkdaşlığın, həmçinin Azərbaycan haqqında rəyin müsbət olduğunun göstəricisidir", - deyir o əlavə edib.

Deputat bildirib ki, globallaşma, bazarlar, əməkdaşlıq dünyanın çox hissəsinə yayıldıqca konfliktlər də beləcə artır. Azərbaycan isə göstərir ki, diqqətimiz sadəcə regional təhlükəsizliyə nail olmaq deyil. Belə ki, diplomatik sabitliyə nail olmaqda tərəflərin maksimum fayda gətirən əməkdaşlıqlar əsas hədəflərdən biridir. Burada global ünsiyyət vacibdir. Dövlət başçımız bunu uğurlu şəkildə bacarır. Prezident İlham Əliyevin Tiranada keçirilən 6-cı ASB Sammitində iştirakı zamanı da onun əyani şahidi olduq. Dövlət başçımız Avropa İttifaqı Şurasının sədri Antonio Kostə və Avropa Komissiyasının rəhbəri Ursula fon der Lyayen ilə, bir çox dövlət rəhbərləri ilə görüşlər keçirdi. Xüsusi nəzərəçarpan amil odur ki, ünsiyyət üçün təşəbbüskarlığı qarşı tərəflərdən gördürdük. Bu isə protokol məsələsi deyildi, şəklin çərçivəsindən yox, daha çox onun məzmunundan xəbər verirdi. Bu münasibət dövlət başçımızın simasında sadəcə siyasi figura deyil, habelə şəxsiyyətə, onun təmsil etdiyi ölkəyə və xalqa verilən dəyər, göstərilən yüksək münasibət idi. Sammitin Azərbaycanla keçirilməsi barədə qərar göstərir ki, bizim mövqeyimiz müşahidəçi mövqə, qərarlarımız isə reaktiv deyil. Təşəbbüskarlığı və zəruri iştirakçı kürsüsündə qərar tutmağı bacarmışdır.

Siyasətçi qeyd edib ki, təhlükəsizlik qədr iqtisadi, sosial, texnoloji və digər dəyişikliklərlə bağlı çoxtərəfli proseslər də müasir diplomatiyanın mahiyyətinə təsir göstərir: "Bu mahiyyəti dərk etmək nə qədər çətindirsə, icra mexanizminə çevirmək də bir o qədər müşkül məsələdir. Müzəffər Liderimiz bunun öhdəsindən böyük uğurla gəlir. Prezidentimizin son günlərdə gərgin iş grafikiə mayın 21-də Budapestdə keçirilən Türk Dövlətləri Təşkilatının qeyri-rəsmi Zirvə toplantısı da daxil idi ki, bu vacib iştirak təsisatın global əhəmiyyət qazanmasında əvəzsiz rol oynayır, TDT-nin ayaq səsləri Avropadan eşidilirdi. Ümumi maraq doğuran məsələlər mövcuddur, onların gətirəcəyi faydalarından uzaq düşməmək, bəzi məsələləri həll etmək üçün siyasi dialoqu və əməkdaşlığı inkişaf etdirmək son dərəcə zəruridir. Burada Avropa Siyasi Birliyi vacib rol oynaya bilər. "Cənub qaz dölhlizi"nin Avropanın enerji təhlükəsizliyindəki rolu Avropa liderləri tərəfindən qiymətləndirilir, dölhliz on yüksək səslə möhür Prezident İlham Əliyevin dərin zəkasının göstəricisi olduğu etiraf edilir, dəfələrlə dilə gətirilir. Avropadan Çinə uzanan, Mərkəzi Asiyanın resurslarını bölüşən Orta dölhliz layihəsində Azərbaycan əsas həlqədir. Əsrin ən iddialı və transformativ global inkişaf təşəbbüslərindən biri kimi dəyərləndirilən Orta dölhliz ticarət və mədəni mübadilə marşrutudur. Mövcud layihə ekoloji və sosial-iqtisadi problemlərlə üzləşən regionlarda davamlı və dayanıqlı inkişafı artırmaq məqsədi daşıyır".

Deputat bildirib ki, Çin ilə Avropanı Xəzər dənizi və Cənubi Qafqaz vasitəsilə birləşdirən Orta dölhliz marşrutu müxtəlif coğrafiya, iqtisadi strukturlar və idarəetmə sistemləri ilə səciyyələnir. Orta dölhliz sürətli dəyişiklik, yüksək inkişaf potensialı, eyni dərəcədə aktual davamlılıq problemləri ilə seçilən əraziləri birləşdirəcək. Çin və Avropanı birləşdirən konteyner dəmir yolları xidməti, televiziya komponentləri ilə yüklənməsinə ilk konteyner qatarının Qazaxıstandan Çinə icra olunması ondan xəbər verir ki, bu coğrafiya boyunca yerləşən tərəflər resursların, praktik alətlərin mübadiləsində maraqlıdırlar. İnstitusional potensial, biomüxtəlifliyin itirilməsi, təmiz enerji və əsas xidmətlərə çıxış məsələsi də bu layihədə fokuslardan biridir. Yüklərin fasiləsiz çatdırılması da ölkələr arasında əlaqələrin gücləndirəcəkdir. Dölhliz böyük bir regionun daşıma qabiliyyətini artırmaqla yanaşı, beynəlxalq logistikamı daha çevik, daha sürətli və etibarlı edir. Həyata keçirilən layihələr Azərbaycanın əsas tranzit qovşağı kimi strateji rolunu vurğulayır və onun global yığdaşmalarda mövqeyini möhkəmləndirir. Əsas amil odur ki, bütün bunlar Azərbaycanın iştirakı olmadan mümkün deyil. Gündəliyində bütün bu vacib amillərin daşındığı Avropa Siyasi Birliyinin sammitinin 2028-ci ildə Azərbaycanda keçirilməsi qərarı Azərbaycanın və onun Liderinin yüksək nüfuzunun göstəricisidir.

Əsmər QARDAŞXANOVA,
"Azərbaycan"

Milli maraqlara əsaslanan şəxələndirilmiş siyasi kurs

İndiyə qədər belə bir fikir tirajlanırdı ki, Avropa İttifaqının regionla münasibətlərində öndə Ermənistan dayanır və orada bəzilər bö-lü-cü xətlər yaratmaq, nifaq üçün zəmin hazırlamaq istəyirdilər. Amma Azərbaycan malik olduğu potensial əməkdaşlıq imkanları ilə bunun heç də belə olmadığını göstərdi və region-da öz söz sahibliyini bir daha təsdiq elədi.

Bu, onu göstərir ki, Azərbaycan öz xarici siyasətində milli maraqlara əsaslanan şəxələndirilmiş kurs həyata keçirir. Həmin kurs sülhə, sabitliyə, əməkdaşlığa xidmət edir və Avropa siyasi liderlərinin Azərbaycan Prezidenti ilə təmaslara marağının əsasında da məhz bu sahədə Azərbaycanın qazandığı təcrübə mübadiləsi dayanır.

Aktual bir misal, bütün Avropa, ümumilikdə Qərb aylardır xüsusi intensivliklə çalışır, amma Rusiya-Ukrayna münaqişəsində atəşkəsə belə nail ola bilmir. Azərbaycan öz potensialı ilə otuzillik işğala son qoydu, regionda sülh və sabitlik yaratdı. Regionda yaranmış bu sülh və sabitlik beynəlxalq sülhün və təhlükəsizliyin təməllərində əsaslandırılır və bununla da əməkdaşlıq üçün yeni imkanların yaranmasına töhfə verdi.

Azərbaycan özünü etibarlı tərəfdaş kimi doğrultmuşdur. Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin düşünülmüş xarici siyasət strategiyası, həmin xarici siyasətdə iqtisadiyyat və enerji sahəsində əməkdaşlıqdan təkcə region dövlətləri deyil, daha geniş coğrafi məkanda yer alan dövlətlər də bəhrələnilir. Belə ki, Azərbaycan Avropa Siyasi Birliyində təmsil olunan on dövlətin enerji təhlükəsizliyinin və beləliklə, milli təhlükəsizliyinin təmin olunmasında rol oynayır.

Azərbaycan Avropa Siyasi Birliyinin Zirvə görüşünə 2028-ci ildə evsahibliyi edəcək

İkinci Dünya müharibəsindən az sonra, 1949-cu ildə Avropada hökumətlərarası regional təşkilat kimi Avropa Şurası, soyuq müharibənin koskin dövründə siyasi dialoq platforması kimi 1975-ci ildə ATƏT-in sələfi, Avropada Təhlükəsizlik və Əməkdaşlıq Müşavirəsi - ATƏM təsis olundu. Həmin dövrlərdə bölünmüş Avropa, Varşava Müqaviləsi Təşkilatı və NATO kimi hərbi siyasi blokların qarşıdurması, Almanıyanın ikiye parçalanmasından irəli gələn çağırışlarla üz-üzə idi. Bu gün isə Avro-

UNUDULMAZ GÖRÜŞLƏR

Hər görüş bir tarixdir!

Söhbət adı görüşlərdən deyil, dövlət rəhbərləri ilə baş tutan görüşlərdən gedir!

Xüsusən də belə görüşlər qeyri-adi hadisələrlə bağlı olduqda...

Adətən, görüşlərdə ötən dövrdə baş verənlər xatırlanır, qarşıda duran vəzifələrdən danışılır, uğur və nailiyyətlərlə bərabər, buraxılan səhvlərdən də söhbət açılır.

Ən əsası, hadisələrə obyektiv və düzgün qiymət verilir.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin yenidən ölkə rəhbərliyinə qayıdışı çox çətin, ağır və mürəkkəb dövrə təsadüf etmişdi.

Azərbaycan bir dövlət kimi məhv olma astanasında idi!

Belə bir çıxılmaz məqamda Ulu Öndər xalqın çağırışına biganə qala bilmədi.

Necə ki 20 yanvar 1990-cı il hadisələrində qırmızı imperiyanın Azərbaycan xalqına qarşı törətdiyi qanlı qırğına öz etirazını açıq şəkildə, ucadan bildirmişdi, yenə eyni addımı atdı!

Bu dəfə də ordsuz və silahsız, yalnız siyasi dühası, zəngin dövlətçilik və idarəetmə təcürbəsi, Vətən eşqilə döyünən ürəyi ilə geriə dö-nərək xalqına xidmətin növbəti mərhələsinə başladı.

Yeni missiyanın əvvəlində təxirəsalınmaz vəzifələrin icrasına nail oldu:

* Mühəribədə atəşkəs yaradılaraq yeni ərazilərin işğalının qarşısı alındı;

* Qeyri-qanuni hərbi birləşmələr ləğv edildi, əhalidəki külli miqdarda silah-sursat toplanıldı;

* AXC-Müsavat cütliyyəünün yaratdığı kaos, anarxiya və özbaşınalıq son qoyuldu;

* Ölkədə möhkəm və dönməz sabitlik yaradıldı!

Hərki-hərkillik dövründə ölkə iqtisadiyyatı da pozulmuş, kolxoz və sovxozların əmlakı, fabriklər və zavodların anbarlarındakı mal-material dağıdılaraq mənimlənməmiş, dövlət büdcəsi boş qalmışdı.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin uzaqgörən siyasəti və dövləti idarəetmə məharəti sayəsində daha bir ölkə imza atıldı:

Azərbaycan nefti birinci dəfə olaraq qeyri-ənənəvi marşrutla, Bakı-Tbilisi-Ceyhan xətti ilə dünya bazarına çıxarıldı!

"Əsrin müqaviləsi" neft kontraktının çətinlikləri dəf edərək imzalanması nəticəsində ölkə iqtisadiyyatının gələcək inkişafı təmin edildi!

Ulu Öndər Heydər Əliyev yeni ordu quruculuğuna da başladı.

Bütün imkanları səfərbər edərək ilk uğurlu hücum əməliyyatı keçirdi!

Nəticədə 1994-cü ilin yanvarında Horadiz qəsəbəsi də daxil 22 yaşayış məntəqəsi düşmən işğalından azad olundu!

Lakin görüşləri əsas işlər hələ qabaqda idi...

Ulu Öndər Heydər Əliyev daim xalqla təmasda olmağı, insanları dinləməyi sevir, arzu və təkliflərini gerçəkləşdirməyi bacarırdı.

Xüsusən xalqın ən həssas təbəqəsi sayılan məcburi köçkünlərlə vaxtaşırı ünsiyyət qururdu. Artıq bu gün üçün tarixə çevrilən həmin görüşlərdən biri 2 avqust 1996-cı ildə ağdamlılarla oldu.

Həmin görüşdə iştirak etmək xoşbəxtliyi mənə də nəsih olmuşdu.

Ulu Öndərimiz görüşü özünəməxsus üslubda söylədiyi parlaq nitqi ilə açdı:

"AĞDAM VURUŞMUŞDUR, DÖYÜŞMÜŞDÜR"

Azərbaycan Respublikası Prezidenti
HEYDƏR ƏLİYEVİN
giriş sözü

Hörmətli ağdamlılar, bacılar və qardaşlar!

Bu gün sizinlə, yəni Ağdam rayonunun və respublikamızın müxtəlif bölgələrində məskunlaşmış ağdamlıların nümayəndələri ilə görüşümdən çox məmnunam. Mən sizi buraya dəvət etmişəm, Ağdam rayonunun bugünkü həyatı, ağdamlıların vəziyyəti və problemləri haqqında sizinlə birlikdə söhbət aparmaq məqsədindəyəm.

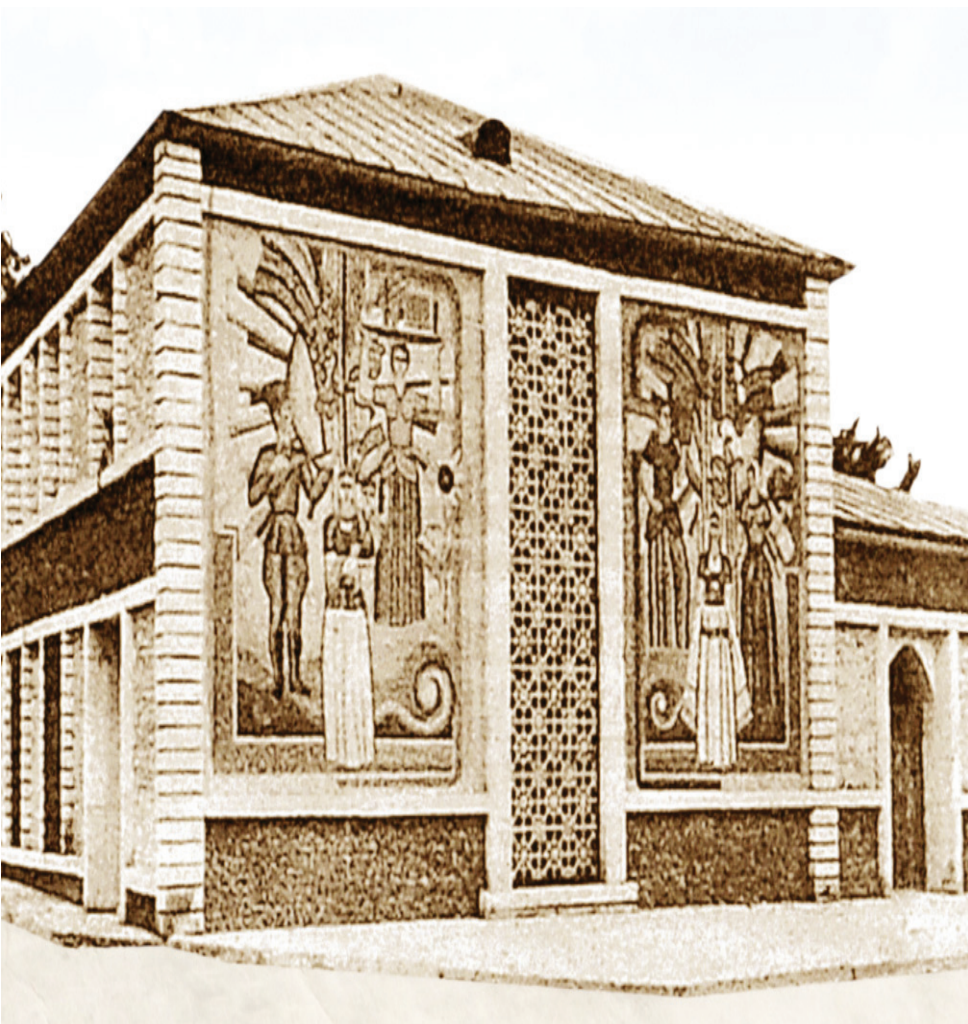
1988-ci ildə Ermənistanın Azərbaycana hərbi təcavüzünü, bu münəfişənin ilk qılgılığını Ağdamda hiss etmişlər. Bunlar ilk dəfə özünü Ağdamda, Dağlıq Qarabağın sərhədində bürüzə vermişdir. Ağdam rayonu o vaxtdan indiyədək Ermənistanın hərbi təcavüzünə qarşı aparılan mübarizədə ön cərgədə olmuşdur. Ağdam vuruşmuşdur, döyüşmüşdür, böyük itkilər vermişdir.

Təəssüflər olsun ki, Ermənistan silahlı qüvvələrinin gücü və eyni zamanda Ağdamın müdafiəsində buraxılan səhvlər və bəzi səbəblər nəticəsində rayonun ərazisinin bir hissəsi işğal edilmişdir. O cümlədən üç il bundan əvvəl Ağdam şəhəri də Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal olunmuşdur. Ancaq bunlar nə ağdamlıların, nə də bütün xalqımızın torpaqlarımızı müdafiə etmək uğrunda mübarizəsini heç vaxt zəiflədə bilməmiş və dayanırdı da bilməyəcəkdir. Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal olunmuş Ağdam rayonu ərazilərinin və bütün torpaqlarımızın azad edilməsi qarşımızda duran əsas vəzifədir, məqsəddir. Xalqımız, dövlətimiz bu məqsədi, bu vəzifəni birlikdə şəərəflə yerinə yetirəcək və biz buna nail olacağıq.

Ağdam rayonunun sakinləri, qəhrəman insanları Ermənistanın təcavüzünə qarşı vuruşaraq böyük itkilər, şəhidlər vermişlər. Yenə deyirəm,

1. İT MİŞ İNAMIN QAYITMASI

ürəymizi inciden, sarsıdan odur ki, Ağdam şəhəri və rayonun bir hissəsi işğal edilmişdir. İşğal olunmuş şəhərdən və rayonun bir hissəsindən dördgün düşən ağdamlılar respublikanın müxtəlif yerlərində məskunlaşmışlar və onların bir çoxu ağır vəziyyətdə yaşayır. Bunlar hamısı bizi həm narahat edir, həm də fəaliyyətimizin diqqət mərkəzindədir. Buna görə də mən bu gün sizinlə, yəni Ağdam rayonuna mənsub olan əhalinin nümayəndələri ilə bu görüşü keçirməyi lazım bilmişəm və həm özümlə, həm də dövlət, ictimaiyyət üçün bunu çox əhəmiyyətli hesab edirəm.

Belə hesab edirəm ki, Ağdamla, ətraf rayonlarla əlaqədar məsələlərin hamısı haqqında biz bu gün burada açıq-aydın danışa, fikir mübadiləsi apara bilərik. Məqsədimiz ondan ibarətdir ki, xalqımızı səfərbər edək, daha da sıx birləşdirək. Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzü başlanandan ölkəmizin verdiyi itkilərin və məğlubiyyətlərimizin əsas səbəblərindən biri respublikamızın daxilində birləşmə, həmrəyliyin lazımı səviyyədə olmaması idi.

Xalqımız qəhrəman xalqdır, millətimiz də özünü müdafiə etməyə qadir millətdir. Təəssüflər olsun ki, xalqımızın birləşməsi və millətimizin bir olub düş-

məyə lazımı cavab verməsi əvəzinə, keçmiş zamanlarda səhvlər buraxılmışdır. Bunlar da sonralar bizi böyük faciələrə gətirib çıxarmışdır. Ona görə də bugünkü söhbətimiz, danışığımız xalqımızı daha da birləşdirməkdən, həmrəy etməkdən ibarət olmalıdır. Həmin Ağdam rayonunun problemləri, həmin ümumiyyətlə, respublikamızın problemləri haqqında hamımızın birlikdə düşünməyimiz üçün mən bu gün bu söhbəti aparmağı lazımlı hesab edirəm.

Dəvət olunanların hər biri burada öz ürəyində olan sözləri deyə bilər. Mən sizi dinləməyə hazıram. Ancaq bu söhbətimizə başlamazdan əvvəl mən hesab edirəm ki, Azərbaycan Respublikasının torpaqlarının, ərazi bütövlüyünün qorunması, ölkəmizin müdafiəsi uğrunda həlak olanların xatirəsini yad etməliyik. Ağdam rayonundan da çox insanlar şəhid olublar. Şəhid olanların valideynlərinin bir qismi bu gün burada, bu görüşdə iştirak edirlər. Ermənistanın təcavüzünə qarşı döyüşlərdə, müharibədə tək Ağdam rayonundan yox, respublikamızın hər yerindən şəhidlər vermişik. Ağdam rayonundan olan şəhidlərin və bütün şəhidlərimizin xatirəsini bərdəqəliqlik sükutla yad etməyinizi rica edirəm.

Allah şəhidlərə rəhmət eləsin!

Ağdam rayonunun bir qismi indi yaşayır, orada insanlar öz evlərində-əşiklərindədirlər, mübarizə edirlər. Ermənistan qəsbkarları ilə yaranmış cəhəməizin demək olar ki, ön xəttindədirlər. Orada yaşamaq və doğma torpağa sadiq qalmaq, hesab edirəm ki, böyük vətəndaşlıqdır. Ona görə də mən güman edirəm ki, söhbətimizə birinci növbədə indi Ağdamda yaşayanlar başlasınlar...

Qeyd edək ki, həmin görüşdə 12 nəfər çıxışçı vardı.

Mənə də söz verildi!

Həyəcan hissimi çətinliklə boğaraq ürək sözlərini söylədim:

AĞDAM: MƏTANƏT XƏYANƏTƏ ÜSTÜN GƏLƏCƏK

"Azərbaycan" qəzetinin müxbiri
BƏXTİYAR SADIQOVUN çıxışı

Möhtərəm Prezident, hörmətli görüş iştirakçıları!

Bu gün çox ağır və ağırlı hadisə - Ağdamın işğalının üçüncü ildönümü münasibətilə toplaşmışıq. Kədərimiz nə qədər böyük olsa da, möhtərəm Prezidentlə görüşməyimiz və dördimizi onunla böl-məyimiz bir o qədər təsəllili və ümidvericidir. Çünki biz ağdamlılar müharibə gedən dövrdə - 1993-cü ilin iyul ayında, Ağdamın işğalından az sonra Ağdam və Bərdə torpağında keçirilən görüşlərdə ilk dəfə məhz möhtərəm Prezidentimizin dilindən ağdamlılara və Ağdamın qeyrətli müdafiəçilərinə verilən yüksək və obyektiv qiyməti eşitdik. O vaxtdək müharibənin əsas ağırlığını çiyinlərində daşıyan ağdamlılar qınaq hədəfi idilər.

Mən 1991-1993-cü illərdə "Həyat" və "Azərbaycan" qəzetlərinin xüsusi müxbiri kimi Qarabağ bölgəsində işləmiş, Ağdam şəhərində yaşamışam. Hərbi əməliyyatlar başlayandan bu günədək müharibə mövzusunda oçerklər və reportajlar yazıb, dövrü mətbuatda çap etdirmiş, "Qeyrət və xəyanət" adlı kitab nəşr etdirmişəm. Bu gün şahid jurnalist kimi fikir və təəssürlərimi sizinlə bölüşmək istəyirəm.

Qarabağ uğrunda, yəni Azərbaycan torpaqlarının zor gücünə parçalayıb Ermənistanın tərkibinə qatmaq uğrunda mübarizəyə ermənilər çoxdan, özü də həmin ideoloji, təşkilati və maliyyə, həmin də hərbi cəhətdən hazırlanmışdılar. Onlar niyyətlərini bürüzə vermək, açıq mübarizəyə başlamaya üçün məqam gözleyirdilər. Dünyaşöhrətli siyasətçi Heydər Əliyev böyük siyasətdən uzaqlaşan anda onlar həsrətlə gözələdikləri məqamın çatdığını anladılar. Əslində, yanılmamışdılar. Çünki o dövrdə artıq Azərbaycan tərəfindən erməni məkrini, erməni hiyləsini və erməni siyasətinin başa düşən və qarşısını ala bilən siyasi xadim yox idi. Əli bir çox xalqların qanına bulamış cəllad Qorbaçovun köməyi ilə Sovetlər İttifaqının parçalanması da bu prosesin sürətlə getməsinə şərait yaradı.

Ağdam Qarabağın qeyri-rəsmi mərkəzi sayılırdı, həmin də Dağlıq Qarabağda azərbaycanlılar yaşayan kəndlərin müdafiəsində dayaq nöqtəsi rolunu oynayırdı. Respublikanın hər yerindən göndirilən silah, sursat, ərzaq və s. buradan - ağdamlıların köməyi ilə yerlərə çatdırılırdı. Odur ki, Qarabağ uğrunda müharibənin ilk günlərindən Ağdam və ağdamlılar od-alov içində olmuşlar. Təəssüf ki, Bakıda oturan respublika rəhbərləri müharibənin ilk günlərindən hadisələrin siyasi və hərbi inkişafına düzgün və real qiymət vermir, vəziyyəti kürsüsü uğrunda mübarizə aparılan isə az qala bu müharibəni "Ermənistanla Ağdam arasında gedən müharibə" kimi başa düşürdülər. Bir çox hallarda tək və köməkəz qalan ağdamlılar isə haradan və kimdən kömək alacağını anlama bilmirdilər. Doğrudur, xalq kütlələri və Ağdam ziyalıların əksəriyyəti Azərbaycanı bu bələdən yalnız dövrümüzün görkəmli siyasi xadimi Heydər Əliyevin qurtara biləcəyini anlayır və onun yenidən respublika rəhbərliyinə qaytarılmasını tələb edirdilər.

Mən burada haşiyə çıxıb kiçik bir epizodu xatırlatmaq istəyirəm: 1992-ci il martın 3-də Ağdam şəhəri güclü "Qrad" atəşinə tutuldu (bu, Xocalı faciəsindən az sonra idi). Günlərtəstü idi. Şəhərin mərkəzi meydanında 600-700 nəfərə qədər adam mitinq edərək Heydər Əliyevin respublika rəhbərliyinə qaytarılmasını tələb edirdi. Bu zaman bir "Qrad" mərmisi mitinq iştirakçılarının başı üzərindən keçərək 300-400 metr irəlində 1 nömrəli məktəbin damına düşdü. Xoşbəxtlikdən tələfat olmadı. Lakin görünür, ödərkü rəhbərlər Qarabağ torpaqlarını satdıqlarından nə dövlət səviyyəsində müdafiəni təşkil edir, nə də xalqın səsinə eşidirdilər.

Ardı 11-ci səh.

UNUDULMAZ GÖRÜŞLƏR

Əvvəli 10-cu səh.

Bu müharibə qərribə müharibə idi: haqsız tərəf daim hücum edib, üstün gəlib, haqlı tərəf müdafiə olunub, torpaq itirib. Respublikanı informasiya blokadasına alırlar bütün dünyanı inandırmışdılar ki, guya "Qarabağda bir qrup erməni yaraqlısı öz müqəddəratını təyin etmək uğrunda mübarizə aparır".

Xəyanət barədə də ən çox bu müharibədə söhbət gedib. Lakin möhtərəm Prezidentimiz Heydər Əliyev respublika rəhbərliyinə qaydana qədər möhkəmə yolu ilə bir nəfər belə vətən xaini elan olunub cəzalandırılmayıb. Müharibə özü morhələrlə gedib:

1988-1989-cu illər "qanun döyüşü", mitinq və tətillər dövrü idi;

1990-cı ildə tərəflər bir-birini söyüb təhqir edirdilər;

1991-ci ilin doqquz ayında yumruq və daş davası getdi;

1991-ci ilin sentyabrında Rusiya və Azərbaycan rəhbərliyinin Xankəndidəki görüşü nəinki sülh və əmin-amanlıq yaratmadı, əksinə, bundan sonra odlu silahlar tez-tez səslənməyə başladı; 1991-ci il noyabrın 20-də respublikanın bir qrup ictimai-siyasi xadimi vertolyotda qətlə yetiriləndən sonra isə məhəllə toqquşmaları gücləndi, zirehli texnika, top və "Qrad" qurğuları işə düşdü; 1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə Xocalı soyqırımı baş verəndən sonra geniş hərbi əməliyyatlar başlandı, aviasiya işə qarışdı.

Bakıda isə hamının başı kreslo davasına qarışmışdı. Meydana atılan bütün siyasi qüvvələr "Qarabağ kartı" ilə hakimiyyətə gəlməyə can atırdı. Amma onların heç biri nə Qarabağın, nə də xalqın taleyini düşünüb ürək yandırmırdı.

Müharibənin daha bir qərribəliyi vardı: öz man-qurtlarımızın əli ilə "silah fərqi" yaradılaraq saxlanılırdı. Məsələn, Moskva televiziyası Ermənistan-da milli ordunun yaranmasından reportajlar verəndə Azərbaycanda əhalidən ov tüfəngləri yığıldı. Erməni tərəfi avtomatlarla silahlanıb qurtarılanda sonra ov tüfəngləri qaytarıldı. Düşmənin zirehli texnika ilə təchiz edilərkən bizə təlim avtomatları verirdilər. 366-cı polk bütün texnikasını Dağlıq Qarabağdakı ermənilərə bağışlayanda (bu dövrdə hələ Laçın dəhlizi açılmadığından Ermənistandan silahsursat götürmək çox çətin idi) Azərbaycan tərəfi öz ərazisindəki dağıdılmış hərbi hissələrdən sınıq-salxaq texnika "müsadirə edirdi".

Paytaxtdakı hökumət böhranı Ağdamdan da yan keçməmişdi. Hadisələr dövründə rayonun rəhbərliyi 4-5 dəfə dəyişdirilmişdir. Hətta sonuncu dəfə - Ağdamın taleyi həll olunduğu günlərdə "Karyer Qasım" adlanan birisi Sürət Hüseynovun vasitəsilə silahlı dəstə ilə rayon rəhbərliyini devirib yerinə keçərək televiziya ilə Ağdamı Stalinqrada (Volqoqrada) kimi qəhrəman şəhər elan etdiyi barədə boş və mənasız bəyanatlar verirdi. Bilmək olmurdu ki, bu adamlar hansı niyyət və qayə ilə hakimiyyətə gəlir, yaxud onları nə məqsədlə vəzifəyə təyin edirdilər.

Ordu quruculuğu da (əgər belə demək mümkündürsə) qeyri-adi formada gedirdi. Qvardiya, yaxud nizami ordu yaratmaq barədə müəyyən qərara gəlmək üçün aylarla mübahisə getdi. Əvvəlcə XTPD yaratmaqla kəndlərin müdafiəsini təşkil etməyə cəhd göstərildi. Zavallı xalq dövlətdən haray olmadığını görüb könüllü dəstələr yaratmaqla el-obasını özü qorumaq istəyirdi. Vəzifəsini itirməkdən qorxan rəhbərlik xalqın tələbi ilə gizlincə belə dəstələrin yaranmasına razılıq verdi. Hərə başına bir dəstə yığdı. Onları silahlandırmaq üçün Ağdam camaatından dəfələrlə ucdantutma pul yığıldı. O vəsaitin bir hissəsinin aqibətinin necə olduğunu indiyədək bilən yoxdur. Bir çox vəzifə sahibləri iş-güclərini buraxıb silah-sursat alveri ilə məşğul olurdular. Şübhəsiz, ən böyük silah alverçisi Yevlax yun zavodunun həyatını cəbbəxanaya döndərən Sürət Hüseynov idi!

Mən bütünlikdə könüllü özünümüdafiə dəstələrinin üzərinə kölgə salmaq istəmirəm. İlk vaxtlarda respublikanın bütün guşələrindən Qarabağ torpağını müdafiə üçün könüllülər gəlirdi. Onların sırasındakı bütün millətlərin nümayəndələri vardı. Onlar təmənnəsiz igidlər idi. Bir çoxları qəhrəmanlıqla həlak oldu, bir qismi isə xainlər tərəfindən arxadan vuruldu... Allah hamısına rəhmət eləsin.

Ordu yaratmaq qərarına gələndə isə, yenə ən çətin məsələ nazir kürsüsünü bölüşdürmək oldu. AXC öz namizədini nazir vəzifəsinə çatdırmayana qədər sakitləşmədi. Gecə-gündüz Müdafiə Nazirliyi qarşısında piketlər quruldu, qadın batalyonları "hücum"a göndərildi. Nə qədər qərribə və gülməli görünərsə də, müharibə aparın bir dövlətdə tüfəngin lüləsi ilə qundağını düz-əməlli ayıra bilməyən riyaziyyat müəllimi müdafiə naziri təyin olundu. Xalqa az qala "qeyrət mücəssəməsi" kimi təqdim edilən Rəhim Qaziyev Şuşa və Laçını düşməməyə verməklə bərabər, Ağdamın müdafiəsini də pozdu.

O vaxtlar Ağdamda Xalq Cəbhəsinin batalyonu vardı. Sonralar ona alternativ olaraq bir "Haqq cəbhəsi" də yaradılmışdı. R.Qaziyev Ağdama səfərlərinin birində həmin batalyonun başçılarını bir-biri ilə vuruşduraraq araya qan düşmənciliyi saldı. Bu gün Rəhim Qaziyevi həm də Ağdamın müdafiəsini pozduğuna görə və onun işğalına şərait yaratdığına görə mühakimə etmək lazımdır.

Azərbaycan rəhbəri kürsüsündə oturanların respublikaya rəhbərlik edə bilməmələri, hakimiyyət uğrunda arasıkəsilməz mübarizə, xəyanət və satqınlıq Vətən torpaqlarının müdafiəsinə imkan vermədi. Belə bir zərbə Ağdama da dəydi.

Ağdam müharibənin dövlət səviyyəsində aparılmamasının qurbanı oldu. Ovaxtki başçılar Azər-

1. İTMİŞ İNAMIN QAYITMASI

baycanın müstəqil dövlət olacağına inanmadıqlarından hərəsi üzünü bir tərəfə tutmuşdu.

Ağdam ordunun siyasiləşdirilməsinin qurbanı oldu. Özünümüdafiə dəstələri vahid ordu kimi qələmə verilərsə də, əslində, nizami ordu yox idi. Döyüş vaxtı isə hər batalyon öz "ağa"sına tabe olurdu.

Ağdam AXC ilə Sürət Hüseynovun silahlı qüvvələrinin qarşıdurmasının və hakimiyyət uğrunda mübarizənin qurbanı oldu.

Ağdam arxasızlığın qurbanı oldu. 40 gün tək döyüşdü, kömək görmədi. Həllədicə yüksəkliklərin geri qaytarılmasına cəhd belə göstərilmədi. Belə ərəfdə Ali Baş Komandan Ə.Elçibəy öz postunu qoyub Kələkiyə qaçdı.

Ağdam Sürət Hüseynova xidmət edən 709 nömrəli şəxsi briqadanın xəyanətinin qurbanı oldu. Mən şahidi olduğum bir hadisəni danışmaq istəyirəm: 1993-cü il iyunun 8-dən Boyəhmədli, Papravənd kəndlərində idim. Düşmənin güclü hücumu keçmişdi. Mövqeləri əsasən yerli adamlar müdafiə edirdilər. Zirehli texnika Gəncə qiyamının yatırılmasına göndərilmişdi. Fəhmin Hacıyev isə Daxili Qoşunların əsgərlərini postlardan götürüb Bakının müdafiəsinə yollamışdı. O vaxt Həsən Səriyev kənd ağsaqqallarını bir "Qrad" qurğusu almaq üçün Sürət Hüseynovun yanına minnətdə göndərdi. Lakin gedənlər əlibəş qayıtdılar. Az sonra isə 1905-ci ildə və 1918-1920-ci illərdə erməninin ala bilmədi-

yi Boyəhmədli və Papravənd kəndləri işğala məruz qaldı. Ağdamın müdafiəsinə kömək adı ilə gələn 709 nömrəli quldur-qaçaq dəstəsi 5 il bütün hücumlara sinə gərərək mərdliklə döyüşən Ağdamı xəyanətlə düşməməyə verdi. Xain briqadanın cına-yətkar elementlərindən ibarət üzvləri isə ev-əşiyi qarət edib Gəncəyə qayıtdılar.

Bu gün ortaya belə bir sual çıxır: Ağdamı, həm də torpaqlarımızın 20 faizini qoruyub saxlamaq olardımı?

Cavab birmənalıdır: bəli! Əgər möhtərəm Prezidentimizin 1991-ci ildə Ali Sovetin sessiyasında çıxışı zamanı torpaqların müdafiəsi ilə bağlı proqram xarakterli sözləri dinlənilərək həyata keçirilseydi. O zaman hadisələrin sonrakı inkişafının dəqiq konturları göstərilmiş və qarşısının alınması üçün nə etmək lazım gəldiyi söylənilmişdi. Möhtərəm Prezident, əslində, həmin sessiyada Sizə qarşı yönələn hərəkətlər Azərbaycanın müstəqilliyinə qarşı sui-qəsd hərəkətləri idi. Qara qüvvələr Sizin SSRİ xalq deputatı seçilmənizə, Azərbaycanda özünüzdün tikib-qurduğunuz Bakıda yaşamağınızla mane oldular. Bütün bunlar sübut edir ki, niyyət başqa - torpaqları satmaq imiş.

Möhtərəm Prezident! Siz may ayının 9-da müharibə veteranları ilə görüşünüz zamanı Azərbaycan tarixinin yenidən, düzgün və obyektiv yazılması barədə qiymətli fikirlər söylədiniz. Biz ziyalılar və qələm əhli də bugünkü tarixin qərəzsiz və doğru yazılmasına kömək etməliyik.

Mən məğlubiyyətin ideoloji səbəblərinə də toxunmaq istəyirəm. Hərbi əməliyyatlar davam edən dövrlərdə qəzetlər müharibə mövzusunda necə gəldi yazır, bəzən hərbi sirri açıq, bəzən düşməne "necə atəş açmağı", "necə hərəkət etməyi" öyrədirdi. Televiziya süjetlərində isə "həyat yolları" barədə düşməne məlumat verildirdi. Sonra Müdafiə Nazirliyində "Analitik informasiya mərkəzi" deyilən bir qurum yaradıldı. Yaxşı təchiz olunmuş, lakin şəxsiyyətli çalışanlar bu quruma Leyla Yunusova rəhbərlik edirdi. Onlar digər qəzetlərin cəbhəyə yolunu bağlayaraq qeyri-professional informasiyalar hazırlayıb yayırdı, əslində, xalqı ordudan təcrid etməyə çalışırdılar. Çox zaman da yayıqları xəbərlər yerlərdəki vəziyyətlə ziddiyyət təşkil edirdi. Hərbi vətənpərvərlik tərbiyəsinə diqqətin zəifləməsi isə fərariliyin çoxalması ilə nəticələnirdi.

Mən müstəqil Azərbaycan dövlətçiliyinin qurulub möhkəmlənməsinə və ərazi bütövlüyümüzün təmin edilməsinə xidmət göstərən uğurları da qeyd etmək istəyirəm. 1993-cü ildən bəri yalnız Sizin yorulmaz fəaliyyətinizin nəticəsində respublikada vətəndaş müharibəsinin qarşısı alınmış, beləliklə, Azərbaycanın bir dövlət kimi məhvi prosesi dayandırılmışdır.

Atəşkəsə nail olunmuş, Ağdamın qalan ərazisinin, o cümlədən Kür çayına qədər olan torpaqların işğalına yol verilməmişdir. Xarici siyasətdə çox mühüm uğurlar qazanılmış, informasiya blokadası yarılarək Azərbaycan haqqında əsl həqiqətlər dünyaya çatdırılmışdır. Əsrin ən böyük neft müqavilələri bağlanmışdır. Dəfələrlə dövlət çevrilişi və sui-qəsd cəhdlərinin qarşısı alınmışdır. Respublikada möhkəm sabitlik yaranmışdır. İqtisadi dirçəliş və islahatlar üçün əsaslı təməl qoyulmuşdur. Xalqın itmiş inamı özünə qayitmış və onda gələcəyə böyük ümid yaranmışdır.

Təəssüf ki, hələ də bu böyük uğurları qiymətləndirməyi bacarmayaraq dağıdıcı müxəlifət mövqeyində duranlar vardır. Onların arasında işğal edilmiş rayonlardan olan ziyalılar da az deyil. Aydıncı ki, belələri orda-burda nədə danışmaqla heç nəyə nail ola bilməzlər. Çünki Azərbaycan xalqı kimin kim olduğunu artıq gözəl bilir. Lakin müharibə vəziyyətində olan, ərazisinin iyirmi faizini itirən və bir milyon qaçqın yaşayan dövlətdə müxəlif fəaliyyətə nə ad vermək olar? Bu gün biz ziyalılar sağlam mövqedə dayanmalı, yaranmış ağır vəziyyətdən çıxmaq üçün ideal Azərbaycanın müstəqilliyi və ərazi bütövlüyü olan, həyatının qalan hissəsini xalqına bağışlamış müdrik Prezidentimizin rəhbərliyi altında eldi fəaliyyət göstərməliyik.

Onu da deyim ki, indiki dövrdə mövqətsizlik etməyin, reallığı düzgün qiymətləndirməyərək ağa qara deyənlərə cavab verməməyin özü də müxəlif mövqedə durmağa bərabərdir.

Möhtərəm Prezident! Xalqın, o cümlədən biz ağdamlıların yeganə ümidi Sizsiniz. Biz birlik ki, gecə-gündüz işləyir, yaranmış vəziyyətdən çıxmaq üçün nəhəng fəaliyyət göstərir, işğal edilmiş torpaqlarımızın son qarışına qədər düşmənin tapdığından azad olunması naminə bütün qüvvə, bacarıq və enerjiyi sərf edirsiniz. Özünü Azərbaycan xalqının övladı və vətəndaşı hesab edən hər bir kəs, bütövlükdə xalq Sizə möhkəm inanır, bütün fəaliyyətinizi tam dəstəkləyir və böyük ümidlər bəsləyir. Yaşından və cinsindən asılı olmayaraq, bütün Ağdam camaatı hər hansı bir ömr, sərəncam və göstərişinizi sözsüz yerinə yetirməyə, ideallarınız uğrunda şəhid olmağa belə hər an hazırdır. Təki "İrəli" əmrini verəsiniz.

Möhtərəm Prezident, 1991-1993-cü illərdə Ağdamda gedən hərbi əməliyyatlar barədə mən bir kitab yazmışam. "Qeyrət və xəyanət" adlanan bu kitab iki il bundan əvvəl çapdan çıxıb. Mən bu kitabı Sizə təqdim edirəm. İnanıram ki, bütün xəyanətkarlar Allahın köməyi və Sizin rəhbərliyiniz altında görülməli tədbirlər nəticəsində öz cəzasına çatacaq. Vətənin qeyrətli övladlarının arzusu həyata keçəcəkdir.

"Azərbaycan" qəzeti, 2 avqust 1996-cı il

Məhkum edilmiş bir sıra şəxslərin əfv olunması haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Məhkum olunmuş bir sıra şəxslərin, onların ailə üzvlərinin, Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə ünvanlanmış əfv haqqında müraciətlərinə baxaraq, məhkumların şəxsiyyətini, səhhətini, ailə vəziyyətini, törətdikləri cinayətlərin xarakterini və ictimai təhlükəlilik dərəcəsini, cəza çökdikləri müddəti və həmin müddətdə davranışlarını nəzərə alaraq, humanizm prinsiplərinə əsaslanaraq, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 22-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

1. Azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilmiş aşağıdakı şəxslər cəzanın çəkilməmiş hissəsindən azad edilsinlər:

1.1. Abbasov Döyanət Allahverdi oğlu, 1987-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Şəki Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2018-ci il 28 fevral tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.2. Abbasov Eldar Ələddin oğlu, 1990-cı ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Şəki Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2018-ci il 28 fevral tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.3. Abbasov Hüseyn Atəf oğlu, 2000-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Şəhəri Sabunçu Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 26 sentyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.4. Abbasov Natiq Əsrəf oğlu, 1980-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2017-ci il 28 sentyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.5. Abbasov Sabir İsrəfil oğlu, 1951-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Tovuz Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 8 dekabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.6. Abdolvand Ali Papi, 1971-ci ildə anadan olmuş, İran İslam Respublikasının vətəndaşı, Astara Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 28 fevral tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.7. Abdullayev Abuzər Səfər oğlu, 1979-cu ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Zərdab Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 7 noyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.8. Ağaev Murad, 1985-ci ildə anadan olmuş, Rusiya Federasiyasının vətəndaşı, Sumqayıt Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2022-ci il 29 dekabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.9. Ağamirov Elbrus Mircəlal oğlu, 1961-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2021-ci il 24 may tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.10. Ağaməmmədov Arif Teymur oğlu, 1969-cu ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Şəki Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 16 mart tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.11. Ağəzəyev Fazil Azad oğlu, 1983-cü ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Xaçmaz Rayon Məhkəməsinin 2021-ci il 17 noyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.12. Ağayev Elvin Səxavət oğlu, 1986-cı ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2022-ci il 13 aprel tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.13. Akifzadə Samir Ələkbər oğlu, 1993-cü ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Şəhəri Nərimanov Rayon Məhkəməsinin 2021-ci il 23 dekabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.14. Akmad Kaleem Khan Ahmad, 1967-ci ildə anadan olmuş, Pakistan İslam Respublikasının vətəndaşı, Lənkəran Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2020-ci il 31 avqust tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.15. Alxasov Maarif Qazəhməd oğlu, 1980-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2017-ci il 15 dekabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.16. Allahverdiyev Mətləb Yaqub oğlu, 1960-cı ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Lənkəran Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2021-ci il 21 oktyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.17. Aslanzadə Rəşid Asif oğlu, 1999-cu ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Gədəbəy Rayon Məhkəməsinin 2021-ci il 16 dekabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.18. Babayev Arif Sabir oğlu, 1974-cü ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Qəbələ Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 23 fevral tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.19. Babayev Elnur Mayıl oğlu, 1993-cü ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Şəhəri Səbail Rayon Məhkəməsinin 2021-ci il 27 dekabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.20. Bağirov Bayram Daşdəmir oğlu, 1962-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Gəncə Şəhər Məhkəməsinin 2022-ci il 6 dekabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.21. Bağirov Namiq Namət oğlu, 1977-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Şəhəri Nizami Rayon Məhkəməsinin 2021-ci il 29 iyul tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.22. Bayramov Natiq Vəli oğlu, 1972-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Şəhəri Sabunçu Rayon Məhkəməsinin 2021-ci il 21 oktyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.23. Bayramov Rüfət Fərman oğlu, 1993-cü ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Gəncə Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2023-cü il 6 iyun tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.24. Behrouzi Bostanabad Mohammadreza Aboulfəzl, 1975-ci ildə anadan olmuş, İran İslam Respublikasının vətəndaşı, Astara Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 22 dekabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.25. Bəhlulov Sadiq Rafiq oğlu, 1986-cı ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Şəhəri Sabunçu Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 1 dekabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.26. Bəşirov Fəxrəddin Asif oğlu, 1984-cü ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2019-cu il 6 may tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.27. Binyətov Fikrət Eynət oğlu, 1965-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Şamaxı Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 28 sentyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.28. Cavadov Vüqar Fıruddin oğlu, 1976-cı ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Abşeron Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 11 may tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.29. Cavanşirov Hidayət İdris oğlu, 1956-cı ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Şəhəri Binəqədi Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 3 fevral tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.30. Cəfərlı Toğrul Fizuli oğlu, 1994-cü ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin 2022-ci il 21 iyun tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.31. Cəfərov Afiq Saleh oğlu, 1971-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Sumqayıt Şəhər Məhkəməsinin 2022-ci il 19 aprel tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.32. Cəfərov Elvin Namiq oğlu, 2000-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Şəhəri Qaradağ Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 27 fevral tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.33. Cəfərov Murad Əsgər oğlu, 1986-cı ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Şəhəri Binəqədi Rayon Məhkəməsinin 2021-ci il 29 oktyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.34. Cəfərov Murad Taleh oğlu, 1987-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2023-cü il 7 iyul tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.35. Cəfərov Rəhman Yaqub oğlu, 1993-cü ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2019-cu il 28 fevral tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.36. Cəfərova Rəminə Elbrus qızı, 1985-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Sumqayıt Şəhər Məhkəməsinin 2021-ci il 23 avqust tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.37. Cəlilov Məmmədkərim Ağamöhsüm oğlu, 1996-cı ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Şəhəri Sabunçu Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 31 mart tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.38. Clerc Theo Hugo, 1986-cı ildə anadan olmuş, Fransa Respublikasının vətəndaşı, Bakı Şəhəri Nərimanov Rayon Məhkəməsinin 2024-cü il 10 sentyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.39. Daşdəmirli Araz Ayaz oğlu, 1994-cü ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Göygöl Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 7 fevral tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.40. Eminov Əfqan Əsbən oğlu, 1997-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Şəhəri Sabunçu Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 2 avqust tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.41. Eminov Fərman Qazım oğlu, 1982-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2017-ci il 13 aprel tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.42. Eynullayev Xəlil Xeyrulla oğlu, 1987-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Lənkəran Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2013-cü il 11 iyul tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.43. Əhədov İsmayıl Hicran oğlu, 2000-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Şəhəri Nizami Rayon Məhkəməsinin

2022-ci il 8 iyul tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.44. Əhmədov Arif Məmməd-Körim oğlu, 1971-ci ildə anadan olmuş, Rusiya Federasiyasının vətəndaşı, Sumqayıt Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2023-cü il 28 dekabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.45. Əkbərov Məzahir Ədalət oğlu, 1988-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Masallı Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 28 avqust tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.46. Ələkbərov Ələkbər Rafiq oğlu, 1989-cu ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Şəmkir Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 15 mart tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.47. Ələsgərov Elvin Elşən oğlu, 1997-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Samux Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 31 avqust tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.48. Əlixanov Sərxan Bəhrəm oğlu, 1994-cü ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Quba Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 1 noyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.49. Əliyev Aqşın Qasım oğlu, 1997-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Abşeron Rayon Məhkəməsinin 2021-ci il 17 dekabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.50. Əliyev Baba Məmməd oğlu, 1968-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Astara Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 14 iyun tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.51. Əliyev Cəlal Elbrus oğlu, 1983-cü ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Şəhəri Binəqədi Rayon Məhkəməsinin 2024-cü il 2 aprel tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.52. Əliyev Elvin Gündüz oğlu, 1989-cu ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2018-ci il 5 dekabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.53. Əliyev İltifat Rəfi oğlu, 1958-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Şəhəri Yasamal Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 26 dekabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.54. Əliyev Məil Məhərrəm oğlu, 1955-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Sumqayıt Şəhər Məhkəməsinin 2022-ci il 8 iyun tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.55. Əliyev Murad Qorxmaz oğlu, 1998-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Şəhəri Səbail Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 24 iyun tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.56. Əliyev Nəsimi Təzəxan oğlu, 1974-cü ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Masallı Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 22 fevral tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.57. Əliyev Rəhim Gülbala oğlu, 1998-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Quba Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 26 oktyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.58. Əliyev Rövşən Nəriman oğlu, 1975-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2020-ci il 4 fevral tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.59. Əlmədi Əhmədsəh Nurullah oğlu, 1995-ci ildə anadan olmuş, Əfqanıstan İslam Respublikasının vətəndaşı, Yardımlı Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 21 sentyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.60. Əsgərov Məil Süleyman oğlu, 1981-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Şəhəri Xətai Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 16 iyun tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.61. Əsgərov Vəlif Ələsgər oğlu, 1989-cu ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Şəhəri Qaradağ Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 18 yanvar tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.62. Əzizli Fərid Məhəmməd oğlu, 1991-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Şəhəri Nərimanov Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 30 mart tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.63. Gholizadə Behnam Rahim, 1989-cu ildə anadan olmuş, İran İslam Respublikasının vətəndaşı, Lənkəran Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2019-cu il 15 may tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.64. Göyüşov Nəbi Məhərrəm oğlu, 1959-cu ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Şəhəri Yasamal Rayon Məhkəməsinin 2021-ci il 8 aprel tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.65. Gülməmmədov Ruslan Rafiq oğlu, 1994-cü ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Gəncə Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2017-ci il 29 avqust tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.66. Hacıyev İsgəndər Xasay oğlu, 1967-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətə-

ndaşı, Bakı Şəhəri Yasamal Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 31 may tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.67. Hacıyev Muraz Rafail oğlu, 2000-ci ildə anadan olmuş, Gürcüstan vətəndaşı, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2020-ci il 28 oktyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.68. Hacıyev Şıxbaba Gülbala oğlu, 1974-cü ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Quba Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 28 dekabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.69. Hacızadə İbrahim Mətləb oğlu, 1997-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Şəhəri Sabunçu Rayon Məhkəməsinin 2021-ci il 11 oktyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.70. Həmdani Behzad Azım, 1985-ci ildə anadan olmuş, İran İslam Respublikasının vətəndaşı, Samux Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 14 noyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.71. Həkimov Elxan Kərim oğlu, 1986-cı ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Qusar Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 3 may tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.72. Həmidzadə Mircəmal Kamal oğlu, 1995-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Lənkəran Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2015-ci il 4 avqust tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.73. Həniyəyev Rövşən Fazil oğlu, 1988-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Şəhəri Binəqədi Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 26 iyul tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.74. Həsənov Azər Namiq oğlu, 1990-cı ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2021-ci il 27 yanvar tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.75. Həsənov Orxan Elçin oğlu, 1992-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Şəhəri Nizami Rayon Məhkəməsinin 2021-ci il 13 sentyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.76. Həsənov Rəşad Elxan oğlu, 1988-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Hərbi Məhkəməsinin 2023-cü il 24 iyul tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.77. Həsənov Yusif Nadir oğlu, 1999-cu ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2022-ci il 16 fevral tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.78. Hümətov Səhrab Sarı oğlu, 1960-cı ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Şəki Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2020-ci il 17 noyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.79. Hüseynov Cabbar Ənvər oğlu, 1971-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Xaçmaz Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 31 avqust tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.80. Hüseynov Elçin Ənsər oğlu, 1985-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Yevlax Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 20 iyun tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.81. Hüseynov Elman Əvəz oğlu, 1981-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Biləsuvar Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 25 yanvar tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.82. Hüseynov Səməd Zahiyyə oğlu, 1979-cu ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Şəhəri Xəzər Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 31 may tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.83. Hüseynzadə Səmrəl Vüsal oğlu, 1996-cı ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Gəncə Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2017-ci il 23 iyun tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.84. Xəliloğlu Rəcəb Baladadaş oğlu, 1957-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Sumqayıt Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2021-ci il 21 dekabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.85. Xəpisoğlu Ali Asadulaevici, 1994-cü ildə anadan olmuş, Rusiya Federasiyasının vətəndaşı, Astara Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 21 noyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.86. Xəlilov İdris Nurazım oğlu, 1997-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Şəmkir Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 14 fevral tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.87. Xəlilov Rəsim Əsildar oğlu, 1989-cu ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Balakən Rayon Məhkəməsinin 2021-ci il 29 iyun tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.88. İbişov Məhir Fidayə oğlu, 1982-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Şəhəri Səbail Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 22 iyun tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.89. İbrahimov Pərviz Gülməmməd oğlu, 1985-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2020-ci il 7 avqust tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.90. İbrahimov Rəşid Məhəmmədəli oğlu, 1990-cı ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2021-ci il 4 iyun tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.91. İmanov Əlibaba MİRƏĞƏ oğlu, 1957-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Masallı Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 14 mart tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.92. İsgəndərov Əyyub Saleh oğlu, 1995-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Şəhəri Nərimanov Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 12 aprel tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.93. İskəndərov Elşən Əzizəyə oğlu, 1986-cı ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Şəhəri Sabunçu Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 28 fevral tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.94. İskəndərov Nakif Hidayət oğlu, 1974-cü ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Şəki Rayon Məhkəməsinin 2021-ci il 8 oktyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.95. İsmayilov Arzu Xanə oğlu, 1986-cı ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Gəncə Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2021-ci il 3 fevral tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.96. İsmayilov İsmayıl Talib oğlu, 1964-cü ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Göygöl Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 4 oktyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.97. İsmayilov Pərviz Rəhib oğlu, 1983-cü ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Şəki Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2021-ci il 9 mart tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.98. İsrəfilzadə Xəyyam Məhəmməd oğlu, 1993-cü ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Gəncə Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2021-ci il 2 iyul tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.99. Kamallı Aynur Hikmət qızı, 1988-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Şəhəri Xəzər Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 19 iyul tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.100. Kazımov Mirismayıl Davud oğlu, 1995-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Hərbi Məhkəməsinin 2020-ci il 10 avqust tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.101. Kazımzadə Yusif Zahir oğlu, 1999-cu ild

Məhkum edilmiş bir sıra şəxslərin əfv olunması haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Əvvəli 12-ci səh.

1.112. Quliyev Əkbər Nizami oğlu, 2000-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Lənkəran Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2023-cü il 11 sentyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.113. Quliyev Fuad Firuddin oğlu, 1989-cu ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Şəmkir Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 16 fevral tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.114. Quliyev Gündüz Mübariz oğlu, 1993-cü ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bərdə Rayon Məhkəməsinin 2021-ci il 15 noyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.115. Quliyev Mixayıl Vaqif oğlu, 1999-cu ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Gəncə Apellyasiya Məhkəməsinin 2022-ci il 15 iyul tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.116. Quluyev Emin Ələmdar oğlu, 1991-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı şəhəri Səbail Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 7 mart tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.117. Qurbanlı Elvin Bahadur oğlu, 1996-cı ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı şəhəri Nərimanov Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 29 sentyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.118. Qurbanov Mübariz Firudin oğlu, 1987-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı şəhəri Nizami Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 31 avqust tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.119. Mahmudov Orxan Rafiq oğlu, 1987-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2020-ci il 20 noyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.120. Mamedov Zülfü Yelmar oğlu, 1974-cü ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Lənkəran Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2020-ci il 28 iyul tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.121. Məhərrəmov Rəfail Rafiq oğlu, 1993-cü ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Hacıqabul Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 24 oktyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.122. Məhərrəmov Səadət Babək qızı, 1997-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı şəhəri Xətai Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 14 iyun tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.123. Məmmədliyəv Vüsal Ağasah oğlu, 1986-cı ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Abşeron Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 29 avqust tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.124. Məmmədli Allahverdi Möhsüm oğlu, 1996-cı ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Gəncə Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2020-ci il 1 dekabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.125. Məmmədov Cahangir Oruc oğlu, 1966-cı ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı şəhəri Yasamal Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 16 mart tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.126. Məmmədov Elnur Əlixan oğlu, 1997-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı şəhəri Nizami Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 6 dekabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.127. Məmmədov Elşad Elburus oğlu, 2001-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2022-ci il 16 fevral tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.128. Məmmədov Fəriz Həbib oğlu, 1979-cu ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı şəhəri Səbail Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 5 oktyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.129. Məmmədov İlham Səyyub oğlu, 1975-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı şəhəri Xəzər Rayon Məhkəməsinin 2021-ci il 18 oktyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.130. Məmmədov Qara Mədot oğlu, 1954-cü ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Gəncə Şəhər Məhkəməsinin 2023-cü il 27 fevral tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.131. Məmmədov Maarif İsa oğlu, 1958-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Gəncə Şəhər Məhkəməsinin 2023-cü il 1 iyun tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.132. Məmmədov Oqtay Tofiq oğlu, 1986-cı ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı şəhəri Binəqədi Rayon Məhkəməsinin 2021-ci il 26 aprel tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.133. Məmmədov Ramiz Əyyar oğlu, 1980-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı şəhəri Binəqədi Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 21 aprel tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.134. Məmmədov Vüqar Xanbaba oğlu, 1972-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı şəhəri Binəqədi Rayon Məhkəməsinin 2021-ci il 3 noyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.135. Miriyev Fəqani Ağamirzə oğlu, 1985-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Lənkəran Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2016-cı il 31 mart tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.136. Muradov Anar Neymət oğlu, 1979-cu ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Ucar Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 7 iyun tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.137. Muradov Orxan Elxan oğlu, 2002-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Füzuli Hərbi Məhkəməsinin 2021-ci il 3 noyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.138. Murtuzov İbrahim Həbbi oğlu, 1958-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Lənkəran Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2013-cü il 21 avqust tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.139. Murtuzov Kamran Qeys oğlu, 1998-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2022-ci il 29 iyul tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.140. Musayev Vüsal Rövşən oğlu, 2003-cü ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Qax Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 19 oktyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.141. Mürsəlov Rəşid İnqilab oğlu, 1998-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Abşeron Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 9 dekabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.142. Nağıyev Elşən İldırım oğlu, 1986-cı ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı şəhəri Səbail Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 5 avqust tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.143. Namazov Elyas Hüseyn oğlu, 1969-cu ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Goranboy Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 21 sentyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.144. Nəsirov Elşən Nəzir oğlu, 1996-cı ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2016-cı il 13 iyun tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.145. Novruzov Eynulla Əlosman oğlu, 1956-cı ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Lənkəran Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2021-ci il 21 oktyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.146. Nuriyev Tərlan Sərxan oğlu, 1989-cu ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Göygay Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 16 avqust tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.147. Rəcəbi Cavad Rəcəb oğlu, 1992-ci ildə anadan olmuş, İran İslam Respublikasının vətəndaşı, Yardımlı Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 21 sentyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.148. Rəhimov Əkbər Vaqif oğlu, 1977-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2023-cü il 16 avqust tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.149. Rəsulov Nurlan Mədot oğlu, 1988-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı şəhəri Nərimanov Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 26 aprel tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.150. Rəşidov Ataş Nüsrət oğlu, 1998-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2019-cu il 24 may tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.151. Rüstəmov Elxan Hüseyn oğlu, 1981-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2021-ci il 18 fevral tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.152. Rzayev Rza Fərhad oğlu, 1965-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2019-cu il 20 sentyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.153. Sadıqov Nicat İlham oğlu, 1985-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Lənkəran Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2022-ci il 2 dekabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.154. Salamov Ruslan Samir oğlu, 1999-cu ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Sabirabad Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 22 avqust tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.155. Səlaev Nail, 1990-cı ildə anadan olmuş, Gürcüstan vətəndaşı, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2021-ci il 16 sentyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.156. Səfərliyev Fərman Akif oğlu, 1975-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2021-ci il 29 yanvar tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.157. Səfərov Elsevər Seyran oğlu, 1965-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının

vətəndaşı, Bakı şəhəri Səbail Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 13 iyun tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.158. Soltanov Sərdar Rasim oğlu, 1994-cü ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2022-ci il 20 iyul tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.159. Sultanlı Fərid Afiq oğlu, 1987-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı şəhəri Suraxanı Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 7 iyun tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.160. Sultanov Sənan Fəxrəddin oğlu, 1982-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı şəhəri Nizami Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 15 noyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.161. Süleymanov Vüsal Oktay oğlu, 1991-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Abşeron Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 12 aprel tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.162. Şah Nəsrət Şahyar Mat, 1988-ci ildə anadan olmuş, Pakistan İslam Respublikasının vətəndaşı, Lənkəran Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2019-cu il 29 avqust tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.163. Şahbazov Hüseyn Güləhməd oğlu, 1987-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Lənkəran Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2021-ci il 4 oktyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.164. Şirəliyev Rədil Dostəli oğlu, 1956-cı ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Abşeron Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 26 may tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.165. Şirinov Elşad Bayram oğlu, 1971-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı şəhəri Nizami Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 21 oktyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.166. Tağıyev Emin Məmmədağa oğlu, 1985-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Zərdab Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 2 dekabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.167. Tarverdiyev Asif Baxtiyar oğlu, 1964-cü ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Lənkəran Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2021-ci il 11 oktyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.168. Uğur Erkan, 1983-cü ildə anadan olmuş, Türkiyə Respublikasının vətəndaşı, Balakən Rayon Məhkəməsinin 2024-cü il 20 fevral tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.169. Vahidov Bəylər Məhərrəm oğlu, 1991-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Şəki Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2020-ci il 18 noyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.170. Yusifov Aydın Samir oğlu, 2002-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı şəhəri Xəzər Rayon Məhkəməsinin 2021-ci il 23 dekabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.171. Yusifov Feyruz Bəhlul oğlu, 1981-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı şəhəri Suraxanı Rayon Məhkəməsinin 2021-ci il 23 dekabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.172. Zeynalov Bəhrüz Elbrus oğlu, 1981-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Şəki Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2021-ci il 30 sentyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.173. Zeynalov Vüsal Zakir oğlu, 1986-cı ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı şəhəri Suraxanı Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 1 iyul tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.174. Zərbəliyev Murad Hökümağa oğlu, 1999-cu ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı şəhəri Qaradağ Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 24 yanvar tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

1.175. Zərbəliyev Hamlet Adil oğlu, 1984-cü ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı şəhəri Səbail Rayon Məhkəməsinin 2021-ci il 10 fevral tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

2. Azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilmiş aşağıdakı şəxslərin cəzasının çəkilməmiş hissəsi yarıyadək azaldılsın:

2.1. Ağayev Adəm Mətləb oğlu, 1980-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, İmişli Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 2 noyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

2.2. Ağayev Hafis Bayram oğlu, 1967-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı şəhəri Binəqədi Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 8 dekabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

2.3. Alırzayev Eldəniz Heydər oğlu, 1981-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Gəncə Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin

2017-ci il 20 sentyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

2.4. Bağirov Abbas Vaqif oğlu, 1983-cü ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı şəhəri Nərimanov Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 5 iyul tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

2.5. Bədəlov Elgün Soltan oğlu, 1987-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2021-ci il 1 mart tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

2.6. Cəfərli Elgiz Xəliq oğlu, 1996-cı ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2016-cı il 9 mart tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

2.7. Cəfərov Anar Məhərrəm oğlu, 1988-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Göygöl Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 29 sentyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

2.8. Cəlilov Vüqar Oktay oğlu, 1981-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Şəki Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 10 yanvar tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

2.9. Əbdülov Asim Qənimət oğlu, 1967-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2019-cu il 7 noyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

2.10. Əhmədov Rusif Vəlif oğlu, 2002-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı şəhəri Qaradağ Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 7 aprel tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

2.11. Hacıyev Səxavət Əmrəli oğlu, 1979-cu ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı şəhəri Suraxanı Rayon Məhkəməsinin 2021-ci il 4 may tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

2.12. Haqverdiyev Samir Fərrux oğlu, 1996-cı ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Cəlilabad Hərbi Məhkəməsinin 2016-cı il 28 oktyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

2.13. İbrahimli Fərdi Azər oğlu, 1995-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Naçıxvan Muxtar Respublikası Naçıxvan Şəhər Məhkəməsinin 2024-cü il 21 may tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

2.14. İbrahimov Cəsarət Ağalar oğlu, 1986-cı ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Şəki Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2020-ci il 27 yanvar tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

2.15. İbrahimzadə Yaşar İbrahim oğlu, 1995-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Tərtər Hərbi Məhkəməsinin 2015-ci il 11 noyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

2.16. İsgəndərova Xəliddə İsmixan qızı, 1969-cu ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2016-cı il 14 sentyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

2.17. İsmayilov Fərhad Rəşid oğlu, 1973-cü ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Lənkəran Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2015-ci il 23 aprel tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

2.18. Kərimov Ağaməli Xələddin oğlu, 1998-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2019-cu il 11 oktyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

2.19. Məmmədov Qismət İsmət oğlu, 1991-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Kürdəmir Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 26 oktyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

2.20. Məmmədov Rəqif Nəman oğlu, 1966-cı ildə anadan olmuş, Rusiya Federasiyasının vətəndaşı, Şəki Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2016-cı il 26 dekabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

2.21. Məmmədov Sadiq İbrahim oğlu, 1981-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2017-ci il 1 dekabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

2.22. Məmmədov Samir Abdulla oğlu, 1995-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Tərtər Hərbi Məhkəməsinin 2015-ci il 10 sentyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

2.23. Məmmədov Zülfü Hidayət oğlu, 1953-cü ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Goranboy Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 5 may tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

2.24. Mirzəyeva Günel Sultan qızı, 1990-cı ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Apellyasiya Məhkəməsinin 2020-ci il 16 iyun tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

2.25. Səbuhi İmran oğlu, 1996-cı ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin 2015-ci il 11 dekabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

3. Bakı şəhəri Qaradağ Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 10 fevral tarixli hökmü ilə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum olunmuş və cəzası

şərti tətbiq edilmiş, 1981-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı Məmmədov Eldəniz Əli oğlu cəzadan azad edilsin.

4. Azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum edilmiş və cəzalarının çəkilməsi təxirə salınmış aşağıdakı şəxslər cəzadan azad edilsinlər:

4.1. Heydərova Güney Aleksandr qızı, 1987-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Bakı şəhəri Nərimanov Rayon Məhkəməsinin 2020-ci il 12 mart tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

4.2. Məlikova Aygün Cəbil qızı, 1982-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Cəlilabad Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 10 mart tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

5. Azadlığın məhdudlaşdırılması cəzasına məhkum edilmiş aşağıdakı şəxslər cəzanın çəkilməmiş hissəsindən azad edilsinlər:

5.1. Baxışov Pəşə Baxış oğlu, 1965-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Ağcabədi Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 12 oktyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

5.2. Bayramov Asəf Cəlil oğlu, 1967-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Şirvan Şəhər Məhkəməsinin 2024-cü il 11 yanvar tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

5.3. Bayramov Xəsməmməd Bəylər oğlu, 1957-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, İmişli Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 19 oktyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

5.4. Əhmədov Rəyal Ziyəddin oğlu, 1989-cu ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Goranboy Rayon Məhkəməsinin 2022-ci il 20 oktyabr tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

5.5. Əliyev Səbuhi Camal oğlu, 1990-cı ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Abşeron Rayon Məhkəməsinin 2024-cü il 14 fevral tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

5.6. Qasımov Qalib Əli oğlu, 1952-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Goranboy Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 26 yanvar tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

5.7. Quluyev Namiq Fəzil oğlu, 1970-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Tərtər Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 5 iyul tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

5.8. Məmmədov Rəmil Ramiz oğlu, 1980-ci ildə anadan olmuş, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı, Neftçala Rayon Məhkəməsinin 2023-cü il 21 iyun tarixli hökmü ilə məhkum edilmişdir;

5.9. Şükürov Rövş

Bağışlamaq qəlbin böyüklüyüdür

Mərhəmət, insanpərvərlik və humanizmin növbəti təcəssümü

Prezident İlham Əliyevin əvlə bağlı sərəncamı 220 nəfərə şamil olundu

Azərbaycanın inkişafının və yüksəlişinin ən böyük göstəricilərindən biri cəmiyyətimizdə tarixən var olan humanizm dəyərlərinin daha da güclənməsidir.

Prezident İlham Əliyev tərəfindən hər il imzalanan əfv sərəncamları, habelə müxtəlif vaxtlarda Milli Məclis tərəfindən amnistiyaların elan olunması xalqımızın humanizm dəyərlərinə bağlılığının ən bariz nümunələridir.

Prezident İlham Əliyev tərəfindən mayın 26-da "Məhkum edilmiş bir sıra şəxslərin əfv olunması haqqında" sərəncamın imzalanması bir daha təsdiq etdi ki, respublikamızda humanizm və insanpərvərlik dəyərlərinə nə qədər böyük yer verilir. Sərəncama əsasən müxtəlif cəzalara məhkum edilmiş ümumilikdə 220 nəfər əfv edilib.

Respublikamızda əfv etmə institutunun yaradılması xalqımızın Ulu Öndəri Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 1993-cü ildə Azərbaycana rəhbərliyə qayıdışından sonra ölkəmizdə qanunçuluğun təmin olunması ilə yanaşı, humanizm siyasəti çərçivəsində də çoxsaylı tədbirlər həyata keçirilib, o cümlədən əfv və amnistiya təsisatları bərpa olunub. Cəzasının müəyyən bir hissəsini çəkən və törətdiyi əməldən peşmanlıq keçirən məhkum olmuş şəxslərin əfv edilmə-

si, bağışlanması, onlara yeni şans verilməsi artıq uzun illərdir ki, ənənəyə çevrilib.

Ulu Öndər tərəfindən 1995-2003-cü illərdə 32 əfv fərmanı imzalanıb və bu, 3 mindən artıq məhkuma şamil olunub. Ümummilli Liderin qanunvericilik təşəbbüsü əsasında Milli Məclis tərəfindən 1996-2003-cü illərdə 7 dəfə amnistiya elan edilib, 21 mindən çox məhkum azadlığa buraxılıb, ümumilikdə 78 mindən artıq məhkuma amnistiya aktları şamil olunub. Bu humanist addımlar tərbiyəvi əhəmiyyət daşıyır, ölkədə cinayətkarlığın səviyyəsinin daha da azalmasını təmin edir.

Respublikamızda humanizm dəyərlərinə bağlılığın nəticəsi kimi ölüm hökmü də aradan qaldırılıb. Respublikamızın adı Şərqdə ilk olaraq bu cəzanı ləğv edən ölkə kimi tarixə düşüb. Əvvəlcə 1993-cü ildə ölüm hökmü üzərində moratorium qoyulub, 1998-ci ildə isə bu cəza tamamilə ləğv edilib.

Azərbaycan hüquqi dövlətdir. Hüquqi dövlətdə isə cinayət cəzasız qalır. Tərədilən hər bir cinayət əməlinə görə təqsirləndirilən şəxslərə ölkə

qanunlarına əsasən müvafiq cəza verilir. Eyni zamanda törətdiyi əmələ görə peşmanlıq keçirən və əfv olunması mümkün artıq məhkuma amnistiya aktları şamil olunub. Bu humanist addımlar tərbiyəvi əhəmiyyət daşıyır, ölkədə cinayətkarlığın səviyyəsinin daha da azalmasını təmin edir.

Dövlətimizin başçısı dünən bu qəbildən olan növbəti sərəncamı imzalayıb. Sərəncama əsasən, azadlıqdan məhrumetmə cəzasına məhkum olunmuş

175 nəfər cəzanın çəkilməmiş hissəsindən azad olunub. Həmçinin azadlıqdan məhrumetmə cəzasına məhkum edilmiş 25 nəfərin cəzasının çəkilməmiş hissəsi yarıyadək azaldılıb, azadlıqdan məhrumetmə cəzasına məhkum olunmuş və cəzası şərti tətbiq edilmiş 1 nəfər, azadlıqdan məhrumetmə cəzasına məhkum edilmiş və cəzaları çəkilməsi təxirə salınmış 2 nəfər cəzadan azad edilib. Bundan başqa, azadlığın məhdudlaşdırılması cəzasına məhkum edilmiş 10 nəfər cəzanın çəkilməmiş hissəsindən azad edilib, azadlığın məhdudlaşdırılması cəzasına məhkum edilmiş 2 nəfərin cəzasının çəkilməmiş hissəsi yarıyadək azaldılıb, islah işləri cəzasına məhkum edilmiş 4 nə-

fər cəzanın çəkilməmiş hissəsindən, cərimə cəzasına məhkum edilmiş 1 nəfər cəzadan azad edilib. Prezidentin sərəncamı ümumilikdə 220 nəfərə şamil edilib.

Əfv edilənlərdən 5 nəfər İran, 4 nəfəri Rusiya, 2 nəfəri Pakistan, 2 nəfəri Gürcüstan, 1 nəfəri Türkiyə, 1 nəfəri Fransa, 1 nəfəri isə Əfqanıstan vətəndaşıdır.

Prezident İlham Əliyevin 28 May - Müstəqillik Günü ərəfəsində imzaladığı növbəti əfv sərəncamı ilə 200-dən artıq ailədə ikinəfər bayram sevinci yaşandı. Bu hadisə həm də Azərbaycanda bərqərar olan yüksək humanizm dəyərlərinin növbəti təntənəsinə çevrildi.

Rəşad CƏFƏRLİ,
"Azərbaycan"

"Məhkum edilmiş bir sıra şəxslərin əfv olunması haqqında" sərəncamın icrası uğurla həyata keçirilib

"Məhkum edilmiş bir sıra şəxslərin əfv olunması haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2025-ci il 26 may tarixli Sərəncamı Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili (Ombudsman) Aparatının nümayəndələrinin, Milli Məclisin deputatlarının, Əfv Məsələləri Komissiyasının üzvlərinin, hüquq müdafiəçilərinin, Ədliyyə Nazirliyi yanında İctimai Şuranın, vətəndaş cəmiyyəti və media təmsilçilərinin iştirakı ilə Ədliyyə Nazirliyinin Penitensiar xidmətinin tabeliyindəki müxtəlif rejimli cəzaçəkmə müəssisələrində, habelə alternativ cəzaların icrasını təmin edən Ədliyyə Nazirliyinin Probasiya xidmətinin yerli qurumlarında uğurla həyata keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, sərəncamın icrası zamanı çıxış edənlər əfv institutunun təməlinin Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulduğunu və Prezident İlham Əliyev tərəfindən davam etdirildiyini bildiriblər. Diqqətə çatdırılıb ki, indiyədək 71 əfv sərəncamına əsasən 10 min şəxs əfv olunub. Çıxışçılar Azərbaycanda humanist dəyərlərin hər zaman önə çəkildiyini, 28 May - Müstəqillik Günü ərəfəsində atılan bu addımın

humanizm siyasətinin növbəti bariz nümunəsi olduğunu qeyd ediblər. Nətiqələr əfv olunanları humanist aksiyanı layiqincə qiymətləndirməyə, azadlıqlarının dəyərini bilməyə çağırıblar.

Qeyd edək ki, bu gün imzalanan əfv sərəncamı 200-dən artıq şəxsə şamil olunub. Azadlıqdan məhrumetmə cəzasına məhkum olunmuş 175 nəfər cəzanın çəkilməmiş hissəsindən azad edilib, həmçinin azadlıqdan məhrumetmə cəzasına məhkum edilmiş 25 nəfərin cəzasının çəkilməmiş hissəsi yarıyadək azaldılıb, azadlıqdan məhrumetmə cəzasına məhkum olunmuş və cəzası şərti tətbiq edilmiş 1 nəfər, azadlıqdan məhrumetmə cəzasına məhkum edilmiş və cəzalarını çəkilməsi təxirə salınmış 2 nəfər cəzadan azad edilib. Bundan başqa, azadlığın məhdudlaşdırılması cəzasına məhkum edilmiş 10 nəfər cəzanın çəkilməmiş hissəsindən azad edilib, azadlığın məhdudlaşdırılması cəzasına məhkum edilmiş 2 nəfərin cəzasının çəkilməmiş hissəsi yarıyadək azaldılıb, islah işləri cəzasına məhkum edilmiş 4 nəfər cəzanın çəkilməmiş hissəsindən, cərimə cəzasına məhkum edilmiş 1 nəfər cəzadan azad olunub.

Ermənistanın Azərbaycana hərbi təcavüzü zamanı əsir götürülmüş şəxslər gördükləri işgəncələrlə bağlı məhkəmədə ifadə veriblər

Əvvəli 7-ci sahə.

Qeyd olunub ki, Azərbaycanın suveren əraziləri azad edildikdən sonra həyata keçirilən işlər zamanı insan meylirlərinin stimulları olan çoxsaylı kütləvi məzarlıq aşkarlanıb. Həmin ərazilərə istintaq orqanları tərəfindən baxış həyata keçirilib.

Vurğulanıb ki, əsir və girov götürülmüş şəxslərin bəziləri saxlanıldıqları yerdə işgəncə, qeyri-insani rəftar tətbiq edilməklə qəsdən öldürülüb. Həmçinin əsir və girov götürülmüş şəxslərin bir çoxu Azərbaycan dövləti və beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən həyata keçirilmiş tədbirlər, eləcə də onların yaxın qohumlarının şəxsi təşəbbüsləri və əlaqələri ilə verilən pul müqabilində azad edilib.

Ardınca qeyd edilən füzilə üzrə zərərçəkmiş şəxs Zəhid Həsənov ifadə verib. O, 1994-cü il martın 7-də Füzuli rayonunun Aşağı Seyidhəmədi kəndində yaralandığını, martın 8-dək orada qaldığını bildirib və əlavə edib: "Martın 8-də həmin kəndə ermənilər daxil oldular və bizi - 4 yaralıyı əsir götürdülər. Yaralı vəziyyətdə bizi "KamAZ"-la aparanda, ondan sonra isə xəstəxanada işgəncə verdilər.

Bizi Xankəndidəki 3 saylı uşaq xəstəxanasında saxladılar. Bizim əsir və girovlar, o cümlədən qadınlar və uşaqlar orada idilər. Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsi (BQXX) də bizə baxmırdı. Komitənin Mark adlı nümayəndəsi var idi, tibbi bacısı isə Veronika idi. Mən təxminən bir ay yarım orada qalmışam. Həmin müddətdə Mark oraya iki dəfə gəldi. Nə yaramıza baxdı, nə də başqa nəşə etdi. Sonra bizi Şuşa xəstəxanasına apardılar, Mark oraya, ümumiyyətlə, gəlmədi".

O, Xankəndidə xəstəxanada saxlanılan zaman orta məktəb şagirdlərinin müəllimləri ilə birlikdə onlara baxmağa gəldiyini söyləyib və deyib: "Bizi uşaqlara göstərib deyirdilər ki, baxın, bunlar türklərdir, sizin düşmənlərinizdir. Uşaqlar da bizə tüpürür, daş atırdılar".

Zərərçəkmiş şəxs Xankəndidə saxlanılan zaman müalicə olunmadığını bildirib və əlavə edib ki, həmin müddətdə spirtli içki və narkotik maddələr qəbul etmiş Samvel, Vrej, balaca və böyük Bor-yalar, Karen, Armen, Serjik adlı erməni

hərbiçiləri və nəzarətçiləri tərəfindən mütləq olaraq yara olan yerlərində yumruq-təpik, dəmir dəyənək, avtomat silahın qundağı ilə çoxsaylı zərbələr endirilməklə amansızcasına döyülüb, müxtəlif formalarda işgəncələrə məruz qalıb. Onunla birlikdə xəstəxanada saxlanılan Qurbanov İlham Salman oğlu, Nazim, Pənah İsgəndərov, Şahbaz, İqor Əliyev, Xasay, Abdullayev Eldar İsrayıl oğlu, Tərlan, Sevil, habelə adlarını xatırlamadığı azərbaycanlı əsir-girovlara da eyni formada ağır işgəncələr verilib.

1994-cü il aprelin 28-də Xasay, Pənah İsgəndərov, İqor Əliyev və Mürşüd Məstəliyev ilə birlikdə Şuşa xəstəxanasına aparılıb, orada da Emin, Karen, Qor, Vren, Albert, Sergey, habelə adlarını bilmədiyi erməni nəzarətçilər tərəfindən mütləq olaraq ağac dəyənək, armatur və digər küt alətlərlə amansızcasına döyülüb, soyuq kameralarda ac-susuz saxlanılıb, ağır və çirkəli işlərdə zorla işlədilərək məcburi əməyə cəlb edilib. Eyni zamanda 1994-cü il mayın 1-də Karen tərəfindən tək kameraya salınıb, üstünə bir vedrə soyuq su tökülərək ağac dəyənəklə hüsumu itirənə-dək döyülüb. 1994-cü il mayın 8-də Azər Aslanov və Mürşüd Məstəliyev ilə birlikdə Xankəndi şəhərində üçmərtəbəli binalar yerləşən təcridxanaya aparılıb, Xankəndi şəhərindəki hərbi hospitalın yaxınlığında yerləşən və Karen Babayanın komandirliyi olduğu 4-cü taborda hər gün ağır işlərdə zorla işlədilib.

Zərərçəkmiş şəxs əsirlikdə olduğu zaman təqsirləndirilənlərdən Bako Sahakyanı bətyolunda gördüyünü, bətyolun komandirinin onu qarşıladığını bildirib.

Təqsirləndirilən şəxs Bako Sahakyan isə 1992-ci ilin sonlarından və sonrakı 30 il ərzində xidməti vəzifəsinə görə əsirliklə, girovlarla əlaqədə olduğunu bildirərək deyib: "Mən həmin o beynəlxalq təşkilatlarla, BQXX ilə əlaqədə olmuşam".

Dövlət ittihamçısı Vüsal Abdullayevin aydınlaşdırıcı xarakterli sualına isə B.Sahakyan cavab verməkdən yayınıb.

Zərərçəkmiş şəxs Zaur Gülməmmədov 1993-cü ilin fevralında Xocavənd rayonunun Nərgiztəpə yüksəkliyində gədən döyüşlərdə qarnından güllə yarası aldığı bildirib və qeyd edib: "Xəsarətdən

hüşumu itirdim, ayılanda gördüm ki, başqa həkim yox idi. Saç-saqalımız uzanmışdı, bədənimizi bit-birə basmışdı. Əlimizi yumağa qoymurdular. Bizimlə birgə əsir saxlanılan ağdamlı Habil var idi. Ağdamlı olduğuna görə döyə-döyə öldürdülər. Habil vətəncəsinə döydükdən sonra götürüb üstümüzə tulladılar. Bədənimdə salamat yeri yox idi. Elə həmin gün can verdi. Mənim sol ayağımı üç dəfə sındırdılar. Sonra bizi Şuşaya apardılar. İşgəncələr yenidən başladı. Orada "Ovçarka" itini üstümüzə qışqırdırdılar, qolumda itin dişinin yeri qalıb (bu zaman qolumu göstə-

rir - red.). Ağdamdan Tatar adlı oğlan var idi, onu bir həftə soyuducuda saxlayaraq dondurub öldürdülər".

O, 9 ay əsirlikdə saxlanıldıqdan sonra əsir mübadiləsi zamanı Azərbaycana təhvil verildiyini bildirib və deyib: "Hazırda sol tərəfimi protezdir".

Zərərçəkmiş şəxs Əskər Əskərov Quba rayonunun Xınalıq qəsəbəsində anadan olduğunu, Kəlbəcər, Ağdərə, Laçın istiqamətlərində döyüşdüyünü bildirib. O, 1993-cü il aprelin 2-də erməni hərbiçiləri tərəfindən əsir götürülüb. Zərərçəkmiş şəxsin sözlərinə görə, onu BTR-in arxasına bağlayaraq Kəlbəcər şəhərinin mərkəzi ilə dolaşdırıb, vəhşicəsinə döyüb, axşamlar dirəyə bağlayıb saxlayıb və digər işgəncələr verilib.

Daha sonra cavan, yaşlı əsir-girovlar ilə birlikdə Ermənistanın Basarkeçər rayon daxili işlər şöbəsinin müvəqqəti saxlama təcridxanasına aparılmaqla kameralardan birində bir gün saxlanılıb. Daha sonra isə İrəvan şəhərində hərbi polislin hauptvaxtı kimi istifadə olunan yərə götürülüb. O, saxlanıldığı bütün yerlərdə yumruq-təpik, rezin dəyənəklərlə amansızcasına döyülərək işgəncələrə məruz qalıb. 1995-ci il iyanvarın 15-də Baxtiyar Tağıyevlə birlikdə Qazax rayonu ilə sərhəd ərazidən azad olunaraq Azərbaycan tərəfinə təhvil verilib.

Zərərçəkmiş şəxs Elçin Cəfərov bildirib ki, 1993-cü ilin mayında Nərimanov rayonundan hərbi xidmətə çağırılıb, Naxçıvan MR-də yerləşən hərbi hissədə xidmətə başlayıb. O, 1995-ci ilin iyununda Ermənistan hərbiçiləri tərəfindən əsir götürülüb. Onu Qarakilsə rayonunda 4-5 saat saxlayıb, sonra "Niva" markalı avtomobilə İrəvan şəhərinə aparıblar. Burada isə Ermənistanın Müdafiə Nazirliyinə, sonra isə müvəqqəti saxlama yerinə götəriblər. Orada onu 23 gün saxlayıblar. Həmin müddətdə ona işgəncələr verilib. Onu daha sonra Ermənistan Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsinin təcridxanasına aparıb, 1996-cı ilin mayınadək orada saxlayıblar. Orada başqa azərbaycanlı əsirlər də olub.

Təcridxanada saxlandıqları müddətdə ona çoxlu işgəncələr verilib. O cümlədən fasiləsiz işlədilib, dəmir, digər predmetlərlə döyməklə, bədənlərinə qızdırılmış dəmir parçaları basmaqla əziyyət verilib.

Ermənilər onları öz tərəflərinə keçməyə məcbur edib, buna etiraz etdikdə isə amansızcasına döyüblər. Zərərçəkmiş şəxs 1996-cı il mayın 10-da əsirlikdən azad edilib, İrəvan hava limanından o, müxtəlif yerlərdə əsirlikdə saxlanılan 67 azərbaycanlı ilə birlikdə Bakıya göndərilib.

Zərərçəkmiş şəxslər onların nümayəndələrinin, müdafiə tərəfinin və təqsirləndirilən şəxslərin də suallarını cavablandıırıblar.

Məhkəmədə zərərçəkmiş şəxslər barəsindəki tibbi-ekspertiza rəyləri də elan olunub.

Məhkəmə prosesi mayın 29-da davam etdiriləcək.

Qeyd edək ki, Ermənistan dövlətinin, onun dövlət qurumlarının vəzifəli şəxslərinin, hərbi qüvvələrinin və qanunsuz silahlı birləşmələrin bilavasitə rəhbərliyi və iştirakı, şifahi-yazılı qaydada verdiyi tapşırıq, göstəriş və təlimatları, maddi, texniki, şəxsi heyətlə verdiyi dəstəyi, mərkəzi qaydada idarəçiliyi əsasında, eləcə də ciddi nəzarət altında Azərbaycan ərazisində daxili və beynəlxalq hüquq normalarına zidd şəkildə, Azərbaycana hərbi təcavüz etmək məqsədilə yaradılmış, həmçinin Kəçəryan Robert Sedrak, Sarkisyan Serj Azatı, Manukyan Vazgen Mikaeli, Sarkisyan Vazgen Zaveni, Babayan Samvel Andraniki, Balasanyan

Vitali Mikaeli, Balayan Zori Hayki, Ohanyan Seyran Məşəqi, Qaramyan Arşavir Surenoviç, Melkonyan Monte Çarlz və digərlərinin rəhbərliyi, bilavasitə və dolay iştirakları ilə Ermənistan dövləti, o cümlədən sözlügedən cinayətkar birlik tərəfindən aparılan təcavüzkar müharibənin gedişində törədilmiş çoxsaylı cinayət faktlarına dair cinayət işi üzrə erməniəsilli 15 təqsirləndirilən şəxs ittiham edilir.

Həmin şəxslər, yəni Harutyunyan Arayik Vladimiri, Qukasyan Arkadi Arşaviri, Sahakyan Bako Sahaki, İsxanyan Davit Rubeni, Manukyan David Azatini, Babayan David Klimi, Mnatsakanyan Levon Henrikoviç, Beqlaryan Vasili İvani, Qazaryan Erik Roberti, Allahverdiyev Davit Nelsoni, Stepanyan Qurgen Homeri, Balayan Levon Romiki, Babayan Madat Arakeloviç, Martirosyan Qarik Qriqori, Paşayan Melikset Vladimiri Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 100 (təcavüzkar müharibəni planlaşdırma, hazırlama, başlama və aparma), 102 (beynəlxalq müdafiədən istifadə edən şəxslərə və ya təşkilatlara hücum etmə), 103 (soyqırımı), 105 (əhalini məhv etmə), 106 (köləlik), 107 (əhalini deportasiya etmə və ya məcburi köçürmə), 109 (təqib), 110 (insanları zorakılıqla yoxa çıxarma), 112 (beynəlxalq hüquq normalarına zidd azadlıqdan məhrumetmə), 113 (işgəncə), 114 (muzdluluq), 115 (müharibə qanunlarını və adətlərini pozma), 116 (silahlı münəqişə zamanı beynəlxalq humanitar hüquq normalarını pozma), 118 (hərbi soyğunçuluq), 120 (qəsdən adam öldürmə), 192 (qanunsuz sahibkarlıq), 214 (terrorçuluq), 214-1 (terrorçuluğu maliyyələşdirmə), 218 (cinayətkar birlik (təşkilat) yaratma), 228 (qanunsuz olaraq silah, onun komplekt hissələrini, döyüş sursatı, partlayıcı maddələr və qurğular əldə etmə, başqasına vermə, satma, saxlama, daşıma və gözdirmə), 270-1 (aviasiya təhlükəsizliyinə təhdid yaranan əməllər), 277 (dövlət xadiminin və ya ictimai xadimin həyatına sui-qəsd etmə), 278 (hakimiyyəti zorla ələ keçirmə və onu zorla saxlama, dövlətin konstitusiyaya quruluşunu zorla dəyişdirmə), 279-cu (qanunvericiliklə nəzərdə tutulmayan silahlı birləşmələri və qrupları yaratma) və digər maddələri ilə ittiham olunurlar.

Elm xadimləri

Görkəmli alim və pedaqoq

2025-ci ilin may ayında görkəmli alim və pedaqoq, Bakı Dövlət Universitetinin (BDU) Fiziki elektronika kafedrasının müdiri, fizika-riyaziyyat elmləri doktoru, professor Əhməd Şahvələd oğlu Abdinovun anadan olmasının 80 illiyi tamam olur.

Ə.Abdinov 30 may 1945-ci ildə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ordubad rayonunun Behrud kəndində anadan olub. 1963-cü ildə M.Sidqi adına Ordubad şəhər orta məktəbini "əla" qiymətlərlə bitirərək Azərbaycan Dövlət Universitetinin (indiki BDU) Fizika fakültəsinə daxil olub. Tələbə olarkən təhsildəki yüksək göstəricilərinə görə həmin dövrün ən yüksək təqaüdü olan "Lenin təqaüdü"nə layiq görülüb və 1968-ci ildə universiteti fərqlənmə diplomu ilə bitirib. 1968-ci ildə BDU-nun Fiziki elektronika kafedrasında aspiranturaya daxil olub və aspirantura təhsilini keçmiş SSRİ Elmlər Akademiyasının Fizika-Texnika İnstitutunda (Sankt-Peterburq şəhəri) alıb. O, 1972-ci ildə "Germanium yarımkeçiricisində qeyri-əsas qızmar yükdaşıyıcıların təbiəti" mövzusunda namizədlik dissertasiyası müdafiə edərək fizika-riyaziyyat elmləri namizədi (fizika üzrə fəlsəfə doktoru), 1979-cu ildə "Laylı AIIIbVI birləşmələri tipli qeyri-bircins kristal yarımkeçiricilərdə elektron prosesləri" mövzusunda doktorluq dissertasiyası müdafiə edərək fizika-riyaziyyat elmləri doktoru elmi dərəcəsi, 1979-cu ildə dosent, 1981-ci ildə professor elmi adları alıb.

Ə.Abdinov 1972-ci ildən başlayaraq, BDU-da assistent (1972-1975), baş müəllim (1975-1979), dosent (1979-1981), professor (1981-ci ildən) və Fizika fakültəsinin dekanı (1988-1989) vəzifələrində çalışıb, 1992-ci ildən Fiziki elektronika kafedrasının müdürüdür. O, 1985-2007-ci illərdə paralel olaraq həm də Fiziki elektronika kafedrasının nəzdində fəaliyyət göstərən "Bərk cisim elektronika" Elmi-Tədqiqat Laboratoriyasının elmi rəhbəri, 1993-2000-ci illərdə Azərbaycan Respublikası Təhsil (indiki Elm və Təhsil) nazirinin müavini olub və müəyyən müddətlərdə nazir vəzifəsini icra edib. O, həmin dövrdə dövlət müstəqilliyini yenidən bərpa etmiş Azərbaycan Respublikasında milli dərslərlərin, ali və orta ixtisas təhsili üzrə standartların, tədris planlarının,

ixtisas klassifikasiyalarının və təhsilin normativ-hüquqi bazasının yaradılmasında fəallıq göstərib.

Ə.Abdinovun elmi fəaliyyəti əsasən ifrat yüksək tezlikli elektrik sahəsi ilə yaradılan qızmar yükdaşıyıcıların və qismən nizamsız yarımkeçirici kristallarda və nazik təbəqələrdə, eləcə də onların əsasındakı diod strukturlarında elektron proseslərinin tədqiqi və elektron sistemləri üçün funksional elementlərin hazırlanma texnologiyasının müəyyən edilməsi ilə əlaqədardır. O, ilk dəfə olaraq yarımkeçiricilərdə qızmar elektronlar hesabına yaranan "Benediks effekti"ni müşahidə etmiş, yətişmələri və həmkarları ilə birlikdə monokristal yarımkeçiricilərdə anormal fotokeçiricilik, fotoelektrik və elektrik yoxlama hadisələrini aşkar etmiş, nadir torpaq elementləri ilə aşqarlarla qismən nizamsız yarımkeçirici kristalların nizamsızlıq dərəcəsinin idarə olunması mümkünlüyünü göstərmiş, kiçik Holl yürüklüyünə malik yarımkeçiricilərdə sərbəst yükdaşıyıcıların elektrik sahəsi ilə qızmasını müşahidə etmiş və səbəbini aydınlaşdırmışdır. Ə.Abdinovun uzun illər ərzində əldə etdiyi elmi nəticələr bu gün də mütəxəssislər tərəfindən yüksək qiymətləndirilir və bu sahədə tədqiqatların aparılması üçün prioritet istiqamətlərin müəyyən edilməsi baxımından böyük maraq və əhəmiyyət kəsb edir.

Ə.Abdinov Azərbaycan Respublikasında və xarici ölkələrdə nəşr edilən elmi jurnallarda dərc edilmiş 450-dən çox, o cümlədən beynəlxalq bazalarda referatlaşdırılan və indeksləşdirilən jurnallarda çap olunan 150-dən çox elmi əsərin, ali məqalələr üçün 6 irihəcmli dərslik və dərs vəsaitlərinin, optoelektronika sahəsində 2 beynəlxalq statuslu kəşfin müəllifidir. O, bir çox elmi monoqrafiyaların, kitabların, metodik göstərişlərin və dərs proqramlarının elmi redaktoru və rəyçisi olmuş, Azərbaycan, Almaniya, İngiltərə, Rusiya, Ukrayna, Özbəkistan, Fransa, Türkiyə, İran İslam Respublikası və digər ölkələrdə keçirilən bir si-

ra beynəlxalq elmi konfrans və simpoziumlarda iştirak etmiş, məruzələlər çıxış edərək Azərbaycan elmini layiqincə təmsil etmişdir.

Professor Əhməd Abdinovun elmi və pedaqoji fəaliyyəti bir-biri ilə vəhdət təşkil edir. O, ölkəmizdə yüksək ixtisaslı kadr potensialının formalaşmasında, fizika elminin dərinliklərinə bələd olan səriştəli mütəxəssislərin yetişdirilməsində də mühüm xidmətlər göstərib. Onun elmi rəhbərliyi altında fizika üzrə 30 nəfər fəlsəfə doktoru və 7 nəfər elmlər doktoru hazırlanmışdır. Görkəmli alimin uzun illər elmlər doktoru və fəlsəfə doktoru elmi dərəcələri verən müxtəlif dissertasiya şuralarının həmsədri, elmi katibi və üzvü olmuş, çoxsaylı dissertasiya işlərinə rəsmi opponentlik etmişdir. Onun elmi rəhbərliyi ilə hazırlanmış kadrlar hazırda respublikamızın və bir sıra xarici ölkələrin elm və təhsil müəssisələrində uğurla çalışır və elmi-tədqiqat işlərini müvəffəqiyyətlə davam etdirirlər.

Ə.Abdinov 1976-cı ildə elm və texnika sahəsində həmin dövrün ən yüksək mükafatlarından hesab edilən "Respublika Lenin Komsomolu Mükafatı" laureatı adına layiq görülüb. 2019-cu ildə 3-cü dərəcəli "Əmək" ordeni və "Bakı Dövlət Universitetinin 100 illiyi (1919-2019)", 2024-cü ildə "Heydər Əliyevin 100 illiyi (1923-2023)" Azərbaycan Respublikasının yubiley medalı ilə təltif edilib. 1995-ci ildə Nyu York Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü, 2009-cu ildə Beynəlxalq Biografiya Mərkəzi (Kembric Universiteti) tərəfindən "İlin 100 alimi"ndən biri

və Amerika Beynəlxalq Biografiya İnstitutu tərəfindən "İlin adamı" seçilib, BDU-da "İlin alimi" (2005) və "İlin müəllimi" (2017) nominasiyalarına layiq görülmüşdür. Müxtəlif illərdə BDU-nun və Elm və Təhsil Nazirliyinin fəxri fərmanları ilə təltif edilib.

Professor Ə.Abdinov genişmiqyaslı ictimaiyyət, o cümlədən çalışdığı Bakı Dövlət Universitetinin kollektivi arasında möhkəm əqidəli, öz fikrinə, mövqeyinə inamlı və sadıq olan bir şəxsiyyət kimi tanınır. O, xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin siyasi kursunu daim müdafiə edib və bu kursun uğurlu davamı kimi Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən siyasəti dəstəkləyir. Professor öz işində prinsipaldır, haqsızlıqla və ədalətsizliklə barışmazdır, həmişə obyektiv həqiqət axtarışındadır. Elə bu prinsipiallığın və obyektivliyin nəticəsidir ki, o, uzun illər boyunca çalışdığı kollektivin və tələbələrin rəğbətini, dərin hörmət və ehtiramını qazanıb.

Bir danılmaz həqiqətdir ki, yubiley insan üçün Vətən, millət, dövlət qarşısında, yaşadığı cəmiyyətə, el-obasına, çalışdığı kollektivə, həm də ailəsinə, böyüdüb boya-başa çatdırdığı övladlarına, nəvələrinə verilən bir hesabatdır. Bu gün Əhməd müəllim də 80 illik yubileyi ərəfəsində görkəmli alim, peşəkar müəllim, bacarıqlı elm təşkilatçısı, ictimai xadim, dövlətçiliyə sadıq bir vətəndaş kimi hesabat verir. Həç şübhə yoxdur ki, əvvəlki illərin yubiley hesabatları kimi, onun bu hesabatı da yüksək səviyyədə qiymətləndiriləcəkdir.

Professor Əhməd Şahvələd oğlu Abdinov bu gün də, yeni ömrünün bu müdriklik çağında da özünün səmərəli elmi-pedaqoji və ictimai fəaliyyətini uğurla davam etdirir. Biz ona insan üçün ən gözəl və dəyərli nemət olan möhkəm cansağlığı, uzun ömür və fəaliyyətində yeni-yeni uğurlar arzulayırıq.

Yubileyiniz mübarək olsun, əziz Əhməd müəllim!

Növbəti yubileylərə gedən yolumuz işıqlı və açıq olsun!

Aydın KAZIMZADƏ,
Bakı Dövlət Universitetinin professoru,
AMEA-nın müxbir üzvü

Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının və digər idarəetmə qurumlarının rəhbərləri tərəfindən 2025-ci ilin iyun ayında şəhər və rayonlarda keçiriləcək vətəndaşların qəbulu cədvəli

S/n	Qəbulu keçirən mərkəzi icra hakimiyyəti orqanı və idarəetmə qurumunun rəhbəri	Qəbulun keçirildiyi şəhər, rayon	Əhatə olunan şəhər və rayonlar	Qəbulun keçirildiyi gün
1.	Daxili işlər naziri Vilayət Eyvazov	Bərdə	Bərdə, Ağcabədi, Ağdam, Tərtər, Zərdab, Laçın, Şuşa	02
2.	Baş prokuror Kamran Əliyev	Lənkəran	Lənkəran, Astara, Lerik	03
3.	Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Ramin Məmmədov	Astara	Astara, Lənkəran, Lerik	04
4.	Ədliyyə naziri Fərid Əhmədov	Gədəbəy	Gədəbəy, Şəmkir, Tovuz, Ağstafa, Qazax	05
5.	Gənclər və idman naziri Fərid Qayıbov	Masallı	Masallı, Yardımlı	12
6.	Mədəniyyət naziri Adil Kərimli	Göygöl	Göygöl, Gəncə, Daşkəsən, Samux, Goranboy, Naftalan	12
7.	Dövlət Gömrük Komitəsinin sədri Şahin Bağirov	Qəbələ	Qəbələ, Şəki, Oğuz, İsmayilli, Ağsu	12
8.	İqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbbarov	Mingəçevir	Mingəçevir, Yevlax	13
9.	Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin sədri Anar Quliyev	Quba	Quba, Qusar, Xaçmaz, Şabran	13
10.	Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin rəisi Mürşəl İbrahimov	Tovuz	Tovuz, Şəmkir, Gədəbəy, Ağstafa, Qazax	13
11.	"Azəriqaz" İstehsalat Birliyinin baş direktoru Azər Məmmədov	Kürdəmir	Kürdəmir, Ucar, Zərdab	13
12.	Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Rövşən Rzayev	Şirvan	Şirvan, Salyan	16
13.	"Azərişiq" ASC-nin sədri Vüqar Əhmədov	Ağsu	Ağsu, İsmayilli	16
14.	Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin sədri Qoşqar Təhməzli	Şabran	Şabran, Quba, Qusar, Xaçmaz, Siyəzən, Xızı	17
15.	Baş prokuror Kamran Əliyev	Gədəbəy	Gədəbəy, Daşkəsən, Şəmkir, Tovuz, Ağstafa, Qazax	20
16.	Energetika naziri Pərviz Şahbazov	Qusar	Qusar, Quba, Xaçmaz, Şabran, Siyəzən, Xızı	20
17.	Əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Anar Əliyev	Zaqatala	Zaqatala, Balakən	20
18.	Kənd təsərrüfatı naziri Məcnun Məmmədov	Daşkəsən	Daşkəsən, Gəncə, Goranboy, Naftalan, Göygöl, Samux	20
19.	Rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat naziri Rəşad Nəbiyev	Ağdam (Quzanlı qəsəbəsi)	Ağdam, Tərtər, Bərdə, Ağcabədi, Laçın, Goranboy, Naftalan, Xocalı	20
20.	Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova	Sabirabad	Sabirabad, Saatlı, İmişli	20
21.	İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinin sədri Zaur Əliyev	Mingəçevir	Mingəçevir, Yevlax	20
22.	"Azərişiq" ASC-nin sədri İlham Mirzəliyev	Saatlı	Saatlı, Sabirabad, İmişli	20
23.	Elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev	Daşkəsən	Daşkəsən, Gəncə, Göygöl, Samux, Goranboy, Naftalan, Kəlbəcər	27
24.	Fövqəladə hallar naziri Kəmaləddin Heydərov	Şamaxı	Şamaxı, Qobustan	27
25.	Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinin sədri Saleh Məmmədov	Balakən	Balakən, Zaqatala	27
26.	Azərbaycan Dövlət Su Ehtiyatları Agentliyinin sədri Zaur Mikayilov	Beyləqan	Beyləqan, Füzuli, Xocavənd	27

Vətəndaşların qəbulu müəyyən edilmiş günlərdə saat 10:00-da başlayır.

Türkiyədə Azərbaycanın əmək sahəsində islahatlar təcrübəsi barədə məlumat verilib

Türkiyə Respublikasının Əmək və Sosial Müdafiə Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə qardaş ölkənin Kayseri şəhərində 38-ci Əməyin Mühafizəsi və Təhlükəsizliyi Həftəsi keçirilir.

AZƏRTAC xəbər verir ki, tədbirin əsas məqsədi əməyin mühafizəsi sahəsində beynəlxalq əməkdaşlığın genişləndirilməsi, ictimai məlumatlılığın artırılması, xüsusilə uşaqlar və gənclər arasında məarifləndirmənin gücləndirilməsidir.

Həftə çərçivəsində təşkil olunan "Rəqəmsal dövrdə əməyin təhlükəsizliyi və mühafizəsi: əmək təcrübə nümunələri" mövzusunda hesr olunmuş panel müzakirəsində Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Əmək Müfəttişliyi Xidmətinin rəisi Vəli Quliyev də iştirak edib. Panel zamanı o, ölkəmizdə əmək münasibətləri, o cümlədən əməyin mühafizəsi sahəsində həyata keçirilən islahatlar barədə geniş məlumat verib, Azərbaycanda əmək münasibətlərinin rəqəmsallaşdırılması sahəsində əldə olunan mühüm uğurları, əmək müqavilələrinin elektronlaşdırıldığını, əmək hüquqlarının qorunması, habelə əməyin mühafizəsi üzrə rəqəmsal nəzarət sistemlərinin qurulduğunu qeyd edib. Bildirib ki, bu sistemlər işəgötürənlərə və işçilərə risklərin əvvəlcədən qiymətləndirilməsi və onların qarşısının alınması imkanlarını

yaradır. Bu isə əmək hüquqlarının qorunmasına və profilaktik tədbirlərin gücləndirilməsinə töhfə verir. Çıxışında süni intellektin yaratdığı yeni çağırışlara da toxunan xidmət rəisi vurğulayıb ki, həmin texnologiyaların tətbiqi nəticəsində yaranan risklərin idarə olunması məqsədilə rəqəmsal həllər hazırlanır. Əsas məqsəd iş yerlərində təhlükəsizliyin artırılması və vətəndaşların dövlət xidmətlərinə operativ və asan müraciət edə bilməsidir.

Tədbir çərçivəsində interaktiv fəaliyyət zonaları, təlimlər, teatr tamaşaları və səhnə çıxışları da təşkil olunub, uşaqlar və gənclərin iştirakı ilə təhlükəsiz əmək mühitinin əhəmiyyəti praktiki formada təqdim edilib.

Sanatoriyalara və istirahət mərkəzlərinə yollayış əldə etmək istəyənlər Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyasının "Kurort" Turizm İnformasiya Mərkəzinə (012) 492-50-10, (012) 492-75-53, (050) 328-38-77, (050) 328-38-11 nömrəli telefonlarla və ya QR vasitəsilə qeydiyyatdan keçməklə müraciət edə bilərlər.

Müraciətlərin operativ cavablandırılması və məmnunluğun təmin edilməsi məqsədilə "Kurort" Turizm İnformasiya Mərkəzində Çağrı Mərkəzi yaradılıb və hazırda 35-dən çox əməkdaş xidmət göstərir.

İyun ayından etibarən E-AHIK elektron rezervasiya sisteminin də istifadəsi verilməsi planlaşdırılır. Bununla da, yollayışları tam elektronlaşdırılır.

mış qaydada əldə etmək imkanı da yaranırmışdır.

Müraciət qəbul edildikdən sonra təsdiq və ya imtina barədə məlumat verilir, təsdiq edildikdə ödəniş rekvizitləri təqdim edilir və ödəniş həyata

keçirildikdən sonra elektron yollayış müraciət edən şəxsin elektron poçt ünvanına göndərilir.

Əgər istirahət mərkəzi seçilibsə və həmin istirahət mərkəzi ilə müqavilə mövcud deyilsə və ya seçilən tarixlər

də boş yer yoxdursa, alternativ variantlar təklif olunur.

Qeyd edək ki, mərkəz fəaliyyətə başladığı 25 noyabr 2024-cü ildən indiyədək 22 mindən artıq müraciət qəbul olunub və 15 mindən çox yollayış verilib. Digər müraciətlər hazırda baxılımaqdadır.

Yollayışların verilməsində tətbiq olunan bu yeniliklər növbəlik prinsipinə əsaslanmaqla sanator-kurort xidmətlərinin keyfiyyətinin artırılmasına, prosesin daha şəffaf və operativ həyata keçirilməsinə xidmət edir.

Müraciət üçün QR kod:

"Sabunçu Tikinti-Quraşdırma" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin səhmdarlarının nəzərinə!

Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinin 107-1.7-107-1.8-ci maddələrini rəhbər tutaraq "Sabunçu Tikinti-Quraşdırma" Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti səhmdarlarını ümumi yığıncağa dəvət edir.

Səhmdarların ümumi yığıncağı 30 iyun 2025-ci il saat 17:00-dan 17:30-a qədər Bakı şəhəri, Xətai rayonu, Babək prospekti, ev 10D/35 ünvanında keçiriləcəkdir.

Səhmdarların ümumi yığıncağının gündəliyi üzrə materiallarla tanış olunma qaydası - məsələ qanunvericiliyə əsasən icra olunduğu üçün hər hansı bir əlavə sənəd mövcud deyil.

"Sabunçu Tikinti-Quraşdırma" QSC-nin İdarə Heyəti

Uşaq İncəsənət Festivalı

Şəhid və qazi övladlarının da qatıldığı tədbirdə iştirakçılar Heydər Əliyevin abidəsini ziyarət etmiş, torpaqlarımızın bütövlüyü uğrunda canlarından keçən şəhidlərimizin xatirəsini birdəqiqlik sükutla anmışlar.

Heydər Əliyev Parkında keçirilən tədbirdə incəsənət xadimləri ilə birlikdə uşaqlar üçün master-klass təşkil edilmiş, bir-birindən maraqlı və rəngarəng rəsm əsərləri, kreativ əl işlərindən ibarət sərgi, teatr tamaşaları, müxtəlif rəqslər, bədii qiraət, müasir rəqslər təqdim olunmuşdur.

Festivalda al-əlvan geyinmiş uşaqlar xüsusi hazırlanmış səbətlərdə çıxış paylayaraq iştirakçılara sevinc bəxş etmişlər.

Sabir ƏLİYEV,
"Azərbaycan"

Ənənəvi 15-ci kitab bayramı

Daşkəsən Rayon İcra Hakimiyyətinin və rayon Mərkəzləşdirilmiş Kitabxana Sisteminin birgə təşkilatçılığı ilə "Konstitusiya və Suverenlik İli" çərçivəsində 15-ci ənənəvi kitab bayramı keçirilmişdir.

RİH əməkdaşlarının, şəhid analarının, qazilərin, ictimaiyyət nümayəndələrinin iştirakı ilə keçirilən tədbirdə rayon sakinləri əvvəlcə müstəqil Azərbaycan dövlətinin memarı və qurucusu Ümummilli Lider Heydər Əliyevin irsindən, Prezident İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın həyat və fəaliyyətindən, eləcə də Azərbaycan klassiklərinin və çağdaş ədəbiyyatımızın görkəmli nümayəndələrinin əsərlərindən ibarət sərgiyə baxmışlar.

Tədbiri giriş sözü ilə açan rayon icra hakimiyyətinin başçısı Orxan Abbasov bildirmişdir ki, ölkəmizdə kitabxana işinin

inkşafına böyük diqqət və qayğı göstərilir, dövrün tələblərinə uyğun islahatlar aparılır. Bu həm də Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin mədəni quruculuq siyasətinin yüksək səviyyədə davam etdirilməsinin göstəricisidir.

Çıxış edən rayon Mərkəzləşdirilmiş Kitabxana Sisteminin direktoru Alidə Mustafayeva, Xoşbuluq kənd 2 nömrəli kitabxana filialının müdiri Şəhid anası Aybəniz Abdullayeva və digər natiqlər kitab bayramının keçirilməsinin əhəmiyyətindən söz açaraq qeyd etmişlər ki, Ümummilli Lider Heydər Əliyev kitabla, kitabxanaya, ədəbiyyata, milli-mənəvi

dəyərlərimizə daim diqqət yetirmişdir. Bunun nəticəsidir ki, Ulu Öndərin hakimiyyəti illərində bir sıra şəhərlərdə və rayon mərkəzlərində yeni kitabxana binaları tikilmiş, respublika kitabxana şəbəkəsinin sürətli inkişafı, kitabxanaçı kadrların hazırlanması sahəsində səmərəli tədbirlər həyata keçirilmiş, kitabxanaların maddi

texniki bazasının möhkəmləndirilməsi istiqamətində bütün zəruri addımlar atılmışdır.

Tədbir çərçivəsində yaradıcı kollektivlərin hazırladığı rəngarəng kompozisiyalar, bədii qiraət nümunələri, mahnı və rəqslər tamaşaçılar tərəfindən maraqla qarşılanmışdır.

S.ƏLİYEV,
"Azərbaycan"

Meşədə azmamaq üçün...

Yay mövsümü başlayar-başlamaz, insanlar təbiətin qoynunda istirahət etmək üçün meşəlik ərazilərə üz tuturlar. Kimisi bu yerlərdə dincəlmək, kimisi isə macerə axtarışına çıxmaq istəyir. Lakin meşəlik ərazilərdə ehtiyatsız davranışlar bəzən xoşagəlməz nəticələrə - məsələn, azmamaq və ya itməyə səbəb ola bilər. Bəs belə hallarla qarşılaşmamaq və təhlükəsiz istirahət etmək üçün hansı vacib məqamlara diqqət yetirmək lazımdır?

AZƏRTAC-ın bölgə müxbirinin mövzu ilə bağlı hazırladığı reportajı təqdim edirik.

Six meşəlik ərazilərə səfər edib təbiətin möhtəşəm gözəlliklərindən zövq almaq hər bir turistin arzusudur. Ölkəmizdəki bir çox meşə massivləri və milli parklarda isə bu arzunun həyata keçməsi üçün xüsusi hərəkət marşrutları hazırlanıb. Məsələn, Hirkan Milli Parkında 10 müxtəlif marşrut mövcuddur. Buraya gələn ziyarətçilər təcrübəli bələdçilərin müşayiəti ilə meşənin dərinliklərinə doğru səyahət edərək, təbiətin nadir gözəlliklərini görə bilərlər. Lakin qaydalara əməl etməyənlər üçün six meşə zolaqlarında azmaq riski daim mövcuddur.

Hirkan Milli Parkının baş elmi işçisi Həbib Rəhimov qeyd edir ki, meşədə azmamaq üçün bələdçi ilə hərəkət etmək, istiqamətverici nişanlara diqqət yetirmək əsas şərtləndir. Lakin bunlardan əlavə, diqqət edilməli başqa vacib məqamlar da var: "Meşəyə daxil olan hər bir şəxs əvvəlcədən hazırlıqlı olmalıdır. Səfər zamanı yüngül, lakin hava şəraitinə uyğun geyim seçilməli, rahat ayaqqabı geyilməli

dir. Əgər marşrut uzunmüddətlidirsə, mütləq su və yüngül qida ehtiyatı götürülməlidir. Kompas və ya GPS cihazı da olduqca vacib vasitələrdəndir. İnsanlar bəzən texnologiyaya həddən artıq güvənir və bu, onların diqqətsiz davranmasına səbəb olur. Telefonlar sönmə bilər, signal

zəifləyə bilər. Ona görə də klassik üsullar - məsələn, kompas, kağız xəritə və istiqamət nişanları hələ də öz aktuallığını qoruyur. Bu vasitələrin istifadə qaydalarını bilmək meşədə təhlükəsiz hərəkət etmək üçün çox önəmlidir. Əgər hər hansı bir səbəbdən istiqamətinizi itirmissinizsə, hərəkət etmədən bir yerdə qalmaq və səsi siqnalı vermək axtarış qruplarının sizi tez tapmasına kömək edə bilər. Unutmayın ki, hərəkətdə olan insanı tapmaq daha çətin-dir", - deyir Həbib Rəhimov əlavə edir.

Milli parkı ziyarət edən hər bir turistın yolunu asanlıqla tapması üçün ağaclara

xüsusi nişanlar vurulub. Bu nişanlara marşrut boyunca hər 50 metrə bir rast gəlmək mümkündür. Hər hansı şəxs təkbəşinə və köməkərsiz vəziyyətdə olarsa, bu nişanlardan düzgün istifadə edərək, meşədən azmaqdan asanlıqla xilas ola bilər.

Hirkan Milli Parkının müfəttişi Sahil Mikayilovun sözlərinə görə, meşədə azmamaq üçün hər bir turist səfərdən öncə ciddi hazırlıq görməlidir. O bildirir ki, ilk növbədə, insanlar marşrut xəritəsi ilə tanış olmalı, bələdçi ilə hərəkət etməli və mobil telefonlarının tam dolu olduğundan əmin olmalıdırlar: "Six meşəlik ərazilərdə istiqamət tapmaq bəzən peşəkar insanlar üçün də çətin ola bilər. Bu səbəbdən biz meşə marşrutları boyunca ağacların üzərinə Çexiya təcürbəsinə əsaslanan xüsusi istiqamətverici nişanlar yerləşdirmişik. Bu nişanlar hər 50 metrə bir təkrarlanır və onları izləyən şəxs rahatlıqla marşrut üzrə hərəkət edə bilər. Ziyarətçilərin öksəriyyəti meşədə bələdçilərlə birlikdə gəlir, lakin bəzi hallarda macerə həvəsi ilə təkbəşinə dərinliyə gedən turistlər də olur. Ötən mövsüm bir turist marşrutu tərk edərək six meşə zolağına daxil olub azmışdı. Xoşbəxtlikdən, vaxtında xəbər tutduq və nəzarətçilər tərəfindən təhlükəsiz şəkildə tapıldı. Amma hər zaman belə şans olmur. Tək halda dərinliyə getmək risklidir və bəzən bu risk həyat bahasına başa gələ bilər".

Statistikaya əsasən, hər il meşəlik ərazilərdə turistlərin azma halları nadir olsa da, baş verir. Onun üçün də təkbəşinə meşənin dərinliklərində macerə axtarışı bəzən sizin həyatınıza ciddi təhlükə yarada bilər.

OXUCULARIN VƏ MƏTBUAT YAYIMI TƏŞKİLATLARININ NƏZƏRİNƏ!

"AZƏRBAYCAN" qəzetinə

2025-ci il üçün abunə yazılışı davam edir!

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri tərəfindən aparılır. Eyni zamanda aşağıda göstərilən mətbuat yayımı qurumlarına müraciət edə bilərsiniz:

"Azərpoçt" MMC	(012) 598-49-55, (051) 225-02-13
"Azərmətbuatı yayımı" ASC	(012) 441-19-91, (050) 322-33-17
"Qaya" firması	(012) 566-77-80, (050) 214-40-53
"Region Press" MMC	(055) 316-79-01, (050) 316-79-01
"Səma-M" MMC	(012) 594-09-59
"Ziya" LTD	(012) 497-76-96, (050) 306-77-22
"Pressinform" MMC	(012) 598-49-52, (070) 340-01-00
"City press" MMC	(055) 819-09-26

1 illik - 187,20 (yüz səksən yeddi manat iyirmi qəpik) manat

6 aylıq - 93,60 (doxsan üç manat altmış qəpik) manat

3 aylıq - 46,80 (qırx altı manat səksən qəpik) manat

1 aylıq - 15,60 (on beş manat altmış qəpik) manat

Hörmətli oxucular!

Abunə ilə bağlı hər hansı bir problemlə üzləşsəniz, redaksiyaya (Tel.: (012) 539-59-33) zəng vura bilərsiniz.

Planetimiz üçün ciddi təhlükə

Müasir dünyanın global ekoloji problemlərindən biri havanın çirklənməsidir. BMT-nin Ətraf Mühit Proqramına (UNEP) görə, hər il hava çirkliliyi səbəbilə dünyada təxminən 7 milyon insan həyatını itirir. Bu statistik fakt məsələnin nə qədər ciddi olduğunu göstərir.

Hava çirkliliyinin ən yüksək olduğu ölkələrə Bağla-deş, Monqolustan, Hindistan, Bəhreyn, Nepal və sair ölkələr daxildir. Bu ölkələrdə hava çirkliliyi Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının müəyyən etdiyi limitdən 10 dəfə artıqdır.

Sənayeləşmə, nəqliyyat vasitələrinin çoxalması, enerji istehsalı və məişət fəaliyyəti nəticəsində atmosfərə atılan zərərli qazlar və toz hissəcikləri insanların sağlamlığına, ətraf mühitə və iqlimə mənfi təsir edir. Fabriklər və zavodlar tərəfindən havaya buraxılan tullantılar, xüsusilə azot oksidləri, kükürd dioksid və karbon monoksid kimi qazlar atmosferin çirklənməsinə səbəb olur. Texnoloji proseslərin optimallaşdırılmaması və filtrləmə sistemlərinin zəif olması bu çirklənməni daha da artırır. Fosil yanacaqlar - kömür, neft və təbii qaz elektrik enerjisi istehsalı üçün geniş istifadə olunur. Onların yandırılması istixana effektini gücləndirən qazların atmosferə yayılmasına gətirib çıxarır. Xüsusilə inkişaf etməkdə olan ölkələrdə kömürdən istifadə yüksək səviyyədədir.

Dizel və benzinlə çalışan avtomobillər, avtobuslar və yük maşınları karbonmonoksid, azot oksidləri və digər zərərli maddələr buraxaraq şəhərlərdə hava keyfiyyətinin pisləşməsinə səbəb olur. Dünya üzrə karbon emissiyalarının, təxminən 25-30 faizi nəqliyyat sektorunun payına düşür. Belə ki, 20 min kilometr məsafə qət etmiş avtomobil havaya 0,775 kiloqram qurğuşun, 40,75 kiloqram azot oksidləri, 234 kiloqram karbo-

hidrogen və 765 kiloqram dəm qazı buraxır. Həmin zərərli tullantılar Günəş işığının təsiri ilə kimyəvi dəyişikliyə məruz qalır. Nəticədə bu toksiki maddələr insan həyatı üçün təhlükəli fəsadlar yaradır. Epidemioloji tədqiqatlar çirklənin demensiya, depressiya, narahatlıq və psixoz risklərini artırdığını göstərir. Havadakı toz və qaz hissəcikləri, xüsusilə PM2.5 və PM10 adlı mikroskopik elementlər xərçəng, astma, ürək-damar və ağciyər xəstəlikləri ilə yanaşı, beyində də ciddi zədələrə səbəb olur.

Hava çirkliliyi yaşa görə fərqli təsirlər göstərir. Onun uşaqlara və yaşlılara zərəri daha böyükdür. Uşaqlarda inkişaf dövründə olan tənəffüs və sinir sistemləri bu təsirlərə qarşı daha həssasdır. Qlobal problemin azyaşlılara zərərləri arasında fiziki inkişaf ləngimələri, astma və allergik reaksiyalar geniş yer alır. Elə buna görə də məktəb yaşlı uşaqlar arasında allergiya geniş yayılıb. Yaşlı insanlar da zəifləmiş immun sistem səbəbilə bu çirklənmədən əziyyət çəkirlər. Ekoloji balansın pozulması və atmosfer çirkliliyi bu yaş qruplarında riskləri daha da artırır.

Barselona Qlobal Sağlamlıq İnstitutunun araşdırmasına görə, erkən və orta yaşlıq dövründə digər uşaqlarla mü-

qayisədə daha yüksək səviyyədə hava çirkliliyinə məruz qalan azyaşlılarda beyin mühtüm bölgələri arasında daha zəif əlaqə var. Tədqiqat xüsusi kortikal və subkortikal beyin şəbəkələri daxilində və arasında funksional əlaqənin azaldığını göstərir. Bu şəbəkələr düşünmə, qavrama və hərəkətə nəzarət kimi müxtəlif idrak funksiyalarını yerinə yetirmək üçün birlikdə işləyən bir-biri ilə əlaqəli beyin strukturları sistemləridir.

Tədqiqat çərçivəsində Hollandiyanın Rotterdam şəhərində 3626 uşağın məlumatları təhlil edilib. Məlumatlar iştirakçıların ətraf mühitin xüsusiyyətləri ilə birlikdə yaşayış yerlərində havanın çirklənməsinə, PM2.5 və PM10 hissəciklərinə və azot dioksidinə məruz qalma ölçülərini birləşdirən statistik modellərdən istifadə etməklə əldə olunub.

Bildirilib ki, hava çirklənməsinə məruz qalma vaxtından əvvəl doğuşa, dövlət zəif inkişafına, aşağı çəkiyə, doğuşdan sonra tənəffüs çatışmazlığına və bədənin müxtəlif orqanlarında anadangəlmə anomaliyalara səbəb olur. Hava çirkliliyinin artdığı dövrlərdə epilepsiya və baş ağrısı şikayətləri ilə xəstəxanalara müraciətlərin artdığına diqqət

çəkən mütəxəssislər Dağınıq Skleroz (MS), Parkinson və

Altsheymer xəstəliklərinin başlaması və sürətinə hava çirkliliyinin ciddi təsiri olduğunu bildirirlər.

Əhalinin maarifləndirilməsi, hava çirkliliyi haqqında məlumatların yayılması və hava çirkliliyindən qorunma yolları barədə düzgün informasiya ilə bu riski azaltmaq mümkündür. Həm fərdi, həm də ictimai səviyyədə hava çirkliliyi ilə mübarizə tədbirlərinin gücləndirilməsi vacibdir. Qlobal problemdən çıxış yolu istehlak vərdişlərinin dəyişdirilməsidir. Güneş, külək və su kimi təmiz və bərpaolunan enerji mənbələrinin istifadəsi hava çirkliliyinin qarşısını almaqda mühüm rol oynayır. Elektromobillərin təşviqi, ictimai nəqliyyatın inkişafı, velosiped və piyada yollarının artırılması şəhər havasının keyfiyyətini yüksəldə bilər.

Sənaye müəssisələləri filtrasıya və təmizləmə texnologiyaları ilə təchiz olunmalı, ekoloji cəhətdən təmiz texnologiyaların tətbiqi stimullaşdırılmalı, yaşıllıqlar artırılmalı və meşələr qorunmalıdır. Və təndəş cəmiyyəti, təhsil müəssisələri və media hava çirkliliyi ilə bağlı ictimai məlumatlılığı artırmalıdırlar. Fərdi səviyyədə tullantıların azaldılması, enerjiyə qənaət və ağacəkmə kampaniyaları təşviq edilməlidir.

Ülkər XASPOLADOVA,
"Azərbaycan"

BAŞ REDAKTOR

Bəxtiyar
SADIQOV

Əlaqə telefonları:

Qəbul otağı	- 539-68-71,	Beynəlxalq həyat, idman və	
Baş redaktor müavinləri	- 538-86-86, 539-72-39	informasiya şöbəsi	- 539-63-82, 432-37-68
Məsul katib	- 539-43-23,	Humanitar siyasət şöbəsi	- 538-56-60, 434-55-58
Məsul katib müavinləri	- 539-44-91,	İctimai əlaqələr şöbəsi	- 539-49-20, 538-31-11,
Parlament və siyasət şöbəsi	- 539-84-41, 539-21-00,	Kompiuter mərkəzi	- 538-28-87,
İqtisadiyyat şöbəsi	- 538-42-32, 538-35-55,	Mühəssisatlıq	- 539-59-33

AZ 1073, Bakı şəhəri,
Mətbuat prospekti,
529-cu məhəllə,
"Azərbaycan" nəşriyyatı,
IV mərtəbə

az.reklam@mail.ru

www.azerbaijan-news.az

Qeydiyyat № 1

"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələnməmiş, "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-nin mətbəəsində çap edilmişdir

Qəzetə dərc üçün göndərilən materiallar Azərbaycan dövlətinin mövqeyinə uyğun olmalıdır

Gündəlik rəsmi
dövlət qəzeti

Tiraj **3569**
Sifariş **1079**

Qiyməti 60 qəpik